

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab Anno 395. Usque Ad Annum 428

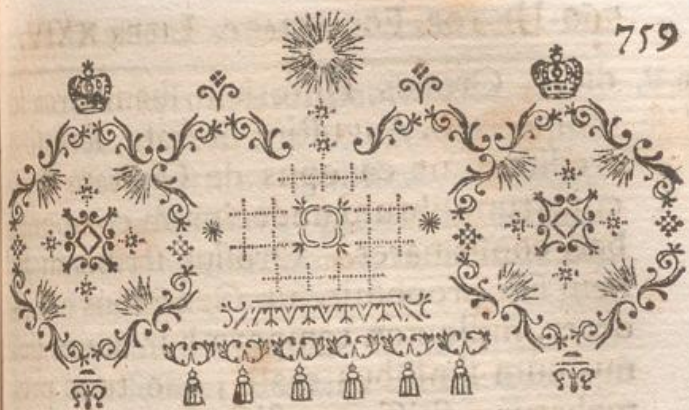
Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1759

VD18 90117794

Liber XXIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66042](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66042)

HISTORIA ECCLESIASTICA. *LIBER XXIV.*

S. ZOSIMUS. PAPA.
THEODOSIUS II. ET HONORIUS,
IMPERATORES.

§. I.

Historia Orosii.

Orosius Jerosolyma rediit, initio anni ^{Sæculum V.}
416. secum habens S. Stephani Re- ^{A. C. 418.}
liquias, quas abeunti Avitus cre- ^{Sup. XXIII}
diderat, in Hispaniam deferendas. Hæ ^{§. 23. Aug.}
omnium primæ in Occidentem allatæ. ^{ep. 166. al. 28}
Tum in Africam reversus, quod S. Au- ^{n. 2. ep. 175.}
gustinus eundem rogaverat, Epistolas ^{al. 50. n. 3.}
Herois, & Lazari contra Pelagium tradi- ^{ibid. n. 33.}
dit. ^{Marcell.}
^{Chr. an. 416.}
^{Oros. Præf.}

B b b 4

Sæculum V. dit. Orosius Historiam suam circa id
 A.C. 418. temporis, S. Augustini hortatu, scripsisse
 creditur, ut ea opus de Civitate Dei,
 cujus tunc librum undecimum compone-
 bat, confirmaret. Orosius scribendi fi-
 nem sibi proposuit, ut Gentilibus osten-
 deret, nullo non tempore humanum ge-
 nus cum similibus malis, quo tunc pre-
 mebatur, fuisse conflictatum, nec esse
 causam, cur ea hodie antiquarum suarum
 superstitionum contemptui adscriberent.
 Incipiens a Diluvio, summam totius
 Mundi Historiam ad sua usque tempora
 deducit, Historiam vero Romanam mul-
 to fusius, quam coeterarum Gentium
 tractat.

§. II.

*Reliquiæ S. Stephani in Insula
Minorica.*

Epist. Sever. Orosius post aliquam in Africa commo-
 2. 2. rationem navigio se commisit, tra-
 jecturus in Hispaniam, sed appellere
 non potuit; verosimile est, Gotho-
 rum grassationes obstitisse. Aliquam-
 diu in Insula Minorica, atque urbe Ma-
 gonis, suo portu celeberrima, moratus,
 S. Stephani Reliquias, quas ferebat, in
 Ecclesia prope urbem deposuit; ipse ve-
 ro in Africam revehi constituerat. Chri-
 stianorum zelo istarum Reliquiarum
 præsentia excitato, inter ipsos & Judæos,
 qui

qui magno numero ibi habitabant, super Sæculum V.
 Religione disputationes exortæ. Tum A. C. 418.
 diem disceptationi publicæ constitue-
 runt. Christiani, ut præparati accede-
 rent, articulos præcipuos, de quibus dis-
 ferendum erat, conscripsere; at Judæis
 satis non fuit libros suos scrutari, sed sa-
 xa etiam fustes, spicula, omnis generis
 arma in suam Synagogam contulerunt.
 Virum quoque, magnæ inter eos Aucto-
 ritatis, cui nomen Theodorus, ex Insula
 Majorica, quo transmiserat, ad se revo-
 cant, nec non plurimum spei posuerant
 in potentiam Theodosii, in illa urbe in-
 ter cæteros opulentissimi, qui inter Ju-
 dæos Patriarchæ Dignitatem gerebat.

Severus, ante breve tempus Episco-
 pus Minoricæ creatus, tunc Jammonæ a-
 gebat, alia Insulæ urbe, quæ hodie dici-
 tur Citadella, triginta milliariis, seu de-
 cem leucis Magona distans. Nullus
 Jammonæ Judæus erat, quippe persua-
 sum habebant, se ibi vivere non posse.
 Inde proficiscentem Episcopum Severum
 magna populi fidelis multitudo alacri-
 ter secuta est, animum suggerebant vi-
 siones, quæ ut divinitus immissæ crede-
 rentur, eventus fecit. Porro Theodo-
 rus etiam Judæus somnium sibi oblatum
 multis Judæis, & Christianis narravit.
Eunti mihi in Synagogam, inquit: viri
duodecim, brachia versus me extendentes,

Bbb 5 dice-

Sæculum V. dicebant: quo vadis? Leo ibi est! ad hæc
 A. C. 418. verba timore concussus, fugam parabat,

cumque certum locum intrare vellet,
 Monachos ibi suavissime canentes
 Increvit timor, nec animum colligere
 tuisset, nisi domum Ruben fuisset ingre-
 sus, unde ad Matrem meam, baud proci-
 agentem, tanta qua potui virium contes-
 tione cucurri.

Judæorum
 perfidia.

Severus Episcopus Magonam adven-
 tans, Clericos misit, qui ipsum advenisse
 Judæis nuntiarent, eosque rogarent, ut
 ad Ecclesiam se conferre vellent. Re-
 sponderunt, sibi illa die non licere Ec-
 clesiam ingredi, quod Sabbatum esset.
 Jussit Episcopus renuntiari; Ergo me ad
 Synagogam venturum expectate! non
 nobis voluntas, vos ad opera servilia in-
 ducere; de quaestione legis agitur, offer-
 dite nobis, ubi de ea colloqui, etiam Die
 Sabbati, vetitum sit! Permoveri non po-
 tuere, ut ad Ecclesiam venirent, sed in
 Domum, in quam Episcopus diverterat,
 se contulerunt. Tunc Episcopus ad eos:
 Rogo vos, fratres mei! edicite! cur tot
 lapides, tot arma congeffistis, quasi vero
 cum latronibus vobis res esset? Et hæc in
 civitate Romanorum Legibus subiecta
 ut video sanguinem nostrum sititis, dum
 nos salutem vestram!

Judæi perturbati factum negarunt,
 addito etiam juramento. Episcopus di-
 xit:

xit: *Quid juramento opus, quando res i-* Sæculum V.
psa oculis nostris inspicī potest? eamus ad A. C. 418.

Synagogam! Iter ingrediuntur omnes, Christiani, & Judæi Psalmum canentes. Priusquam vero illuc pervenirent, mulieres quædam Judæorum ex editiori loco lapides in subeuntes Christianos, innoxie quidem, jaculatae. Christiani quoque, utcunque obfisteret Episcopus, Judæos lapidibus invadunt, nemo tamen læsus. Tum vi Synagoga petiti, eandem, libris solis, iisque, quæ argentea erant, exceptis, cum ornamentis omnibus concremant. Sacri libri ablati, ne a Judæis profanarentur, argentum vero omne eidem restitutum, ne spoliatos se conqueri possent. Synagoga destructa, stupentibus Judæis, Christiani ad Ecclesiam rediere, Gratias agentes Deo, & Judæorum conversionem precibus flagitantes.

§. III.

Conversio Judæorum.

Ruben omnium primus aperte Judaicæ Legi renunciavit; signo crucis inter alios Catechumenos recepto, fratribus Judæis obstinationem cordis exprobrare cœpit. Post Triduum Theodorus, magna Judæorum turba sequente, ad Synagogam combustam, cujus muri supererant, venit; etiam magnus Christiano-
 rum

Sæculum V.
A. C. 418.

rum numerus confluit; Theodoro denter disputante, & ad omnes objectiones ridente, populus Christianus una voce conclamare: *Theodore in Jesum Christum crede!* Putarunt Judæi, conclamari: *Theodorus jam credit!* igitur consternati, quod a suo Principe destituerentur, in diversa sparguntur; sumina dissipatis crinibus currebant, clamantes: *Theodore! quid fecisti!* Viri latebras in civitate quærere, aut ad montes confugere. Theodorus in foro perstitit, obstupescens, quod ab omnibus relinqueretur, vidensque Monachos, ut omnium objecerat, cantantes. Tum ad eum Ruben: *Quid times? Domine Theodore! si Dignitatem, & bona tua salu cupis, in Jesum Christum crede, sicut ego credo.* Theodorus, postquam animum collegisset, ad Episcopum, & Christianos dixit: *Faciam, quod vultis, fidem meam oppignoro. Sed date, ut ad populum meum verba faciam, sic conversio mea pluribus proderit.* Tunc vero omnes Christiani incredibili gaudio perfuni; hi in amplexum ruere, alii avide viri affectum quærere. Ipse domum rediit, & Christiani, pro more cantantes, in Ecclesiam concesserunt. Peractis sacris Mysteriis, cum egrederentur, magna occurrit multitudo Judæorum, qui venerant, ut ab Episcopo Jesu Christi signum pete-

peterent. Ergo in Ecclesiam reditur, ^{Sæculum V.}
aguntur Deo Gratia, atque Episcopus ^{A. C. 418.}
singulos in fronte signat.

Alia die Missa non ante horam septimam, id est, primam horam post meridiem celebrari ccepta; quippe tamdiu Episcopus exhortando Judæos, qui se conversuri veniebant, & nomina eorum annotando, retardatus fuit, populi vero inspectantis subita lætitia ita mentes occupavit, ut ad cibi capiendi tempus non adverteret. Sequenti die omnes avidè expectabant, ut Theodorus, quod promiserat, exequeretur. Ipse volebat prius Judæi uxorem suam, quam in Insula Majorica ^{vertuntur.} reliquerat, adducere, ne in Judaica perfidia permaneret, & a se peteret separari; ista excusatio Christianis quidem probabatur, sed Judæi conversi dilationem non ferebant; cessit igitur fratribus instantibus Theodorus, cujus exemplum Judæi omnes secuti, & inter alios centum duorum annorum Senex. Judæorum etiam Doctores, ommissa disceptatione, crediderunt. Judæi quidam advenæ, qui ventos navigationi faventes expectabant, proficiscendi opportunitatem, quam conversionis occasionem perdere maluerunt. Solummodo durioris cervicis scæminæ nonnullæ aliquamdiu resistere.

Die octava, postquam Episcopus Severus Jammona advenerat, illo redire cogita-

Sæculum V. cogitabat; ad iter jam accincti pedibus

A. C. 418. accidit mulierum una, quæ fugitura ne-

vem conscenderat; ad continentem re-

ducta, rogabat cum fletu, ut recipere-

tur; *Quare*, inquit Episcopus: *a fratre*

tuis leviter discessisti? Mulier respon-

dit: *Jonas quoque Propheta fugere vo-*

luit a facie Domini, cujus tamen volun-

tatem etiam invitatus adimplevit. Tan-

dem homines quingenti quadraginta in-

tra octiduum conversi, nempe a quarto

Nonas Febr. post Honorii, & Constantii

Consulatum, id est, secunda Febr. anni

418. Judæi conversi, quæ de eorum

Synagoga supererant, solo æquare cepe-

runt, novamque Ecclesiam non solum

fuis sumptibus, sed etiam manibus ad-

ficare.

Severus Episcopus maximi momenti

rem, ut contigerat, in Epistola, quæ ho-

dieque conservatur, ad omnes Episco-

pos, Presbyteros, Diaconos, & totius

L. 24. C. Th. de Jud. Mundi Fideles directa, narravit. Exali-

qua Lege Honorii, data 10. Martii ejus-

dem anni 418. apparet, Judæos ad mu-

nera in Palatio, & militia obeunda

fuisse admissos, cum id imposterum

feri prohibeat; at permittit, ut offi-

ciis civilibus, aut Jurisconsultorum fun-

gantur.

§. IV.

Sæculum V.
A. C. 418.*S. Stephani Reliquiæ Uzalæ.*

Severi Episcopi Epistola Uzalam in Africa, cujus Sedis Evodius, antiquus S. Augustini amicus, Episcopus erat, allata, publice in Ecclesia ex editiori pulpito sub initium officii recitata est, eadem die, qua S. Stephani Reliquiæ in hanc Ecclesiam delatæ. Monachos Uzalenses, cum Orosium de hujus Sancti Reliquiis, quas in Oriente viderat, narrantem audivissent, cupido incessit, earum aliquam partem acquirendi; post diligentem inquisitionem phialam, sanguine ejus repletam, atque ossium fragmenta exilia, quasi spicarum acumina, acceperunt. Has Reliquias aliquamdiu, nemine conscio, servarunt; cumque die quadam de his sermo incidisset, Virgo Deo sacra, hæc audiens, cogitabat: *Quis vero scit, an revera sint Reliquiæ Martyrum?* Sequenti nocte somnium eidem oblatum, quod veridicum eventus probavit. Idem alteri Virgini contigit.

c. 1.

Ubi Evodius Episcopus has Reliquias adesse comperit, ad locum extra Civitatem Uzalam, in quo memoria veterum duorum Martyrum Felicis, & Gennadii servabatur, se contulit, ibique S. Stephani Reliquias excepit. Tonsor, cui nomen Concordius, qui forte lapsus, pedem

c. 4.

Sæculum V.
A. C. 418.

dem fregerat, diu lecto affixus, cum opem S. Stephani implorasset, sanatus est, suis pedibus ambulans ad Ecclesiam Martyrum venit, ut Deo gratias ageret, & postquam diu orasset, cereos accendit, suumque baculum ibi reliquit. (*) Episcopus, celebratis sacris Mysteriis, ex hac Ecclesia processit, infinita populi multitudine comitante. In Choros divites, cereos, facesque portabant, canentes Psalmos, & illa verba ingeminantes: *Benedictus! qui venit in nomine Domini!* Episcopus, curru vectus, SS. Reliquias in sinu gerebat. Ita omnes versus Civitatem progredientes, ad vesperum illuc pervenerunt. Reliquiæ in Ecclesia sub Abside, id est, in Sanctuario, super Episcopi throno, linteo contextæ, depositæ.

c. 9.

Eadem die mulier cæca, cui nomen Hilaria, pistoris conjux, omnibus in urbe nota, ad Ecclesiam cum magna fide veniens, piam fœminam rogavit, ut sibi manum porrigeret, & ad locum, Reliquiis proximum, duceret, tum manibus explorans, linteum, quo tegebantur, corripuit, ambobus oculis applicuit, & recessit. Noctu limine domus egressa, muros proximos, & pavementum lucentem lucina videre cœpit. Filium advocat, &

(*) Ex his probatur antiquitas Peregrinationum, & cultus Reliquiarum.

ait: *Fili mi! nunquid hi muri sunt æ-* Sæculum V.
dium vicini nostri? Filius credidit, ma- A. C. 418.
trem hæc dicere, ut se ad loquendum
provocaret; illa addidit, oculos in cæ-
lum levans; *Video lunam in theatro;*
necdum pleno orbe fulget. Dixit Filius:
Quare cæcam te fingebas? credens nun-
quam fuisse. Altera die mane, Gra-
tias Deo actura, sine duce ad Ecclesiam
venit.

Reliquiæ deinde super thalamum in *Lib. II. c. 1.*
loco clauso positæ; in foribus exigua *n. 6.*
fenestra aperiebatur, per quam syndo-
nes immittebantur, quarum attactu cu-
rabantur ægroti. Undequaque adve- *Lib. I. c. 12.*
niebant peregrini, etiam procul distan- *c. 15. n. 2.*
tes; plurima fiebant miracula. Ante *II. c. 4. n. 2.*
S. Stephani Monumentum expansum
velum, quod vir ignotus dono dederat;
in eo Sanctus repræsentabatur, humeris
portans crucem, cujus ima parte portam
Civitatis pulsabat, & abigebat Draco-
nem. Ejusmodi pictura in Ecclesia notatu
digna est.

Evodius Episcopus Reliquiarum par- *c. 7.*
tem separatam, in suo Monasterio argen-
tea theca servaverat, eam in Ecclesiam,
loci cujusdam, quem Promontorium di-
cebant, a Donatistis receptam, transla-
turus; Deus vero duobus revelavit,
hanc translationem sibi ratam non futu-
ram; & ecce, cum jam currus sternere-
tur,

Hist. Eccles. Tom. V.

C c c

tur,

Sæculum V.
A. C. 418. tur, populus turmatim ad Ecclesiam con-
currere, circumstare Episcopum, rogare,
detinere, donec jurato promitteret, ni-
hil se de S. Stephani Reliquiis ablaturum.
Evodius igitur hanc Reliquiarum partem
juxta cœteras repositurus, solemnî Pro-
cessionē ex Monasterio deferēbat, cum
cœcus lypsanothecam argenteam tene-
ret, & confestim vidit. Alter cœcus
recuperato visu, lampadem argenteam
obtulit.

S. Stephani
Reliquiæ.

Præf.

II. c. ult.

II. c. I.

Ut istorum miraculorum conserva-
retur memoria, Evodius ea ab uno suo-
rum Clericorum litteris consignari ius-
sit, cumque omnia referre non posset,
magis memorabilia selegit. Hæc publi-
ce in Festo S. Stephani recitabantur; post
singulorum miraculorum lectionem, illa
persona, quæ sanata fuerat, in medio popu-
li investigabatur, exempli causa, Hilaria,
quæ oculorum usu caruerat; per medium
Ecclesiæ sola progredi jubebatur, gradus
Absidis ascendebat, & aliquamdiu stans
ibi morabatur, ut a populo videretur.
Ita etiam Paralyticus forte sanatus, & o-
mnes alii singulatim se sistebant. Sic
populus miracula non tam audire, quam
conspicere sibi videbatur, & qui exclama-
verant præ admiratione, cum legeren-
tur, ad spectaculum clamores, & lacrymas
geminabant. Hinc idem Scriptor secun-
dum librum de miraculis addidit, qui
hodie-

hodieque nobis superest. In illis vide-
mus, S. Stephanum juvenis specie, & a-
liquoties vestibus Diaconi indutum ap-
paruisse.

His miraculis Uzalensibus aliquæ re-
suscitationes mortuorum accensentur;
unum ejusmodi prodigium a S. Augu-
stino iisdem ferme verbis refertur. Puer
Catechumenus, necdum ab lactatus, fato
abreptus est; Mater dolens filium æter-
num perire, ad S. Stephani Reliquias cu-
currit, in hunc modum orans: *Jam vi-
des, omni me solatio orbatam! redde mihi
filium meum, ut aliquando eum ante
Thronum illius, qui te coronavit, inve-
niam*; diu ita oravit, lacrymarum tor-
rentes profundens. Tandem revixit
puer, & vocem edidit. Illico mater vi-
ventem ad Presbyteros detulit, baptiza-
tur, ungitur, manuum impositionem re-
cipit, & omnia Sacramenta, id est, Con-
firmationem, & Evcharistiam, quæ sem-
per post Baptismum præbebantur. At
mox iterum puerum Deus e vivis eripuit,
& mater defunctum sepulchro intulit
eo vultu, & ea hilaritate, ac si in sinu
Beati Stephani deposuisset. Hæc sunt
verba S. Augustini, qui etiam alibi
de miraculis Uzalæ editis mentionem
fecit.

Sæculum V.
A. C. 418.

c. 4.

c. 15.

Aug. serm.
323. 324.

XII. Civit.
c. 8. n. 21. ibi.
n. 20.

Sæculum V.
A. C. 418.

§. V.

Miracula Calamæ patrata.

ibid. n. 12. Sanctus Augustinus testatur, multa miracula Calamæ fuisse patrata, ubi Possidius Episcopus sedebat, & monumentum S. Stephani asservabatur. Miracula, quæ refert, sunt sequentia: Presbyter Hispanus, cui nomen Eucharis, Calamæ incola, multo tempore calculo laborans, per S. Stephani Reliquias sanitatem impetravit, cum deinde idem alio morbo incubuisset, jamque pararent corpus sepulturæ dare, una ex tunicis ejus, quæ ad Sancti Monumentum delata fuerat, reportatur, funeri injicitur, & resurrexit defunctus. Duo quoque viri, podagra vexati, unus civis Calamanus, & alter hospes sanati sunt, & civis quidem statim, hospiti autem per revelationem remedium indicatum, quod dolores, quotiescunque redirent, mitigabat. Cuiusdam ex civitatibus primoribus, cui nomen Martialis, jam seni, & animo a Religione Christiana admodum averso, filia erat fidelis, cujus maritus eodem anno Baptismi fonte ablutus fuerat. Cum ægotantem viderent, cum lacrymis rogabant, ut Christianus esse vellet; renuit ipse, & indignans instantes repulit. Genero ejus in mentem venit, ut ad Monumentum S. Stephani iret, & pro Soceri conversione oraret.

n. 14.

n. 13.

luit, & magno fervore preces fudit, re- Sæculum V.
cedens, ex altari sparsos flores, qui forte A. C. 418.

aderant, domum detulit, & noctu prope
caput decumbentis deposuit. Omnes dor-
mitum concedunt, ecce! antequam illu-
xisset, clamavit Martialis, ut aliquis ad
Episcopum accersendum properaret. Is
tunc forte Hippone apud S. Augustinum
diversabatur, quod ut Martiali relatum,
scilicet Episcopum esse absentem, petiit,
ut Presbyteri venirent; adsunt illi, di-
xitque ægrotans, se credere, & miranti-
bus universis baptizatur. Exinde usque
ad obitus sui diem, qui haud diu abfuit,
semper in ore habuit illa S. Stephani
verba: *Jesus Christe! accipe Spiritum
meum!* cum tamen ignoraret, hæc S. Ste-
phani ultima verba fuisse. Omnia hæc
miracula, Calamæ patrata, a S. Augu-
stino referuntur.

Cum Projectus Episcopus S. Stepha-
ni Reliquias ad locum in Numidia, quem
ad aquas Tibilitanas dicebant, deporta-
ret, magna populi frequentia, mulier
cæca rogabat, ut ad Episcopum duce-
retur. Obtulit, quos habebat, flores ad
contactum, iterumque receptos oculis
suis imposuit; illico, clare videns, ince-
dere sola, & alios præcurrere cœpit. Lu-
cillus Episcopus Sinitensis haud procul
Hippone jam diu fistula afflictus, Chi-
rurgi sibi amicissimi, qui ulcus exsecaret,

n. 10.

n. 11.

C c c 3 manum

Sæculum V. manum expectabat. Interim dum un-
A. C. 418. dique populo circumfusus & S. Stephani
 Reliquias portans, procedit, subito fame-
 tur, nullo remanente mali vestigio. In
 Ecclesia pagi, qui Audurum dicebatur,
 Reliquiæ S. Stephani servabantur. Puer
 in foro luitans rotis plaustrum, bovis
 juncti, proteritur, statimque palpitans
 expirat. Corpusculum a Matre ante
 Reliquias positum; & ecce! resurrexit
 puer, deletis etiam vulnerum vestigiis.
 n. 16. Cum quædam Sanctimonialis jam ad ex-
 trema deduceretur in proximo pago,
 Gaspaliana dicto, tunicam ejus ad Reli-
 quias deferunt, dum cum ea redeunt,
 exspiraverat Virgo; tum Parentes mor-
 tuæ corpus illa tunica contegunt, cujus
 contactu resurrexit. Hæc omnia pro-
 digia inter ea, quæ ipsi cæteris magis
 erant explorata, S. Augustino referente
 didicimus.

§. VI.

Initium Causæ Apiarii.

Aug. ep. 229. Urbanus Episcopus Sicanus in Maurita-
al. 262. Epist. nia Cæsariana, S. Augustini amicus,
Conc. Bonif. excommunicaverat Apiarium Presbyterum,
ad Bonif. to. quod contra Canones ordinatus
2. Conc. p. & etiam multis criminibus infamis esset,
1671. Ep. ad quorum eum Tabracenses cives accula-
Cælest. p. bant. Apiarius causam suam Romam ad
1674. Zosimum Papam deferri curavit, qui tres
 Lega-

Legatos in Africam misit, Faustinum E-
piscopum Potentinensem in Piceno, Phi-
lippum, & Asellos Presbyteros. Ubi
Carthaginem pervenerunt, congregati
cum Aurelio Episcopi interrogarunt, quæ
ipsis Papamandata dedisset; nec eo con-
tenti, quod sibi commissa viva voce ex-
promerent, rogarunt, ut instructionem,
quam scriptam habebant, prælegi pate-
rentur. Postquam fuit recitata, appa-
ruit, quatuor capita continere. Primum
erat de Episcoporum appellationibus ad
Papam. Secundum contra Episcopos
importune ad aulam Cæsaris proficiscen-
tes. Tertium, ut Presbyterorum, &
Diaconorum causæ, casu, quo a suis E-
piscopis infontes excommunicati fuissent,
coram Episcopis vicinis agerentur. Quar-
tum, ut Urbanus Episcopus excommu-
nicaretur, aut etiam Romam citaretur,
nisi, quæ corrigenda videbantur, corri-
geret.

Recitatis Papæ mandatis, nulla con-
tra secundum articulum difficultas mo-
ta, cum jam antea Episcopi Africæ in Con-
cilio Carthaginensi anno 407. Canonem *Sup. XIII.*
condidissent, ne Episcopi, & Presbyteri *14. Cod. can.*
ex levi causa ad aulam Principis se con-
ferrent. At quod attinebat ad articu-
lum primum, per quem Episcopis licebat
Romam appellare, & tertium, ut Cleri-
corum causa ad tribunal vicinorum E-

Sæculum V.
A.C. 418.

v. Grot. tom.
2. Conc. p.
1139.

v. Perron.
Repl. ch. 52.
p 396. Aug.
ep. 44. al. 163
c. 3. n. 6.

Sup. XX.
§. 31.

Sup.
XXIII. §.
39. Prosp.
Chro. an. 417

piscoporum devolveretur, Episcopi Africa in Papæ postulata consentire non potuerunt. Quia vero Papa in eorum confirmationem Canones Nicænos allegabat, dixerunt Episcopi, se istos Canones in his quæ haberent, descriptis exemplis non invenire. Nihilominus ob illius Concilii Reverentiam ad Zosimum Papam hoc anno 418. scripserunt, passuros se, si hæc interim ad breve tempus observarentur, donec de Canonibus Nicænis plenius informarentur. Episcopi Africae consentiebant, ut Clerici, si in iudicio sui Episcopi laesos se crederent, ad Primatem, & Concilium Provinciale, non autem ad vicinarum Provinciarum Episcopos recurrerent. Canones autem Sardicenses, a Papa nomine Concilii Nicæni allegatos non noverant, quia Donatistæ Pseudo-Concilium Sardicense vero substituerant. (*)

§. VII.

Zosimi obitus. Schisma Bonifacii, & Eulalii.

Zosimus Papa haud diu post hæc, id est,

(*) Præter hanc causam, Anonymus I. dicit Zosimum Papam errasse, dum duos celebres Canones tanquam Decreta Nicæna adduxit, sed excusatione dignum fuisse errorem, quia Concilium Sardicense erat quædam Concilii Nicæni confirmatio. Mentio de his Canonibus inferius recurret.

est, 26. Dec. ejusdem anni 418. ad supe-
 ros abiit, cum sedisset anno uno, & no-
 vem mensibus. Dicitur præcepisse, ut
 Diaconi pallas lineas in brachio sinistro
 gestarent, unde usus manipulorum ortus,
 atque concessisse, ut Cereus Paschalis
 in Parochiis benediceretur. Mos hic in
 Ecclesiis principalioribus jam prius vi-
 gebat, ut ex hymno Prudentii hac super
 materia cognoscitur. Prohibuit quoque,
 ne Clericis in popinis potus præberetur,
 sed solummodo in ædibus Fidelium,
 præsertim Clericorum sitim sedarent.
 Ordinavit semel mense Decembri Pres-
 byteros decem, Diaconos tres, & octo
 in diversis locis Episcopos. Diu gravi-
 ter ægrotavit, sæpius mortuus creditus.
 Sepultus est in via Tiburtina prope S. Lau-
 rentii corpus. (*)

Sæculum V.
 A. C. 418.

Rel. Symm.
 ep. Baro. an.
 418. in fin.

C c c 5 Illa

(*) Hier hat der protestantische Uebersetzer ei-
 ne Anmerkung gesetzt, in welcher er mit einem
 grossen Vergnügen die Person, und das Betragen
 des Papstes Zosimus antastet. Er saget unter
 andern, auf der 269. Seite im 4ten Theile; Ein-
 ige seiner Briefe an andre Bischöffe zeugen
 zur Genüge davon, daß er sie für Leute ange-
 sehen, die unendlich kleiner wären, als er ic.
 Es steckt nämlich diesem Menschen der grund-
 falsche Satz im Gehirne, es müßten alle Bischöffe
 gleich seyn, wie er es in seiner Vorrede gesaget;
 Dieser Satz ist ausdrücklich wider die Worte Chri-
 sti,

Sæculum V.
A. C. 418.

Illa tempestate urbis Romanæ Præ-
ætus erat Symmachus, illius Symmachii fi-
lius

sti, und so bald sich die Christen vermehrt ha-
ben, sind die Metropoliten, oder Erzbischöffe ent-
standen, worunter nothwendig einer der Oberste
seyn mußte, sonst wäre aus der Christenheit eine
Kirche geworden, gleich den Augspurgischen Con-
fessionisten, oder den Reformirten, oder der En-
glishen Kirche ohne Haupte, ohne Einigkeit, ohne
einem einzigen Zeichen, daß es die Kirche Jesu
Christi seyn könne. Einer jeden Kirche, die nicht
mit der Römischen in Gemeinschaft steht, kann
man den Vorwurf machen, welchen der heil. Au-
gustinus den Donatisten machte: Meynet ihr
wohl, daß die wahre Kirche Jesu Christi bey
euch allein in einem Winkel von Africa seyn
könne? Die Africanischen Bischöffe haben sich
nur über den Mißbrauch der Appellation nach
Rom beklaget, und wenn sich Pabst Zosimus in
etwas übereilet, so folget nichts anders daraus,
als daß er einen Fehler begangen hätte, welcher
den Grund des päpstlichen Gewaltes nicht berührt.
Ansonsten ersieht man aus der ganzen
Schreibart der Africanischen Vätter, daß Geringere
an ihren Obern schreiben, zum Exempel da
sie sagen: Epist. ad Bonifac. *Et nunc de tua pos-
scimus Sanctitate, ut quemadmodum ea a Pa-
tribus apud Nicæam constituta sunt, sic ea a
nobis facias custodiri, Et ibi apud vos ista, quæ
in Commonitorio attulerunt, facias exerceri.*
Endlich damit der Uebersetzer seinen Schmähun-
gen

lius, qui sub Theodosio Magno floruerat. *Sæculum V. A. C. 418.*
 Ut primum Zosimus Papa e vivis abierat, Symmachus, vocato ad concionem *Prosopogr. Gotofr.*
 populo, monuit, ut Clericis eligendi libertatem relinquerent, minas etiam adiecit, si opificum societates, & diversarum in urbe Regionum Duces quidquam turbarent. Pars Episcoporum convenerat, ut pro more de Electione deliberarent; sed antequam exequiæ Zosimi fuissent finitæ, Eulalius Archidiaconus Ecclesiam Lateranensem occupat, & omnes ferme aditus claudit. Ipsi Diaconi, aliqui ex Presbyteris, & satis magna populi pars favebant. Biduo ibi permansit, expectans

gen wider den Pabst Zosimus das rechte Gewicht gäbe, hat er dasjenige, was der Herr Fleury aus einem Briefe dieser Väter um das Jahr 419. herausgezogen, unrichtig übersezt. *Nous croyons, avec la Misericorde de Dieu, que tant, que vous présiderés a l' Eglise Romaine, nous ne souffrirons plus cette vexation, & que l' on nous traitera suivant la Charité Fraternelle, que vous connoissés si bien.* Latine: *Credimus, cum Misericordia Dei, quamdiu Ecclesiæ Romanæ præfuturus es, nos ejusmodi vexationem non amplius esse passuros, teque in nos Charitate usurum fraterna, quæ tibi maxime familiaris est.* Dieses hat unser Protestant also gegeben: So hoffen wir, daß wir nicht mehr die Wirkungen des fleischlichen Stolzes, und der Arroganz fühlen werden.

Sæculum V.
A. C. 418.

pectans solemnem ordinationis destin-
tam diem, nempe proximam Dominicam,
quæ hoc anno 418. in 29. Dec. incidebat.
Interim major Clericorum, & populi
pars in Ecclesia Theodori collecta, quibus
firmiter propositum erat, eligere Bonifa-
cium, Presbyterum Senem, in Lege Dei
versatissimum, & probatissimis moribus,
qui Episcopatum averfabatur, atque ex
ipso, eligentium judicio, Episcopatu dig-
norem. Miserunt Presbyteros tres, qui
Eulalio, traditis litteris, nuntiarent, ne
quidquam, inconsulta majori Clericorum
parte tentaret. Hi Presbyteri male ex-
cepti, & carceri dati sunt.

Schisma.

Symmachus Præfectus, Eulalii fa-
tor, omnes Presbyteros, qui pro Bonifa-
cio stabant, ad se vocatos etiam additis
minis hortatur, ne quidquam contra Ca-
nones facerent; nihilominus in Eccle-
siam S. Marcelli convenerunt, ibique Bo-
nifacium in Episcopum Romanum elegerunt,
die Dominica vigesima nona Decembris
omnibus cæremoniis requisitis, a novem
ex diversis Provinciis Episcopis ordinatus
est; cum his septuaginta ferme Presby-
teri actis Electionis subscribere. Ele-
ctum deinde in S. Petri Basilicam deduxerunt.
Ex altera parte Eulalius ordinatus est
ab Episcopo Ostiensi, quem annis, & morbo
fractum accersiverant, quia ipsi pro more
antiquo Papam ordinare compe-

petebat. Eadem die 29. Dec. Symmachus Præfectus ad Imperatorem Honorium, Ravennæ residentem, quæ Romæ acta essent, perscripsit; Electionem Bonifacii factionis nomine notat, & quid Imperator jubeat, requirit, ad quem inter alia dicit, ipsius esse in hac causa sententiam ferre. Simul Acta submisit, quibus Eulalii causa melior videbatur.

Imperator Honorius actis, a Symmacho missis, fidem adhibuit, Eulalium pro Episcopo habuit, jussitque Bonifacio nuntiari, ut Roma excederet, & si imperium detrectaret, vi expelli. Symmachus seditionum capita custodiæ traderet, & pro meritis castigaret; cum his mandatis Aphrodisium Tribunum, & Notarium, qui ea exequeretur, misit. Istud Rescriptum datum est tertia Jan. anno 419. Hæ litteræ Symmacho solemni festo, nempe Epiphaniæ, redditæ; statim suum Primiscrinium, seu qui epistolis præerat, misit, qui Bonifacium ad se accerferet, ut Imperatoris mandata perciperet, atque tam a Processione, quam celebrando officio abstineret. Nihilominus Bonifacius procedere ulterius non omisit, & populus missum a Symmacho Ministrum affecit verberibus. His compertis, Symmachus versus S. Pauli Ecclesiam extra Civitatem progressus est, quo Bonifacius se receperat, populusque erat congregatus;

Sæculum V.
A.C. 419.

Sup. l. XIX.
§. 34.

Sæculum V. tus; hoc non obstante Bonifacius iter
 A. C. 419. versùs urbem prosequēbatur, & repul-
 Symmachi servis, intravit; verumtamen
 denique majori numero cedere coactus
 est; populus, qui eum comitabatur, in
 ga dissipatus. Interim Eulalius Festus
 in Ecclesia S. Petri celebravit, ubi hodie
 que statio diei Epiphaniæ notata. Hæc
 omnia sine majori tumultu, aut seditio-
 evenere, quæ Symmachus die 8. Jan. a
 Imperatorem perscripsit.

§. VIII.

Honorius de causa schismatis cognoscit.

Presbyteri, Bonifacii Electores, ad Imperatorem scripsere, ut meliora edocuerent. Rei veritatem exponunt, rogantque, ut priora Edicta revocaret, atque Eulalium cum suis fautoribus coram se comparere juberet, promittunt sua ex parte Bonifacium Papam cum Episcopis, & Presbyteris, qui elegerant, venturum, consentiunt, ut qui comparere noluerint, Roma exulare cogantur. Imperator Honorius huic libello aures benignas præbuit, mandata ad Symmachum deferri jussit, ut prioris Rescripti executionem suspenderet, Bonifacio, & Eulalio significaret; Ravennam octava Febr. cum omnibus tam unius, quam alterius ordinationis auctoribus se sisterent, qui contra-
 max fuisset, illius ordinationem illicitam
 decla-

declaram. Secundum istud Rescriptum Aphtonius, Palatii Decurio, decima quinta Jan. attulit. Simul Imperator multos ex diversis Provinciis Episcopos convocavit, hanc causam judicatu-
 ros. (*) Symmachus Romæ secundum hoc Rescriptum promulgavit, Bonifacio, Eulalio, & utriusque partis Clericis indicavit, prohibuit, ne diversarum partium populi in eandem Ecclesiam convenirent. Libellos, sibi ab una, alteraque parte oblatos, ad Imperatorem misit, jamque se ipsum purgare, & neutri parti addictus videri satagebat. Ejus Epistola 25. Jan. data est.

Episcopi Ravennam convocati, & in Concilio congregati, decreverunt, ut Episcopi, qui vel uni, vel alteri ordinationi contestatæ interfuissent, nec tanquam Judices, nec tanquam testes admitterentur. Id Imperatori quoque probatum; cum vero sententiæ in hoc Concilio in unum non collinearent, definitionem in primam diem Mensis Maji distulit. Interim Festo Paschatis appropinquante, quod hoc anno 419. in diem 30. Martii incidebat, Imperator, suadente Concilio, & Partibus consentientibus, jussit; Bonifacius, & Eulalius Roma ex-
 essent,

(*) Ecce! Episcopos Judices, non vero Imperatorem!

Sæculum V.
 A. C. 419.

Sæculum V. essent, Sacra autem Mysteria Achilles
A. C. 419. Episcopus Spoletanus, qui neutri parti ad-
 hærebat, celebraret. Hac de re Imperator ad eum litteras dedit. Scripsit
 iam ad Symmachum, ut tumultum com-
 pesceret. Tandem etiam ad Senatum
 populumque Romanum mandata misit.
 Ultimæ hæ litteræ decima quinta Martii
 datæ.

Præterea Imperator Honorius ad alios
 etiam Episcopos litteras dedit, quibus eos
 ad Concilium convocabat die prima Martii
 auspiciandum; nominatim ad S. Paulinum,
 cuius merita, & Sanctitas ipsi per-
 spectæ erant; hunc, ad prius Concilium
 invitatum, ne veniret, morbus impedi-
 rat. Ad Episcopos quoque Africae, & Gal-
 liae scripsit, Concilii diem usque ad 13. Junii
 differens. Præter Epistolam ad omnes Afri-
 cæ Episcopos communem una singulatim
 ad Aurelium Carthaginensem data erat,
 & alia circularis ad septem principalium
 Sedium Episcopos, quos inter primi tres
 S. Augustinus, Alypius, & Evodius emi-
 cabant.

§. IX.

Eulalius Roma pulsus.

Interim Romam veniens Eulalius 18. Mar-
 tii, Præfecto Symmacho incito, intra-
 vit. Eadem die Achilles Episcopus Spo-
 letanus ad Præfectum Epistolam dedit,
 signi-

significans, mandatum sibi, ut Festa Paschalia Romæ celebraret, & ipse post tri-
 duum advenit. Ad ejus adventum com-
 motus est populus; non nulli in foro ar-
 mati convenere. Symmachus cum præ-
 cipuis Civitatis viris, ut de pace Reipub-
 licæ ad populum diceret, statim ad Con-
 ventum processit. Exspectabatur Achil-
 les, ut, quæ ei ab Imperatore mandata,
 publice legerentur, sed venientem populi
 multitudo accedere vetuit. Tum Sym-
 machus, & Vicarius, premente populo, fo-
 rum Vespasiani ingressi, conciliare disce-
 ptantes satagebant, cum derepente servi
 armati Eulalii Sectatores, inermes, per-
 sequi cœperunt; non nulli vulnerati,
 ipsum etiam Præfectum, & Vicarium in-
 vadunt, atque via averfa fugere cogunt.
 Seditiosorum aliqui deprehensi, & in cu-
 stodiam detrusi. Hæc habemus ex nar-
 ratione Symmachi ad Constantium, 23.
 Martii data, qua epistola etiam petit, ut
 sibi, quid ante festa Paschalia agendum,
 præcise mandetur, quod utriusque factio-
 nis populi inter se conflicturos atque alter
 alterum ex Basilica Lateranensi deturbatu-
 rum minitarentur. Constantius hic idem
 est, qui adversus Tyrannos in Gallia, &
 Hispania Imperio Romano utilissimam
 operam impenderat; in fortitudinis præ-
 mium eidem Imperator Honorius soro-
 rem suam, Gallam Placidiam, dederat

Sæculum V.
 A. C. 419.

Hist. Eccles. Tom. V.

D d d

uxo-

Sæculum V. uxorem, Fratrem appellabat, eumque
A. C. 419. postmodum Imperii Socium adlegit. Is
 tunc Honorii mandata per manus Vitalis
 sui Cancellarii, ita tunc amanuenses vi-
 gares dicebantur, ad Symmachum tran-
 smisit. Rescriptum Honorii, 25. Martii
 signatum, hæc ferebat: *Cum Eulalius Ro-
 mam ingressus fuerit, spretis præceden-
 bus mandatis, quibus uterque æmulus in-
 gredi prohibebatur, absolute urbe exeat,
 ut causa seditionis tollatur; nisi obediat,
 non solum Dignitate, sed etiam libertate
 privetur, nec excusationi servire possit,
 quod populus eum vi retineat. Si quis
 Clericorum cum eo communicet, eandem
 pœnam subibit, nec non pro cuiusque con-
 ditione Laici. Episcopus Spoletanus per
 dies Sanctos Paschæ officium Divinum ce-
 lebrabit. Hæc Præfecti Symmachi Mini-
 stri sub pœna gravissimæ mulctæ, aut capi-
 tis exequantur.*

Symmachus, quid mandatum fuerit,
 eadem die Eulalio nuntiari jubet, qui le-
 ctis litteris, se hac de re deliberaturum
 respondit; sed utcunque Præfectus insti-
 ret, excedere noluit. Altera die iterum
 monetur, ipse nihilominus, collecta po-
 puli parte, Basilicam Lateranensem occu-
 pat, ubi baptizavit, & Pascha celebravit.
Lib. Pontif. Præfectus Symmachus misit, qui omnium
 civium ordines, & milites excirent, ut
 Eulalium ejicerent; ipse ire noluit, ne in
 eum

eum Religionis suæ causa suspicio cade-
ret. Verosimile est, Symmachum, sicut Sæculum V.
A.C. 419
Parentem ejus scimus, Gentilem fuisse.
Itaque, Eulalio Ecclesia Lateranensi depulso, custodes ponuntur, ut Achilles Spoletanus solemnia peragere tranquille posset. Eulalius ipsa urbe etiam ejectus, & in exilii sui locum ductus. Non nulli Clerici ejus factionis, qui turbas movebant, capti.

His compertis, Imperator Honorius declaravit, Eulalium jure expulsum, Bonifacius vero Romam ingrederetur, & Ecclesiæ Regimen capefferet. Hoc Rescriptum datum Ravennæ tertia Aprilis, Romæ octava redditum. Senatus, populusque summæ lætitiæ signa dedere. Bonifacius post biduum inter populi concurrentis plausus urbem intravit. Ita pax reducta. Eulalius Episcopus Nepesinus fuit. Extincto Schismate, Imperator Honorius, jussis contrariis mandavit, ne Episcopi Africæ venirent, idem verosimiliter omnibus aliis, qui ad Concilium 13. Junii futurum vocati, indicatum. Tota hæc an. 418. 419.
Schismatis Eulalii Historia ex Actis, a Cardinali Baronio publicatis, excerpta.

§. X.

Concilium Carthaginense 419.

Legati, quos Zosimus Papa in causa Apia-
rii in Africam miserat, adhuc dum ibi to. 2. Conc.
p. 1589.

D d d 2

com-

Sæculum V. commorantes, interfuerunt Concilio Generali Africæ, quod Carthagine in aula

A.C. 417.

ibid. p. 1042.

Gr.

Basilicæ Fausti, octavo Calendas Junii, post duodecimum Consulatum Honorii & octavum Theodosii, id est, vigesima quinta Maji, hoc anno 419. actum est. Id inter Concilia Carthagenensia sextum habetur. Aurelius præsidebat cum Valentiniano, Numidiæ Primite, assidebat deinde Faustinus, Episcopus Potentiniensis, unus ex Legatis Pontificis, tum ex diversis Africæ Provinciis missi, scilicet ex utraque Numidia, ex Byzacena, ex utraque Mauritania, Tripolitana, Provincia Proconsulari, numero ducenti, septendecim Episcopi; post hos omnes alii duo Papæ Legati, Philippus & Asellus; Presbyteri sedebant; (*) Diaconi stabant.

Conc. Carth.

VI. n. 1. n. 2.

Sup. n. 6. n. 3.

Aurelius conventum auspicatus est, jubens, ut Canones Concilii Nicæni legerentur; at Legatus Faustinus, lectionem interrumpens, petiit, ut prius mandata, sibi, & Collegis suis a Zosimo Papâ tradita, legerentur. Igitur prælecta sunt, eratque insertus Canon, quo Episcopo a Concilio Provinciali deposito, permittitur ad Papam appellare, & petere, ut iudicium coram Episcopis vicinæ Provinciæ, & Legato Papæ discutiatur. Canon iste

(*) Hi Presbyteri non ad Concilium celebrandum erant missi.

iste referebatur, ac si fuisset Concilii Nicæni, quamvis esset Canon quintus Concilii Sardicensis. Ideo S. Alypius, lector rem interpellans, dixit: *ad hunc articulum jam in præcedentibus nostris litteris respondimus, & quæ in Concilio Nicæno statuta fuere, servare promittimus; id vero nos moratur, quod, dum Græca Concilii Nicæni Exempla inspiciamus, nescio quæ de causa, hæc verba non inveniamus. Quapropter rogamus te, S. Papa Aureli! ut viros mittas Constantinopolim, ubi hujus Concilii Archetypum asservari dicitur, atque etiam ad Venerabiles Episcopos, Antiochenum, & Alexandrinum, ut illud nobis, addito suarum litterarum testimonio, transmittant, & nullum amplius supersit dubium. Rogandus quoque est venerabilis Episcopus Ecclesiæ Romanæ Bonifacius, ut ad easdem Ecclesias mittat, atque inde exempla Concilii Nicæni afferri jubeat. Nunc inserantur actis nostris talia, qualia habemus.*

Faustinus legatus, protestatus, ne hæc commonitio Ecclesiæ Romanæ juribus noceret, subjunxit; suffecturum, si solus Papa in genuina exempla inquireret, ne lis inter Ecclesias orta videretur. Aurelius suasit, ut ad Papam omnia, quæ gesta essent, amplissime referrentur. In id totum Concilium consensit. Episcopo Novato, ex Mauritania delegato, postulante,

D d d 3 te,

Sæculum V.
A.C. 419.

Concilium
Carthaginense.

Sup. XII.

§. 39.

n. 4.

n. 5.

Sæculum V. te, locus aliquis ex mandatis Legatorum
A. C. 419. Romanorum prælectus, ubi decimus quatuor

n. 6. tus Canon Concilii Sardicensis inferas
al. 17. erat, quo Presbytero, vel Diacono, vel
Episcopo suo excommunicato, licentia

n. 7. fit, ut ad Episcopos vicinos recurrat. Ad
hunc articulum S. Augustinus dixit: *pro-*
mittimus, etiam hunc observare, salvan-
sra libertate, ut accuratius in Decretis
Concilii Nicæni inquiramus. Aurelius
vota collegit, & omnes consenserunt, ut
Decreta Concilii Nicæni observarentur.

n. 8. Faustinus Legatus dixit, sibi videri, ut ad
Papam scriberetur super hoc articulo, de
quo fuerat locutus S. Augustinus, & ad
Clericos infra Episcopum pertinente, cum
etiam iste in dubium revocaretur. Tum
iubente Concilio Decreta Concilii Nicæ-
ni lecta, secundum exemplar allatum a
Ceciliano Episcopo Carthagenensi, qui
illi Synodo adfuerat, & statutum, quod
Alypius suadebat, ut tabellarii mitteren-
tur ad Episcopos Antiochenum, Alexan-
drinum, & Constantinopolitanum, qui
Decreta, tunc dubia, confirmarent, si ea
in authographis invenirentur, & si non in-
venirentur, hac super re in Synodo delib-
beraretur. In actis hujus Concilii Car-
thagenensis Symbolum Nicænum, & tri-
ginti illius Concilii Canones inserti.

Conc. Carth. Triginta tres Canones sunt, qui hunc
III. c. 47. Concilio tribui solent, quos melius in
Con-

Conciliis præcedentibus conditos, in isto Sæculum V.
renovatos dicere oporteret. Vigésimus A.C. 419.
quartus Canon continet Catalogum Scri-
pturarum, qui etiam Concilio anni 397. ^{Sup. XX.}
tribuitur; est nostro, quem hodie habemus, ^{§. 18.} plene conformis. Post Canonem
33. hæc leguntur: *lecta etiam sunt varia*
universæ Provinciæ Africæ Concilia, prio-
ribus temporibus celebrata. Tunc septen-
decim recensentur, quorum primum est ^{v. inf. Lib.}
Hipponense anni 393. octava, ^{XXXII.} Octobr. & ^{n. 3. Sup.}
ultimum Carthagenense anni 418. prima ^{XIX. n. 41.}
Maji. Omnia suo tempore retuli, excepto
secundo Carthagenensi, vigesima sexta Ju-
nii, anno 394. Quarto, anni 397. 26. Ju-
nii. Et quinto, decima quinta Junii, anno
409. de quibus nihil aliud scimus, quam
quod in isto Concilio an. 419. eorum men-
tio occurrat.

§. XI.

*Continuatio Concilii Carthagenensis
Sexti.*

Alia deinde Sessio ejusdem Concilii tri-
gesima Maji, anno 419. secuta, quam
non nulli Concilium Carthagenense septi-
mum dicunt. Cum multi Episcopi ne-
cessitatem ad suas Ecclesias redeundi pro-
ponerent, statutum, ut eligerentur Depu-
tati, qui ea, quæ restabant, expedirent;
ergo viginti duo selecti sunt, inter quos
etiam S. Augustinus, Alypius, & Possidius ^{to. 2. Conc.}
fuere. ^{p. 1603.}

D d d 4

Sæculum V. fuere. In eadem Sessione sex Canones
A.C. 419. circa accusationes Clericorum condi-

128.

129.

131.

130.

132.

133.

10. 2. Conc. ex causæ hujus discussione contentiones
p. 1670. fastidiosas ortas, sine læsione tamen cha-
ritatis; deinde subjungitur: *quia Ap-
rius Presbyter, cujus ordinatio, & excom-
municatio tot scandalorum in tota Africa
occasio fuit, veniam omnium suorum deli-
etorum*

horum petiit, Communioni restitutus est. ^{Sæculum V.}
 Confrater vero noster, Urbanus, Episco- ^{A.C. 419.}
 pus Sicanus, promptissime corrigenda emen-
 davit. Quia etiam paci, & quieti Eccle-
 siæ non modo præsentis, sed & futuris tem-
 poribus providendum erat, jussimus, ut
 Presbyter Apiarius ab Ecclesia Sicana dis-
 cedat, ordinis sui honorem retineat, &
 dentur ei litteræ, quibus ei functiones Pres-
 byteri, ubicunque vellet, & posset, exerce-
 re concederetur.

Mentionem deinde injiciunt de epi- ^{Sup. n. 6.}
 stola, quam anno superiore scripserant,
 de mandatis, a Zosimo Papa Legatis suis
 injunctis; tum prosequuntur: consenti-
 mus, ut Sanctitas Vestra ea a nobis obser-
 vari jubeat, quæ in Concilio Nicæno decre-
 ta, & petimus, ut ea ultra mare apud vos
 usu retineri curetis, quæ in Zosimi man-
 datis continentur (nempe Canones Con-
 cilio Sardicensis, quos deinde transcri-
 bunt) & addunt: Si hæc Decreta in Con-
 cilio Nicæno leguntur, & apud vos in Ita-
 lia observantur, nullam amplius hac de rev. ^{Græca.}
 faciemus mentionem, nec ea accipere de- ^{pag. 403.}
 trelabimur. Si vero aliud in Canonibus ^{v. Perron.}
 Nicænis invenitur, in misericordia Dei
 speramus, quamdiu Ecclesiæ Romanæ præ-
 eris, immunes nos ab ejusmodi vexatione
 futuros, & nobiscum in Charitate frater-
 na, quæ tibi notissima est, agendum. Ita-
 que rogamus te! ad Episcopos Africa, Ale- ^{Concilium}
 xandriæ nense. ^{Carthagi-}

D d d 5

xandriæ nense.

Sæculum V.
A.C. 419.

xandriæ, Constantinopolis, & ad quæcunque libuerit, scribas, ut nobis Canones Nicænos mittant. Quis enim de veritate exemplarium, ab his illustrissimis Ecclesiis allatorum, quæ sibi consentanea erunt, dubitare poterit? interim ea, quæ nobis mandatis Zosimi de Appellationibus Episcoporum ad Episcopum Romanum, & iudicio Clericorum coram Episcopis suarum Provinciarum, indicata sunt, observare promittimus. Cætera, quæ in nostro Concilio gessimus, cum Fratres nostri, Episcopus Faustinus, atque Presbyteri Philippus, & Asellus acta secum ferant, ex iis disce.

Legati Papæ ad sua rediere, soluto Concilio; id ex Conciliis Africæ ultimum est, quorum acta nobis supersunt, quod modis quatuor ad nos pervenit. Primum invenitur in Collectione Conciliorum, ubi in duas partes dividitur, nomine Sexti, & Septimi Concilii Carthaginensis. Secundo in Codice Canonum Dionysii exiguus, ubi refertur sub nomine Concilii Generalis Africæ, quod aliorum etiam Canonones in centum triginta octo articulis contineat. Tertia Editio est præcedentis versio græca, similiter centum triginta octo articulos referens, sub titulo Codex Canonum Ecclesiæ Africanæ. Editio quarta, quæ in Collectione Conciliorum, sicut prima, occurrit, ejus Concilii partem, non totum exhibet, a Concilio Hippo-

Hipponensi anno 393. initium ducit, & Sæculum V.
in centum quinque articulos dividitur. A. C. 419.

Titulus simpliciter positus est: *Concilium Africae.*

De Legatione ad Ecclesiam Antiochenam nihil scimus, sed constat, a Concilio Carthaginensi Innocentium Presbyterum Alexandriam missum, cui S. Cyrillus descriptionem genuinam Concilii Nicæni ex Archetypo, quod in Ecclesiæ suæ Tabulis custodiebatur, tradi iussit. Patres Africae ab eo etiam exquisierant diem Paschæ; ipsius enim erat de hac die omnes Ecclesias certiores facere; pronuntiavit igitur, anno sequenti 420. decimam septimam Calendas Maji, id est, decimam quintam Aprilis, diem Paschæ futuram; sed error subrepperit necesse est, quippe S. Cyrillus in octava Homilia Paschali ejusdem anni Dominicam Paschalem dicit vigesimam tertiam *Pharmouti*, quæ est decima octava Aprilis. Marcellus Subdiaconus quoque, Constantinopolim missus, ab Attico exemplum Concilii Nicæni accepit. Hæc Exempla ad Bonifacium Papam vigesima Nov. ejusdem anni transmissa. Hæc in hac causa sub Bonifacii Pontificatu acta.

§. XII.

S. Hieronymi extrema.

Innocentius Presbyter etiam in Palæstinam

Sæculum V. nam transiit, ut S. Hieronymum videret, is eidem epistolam ad S. Augustinum,

A.C. 419.

Hier. ep. 79.

ap. Aug. 202.

ol. 24.

& Alypium ferendam dedit, in qua dicitur: *testis est mihi Deus! quantum optem, aliarum columbarum mihi esse, quibus in amplius vestrum avolem, nunc maxime, postquam vestra potissimum cura factum, ut Celestii Hæresis opprimeretur. Quæritis a me, num ad librum Anniani, Pseudo Dionisi Celedeni, responderim; sciatis, me ejus libros haud diu abhinc a S. Fratre nostro Presbytero Eusebio accepisse; sed postea morborum supervenientium vi impeditus, & ob mortem Sanctæ filiæ vestra Eustochium tristitia obrutus, ferme statui hunc auctorem spernere. Respondebo tamen, Deo vitam dante, & si Notarios habuero; verumtamen longe melius vos hunc laborem subiretis; timeo, ne proprios libros laudem, dum eorum defensionem adversus ipsum suscipio. SS. nostri filii Albina, Pinianus, & Melania magno affectu vos salutant, sicut etiam Neptis vestra Paula, quæ vos instanter rogat, ut ejus memores sitis.*

Mart. Rom.
30. Sept.

Ultima est hæc S. Hieronymi epistola, quam habemus; anno sequenti annos natus nonaginta, & unum vita excessit, Theodosio nono, & Constantio tertio Consulibus, pridie Calendas Octobris, id est, 30. Sept. anno 420. eum Ecclesia inter Clarissimos suos Doctores honorat. Etiam

Etiam si maximum operum ejus numerum possideamus, aliqua tamen desiderantur. (*) Ecclesia Sanctæ Eustochium quoque memoriam agit 28. Sept. eamque illa die anno 419. diem clausisse, conjectura est. Hæc erat S. Paulæ filia, nata tertia, quæ, semper virgo, Matrem, dum Sæculum relinqueret, secuta, nunquam ab ea avulsa est. Bethlehem Monasterio quinquaginta Virginum præerat. Paula junior, cujus S. Hieronymus in eadem epistola meminit, Neptis erat Sanctæ Eustochium, fratris ejus Toxotii filia.

Superius diximus, Albinam, Pinianum, & juniorem Melaniam, sponsam ejus, in Palæstina habitasse, ubi in Pelagium offenderant, atque ad fidem Catholicam reduci posse speraverant.

§. XIII.

Epistolæ S. Augustini ad Hesychium.

Hoc anno 419. Monaxio, & Plintha Consulibus, in Palæstina multæ urbes, & pagi terræ motu solo æquati. Dominus noster Jesus Christus super montem olivarum

(*) Hier hat der Uebersetzer eine lange Anmerkung über, oder vielmehr wider den H. Hieronymus aus anderer Leute Arbeit abgeschrieben. Zum Exempel aus dem Cave. Man weiß wohl, wer der H. Hieronymus ist, aber diesen sollen Uebersetzer kenne man nicht.

Sæculum V. varum in nube apparuit. Gentiles in ve
 A.C. 419. stibus suis coruscare cruces viderunt.

Multi ex diversis nationibus converſi
 Baptismo abluti sunt. Anno superiori
 Id. an. 418. 418. die Veneris, 19. Julii circa horam
 Chr. Pasch. octavam, id est, secunda post meridiem
 eod. Philost. Ecclipsis mortales terruit; adeo Sol ob
 XII. c. 8. scuratus, ut stellæ conspicerentur. Ec
 clipsin terræ siccitas, & hanc pestis secu
 ta, qua ingens hominum, brutorumque
 multitudo contabuit. Durante Ecclipsi
 splendor, coni figuram referens, in cœlo
 visus, quem aliqui imperiti Cometam pu
 tarunt; quatuor mensibus, a media æsta
 te usque ad exitum autumnii insolitum
 hoc lumen conspicuum fuit; creditum,
 feralem fulgorem secuturas calamitates
 portendisse, quibus terræ motus anni 419
 accensebatur; dum terra commoveba
 tur, ignis cadebat de Cœlo, nemini no
 xius, quippe superveniente ex transversò
 ventus validus flammam in mare deve
 xit, quam aliquamdiu super fluctus ad
 huc fulgere attoniti mortales conspe
 runt.

Non nullis tot prodigia fidem fece
 runt, finem Mundi haud procul abesse,
 & Hesychius, Episcopus Salonæ in Dalma
 tia hac super re ad S. Augustinum scripsit,
 plures textus Prophetarum ad secundum
 Jesu Christi adventum trahens. S. Au
 gustinus, Hesychium responsiones in S.
 Hiero

Hieronymi expositionibus inventurum, ^{Sæculum V.}
 dicit, & addit: *existimo has Prophetias,* ^{A. C. 419.}
& præsertim Danielis Hebdomadas, ^{S. Augusti-}
de ^{nus.}
tempore præterito accipiendas; nam tem-
pus ultimi Jesu Christi adventus definire ^{Ep. 197.}
non ausim, nec credo, illud ab aliquo Pro- ^{al. 78.}
phetarum fuisse satis designatum, sed illis
ipsius Domini verbis inhæreo: non est ve- ^{Act. 1. 7.}
strum, nosse tempora, vel momenta, quæ
Pater posuit in sua potestate. Præterea ^{ep. 197.}
constat ex Jesu Christi verbis, ante finem ^{Matth. 24.}
Mundi Evangelium in universo orbe præ- ^{14.}
dicandum; () sed hoc scire non possumus,*
quot hodie sint populi, quibus necdum præ-
dicatum fuerit, & multo minus, quantum
temporis, postquam prædicatio ad omnes
pervenerit, sit superfuturum. Finem scri-
bendi facit his verbis: mallem quidem
ista, quæ ex me interrogas, scire, quam
ignorare, sed quia certitudinem invenire
non potui, ignorantiam meam fateri, quam
falsam scientiam jactare satius est. Ita
S. Augustinus, sexaginta quinque annos
natus, loquebatur.

Hesychius respondit; verum quidem ^{ep. 198.}
 esse, ultimi adventus Jesu Christi diem, ^{al. 79.}
 nec etiam annum sciri posse, sed ex Signis,
 quæ Christus prædixit, posse cognosci,
 propin-

(*) Et prædicabitur hoc Evangelium Regni in
 universo orbe, in testimonium omnibus Gentibus,
 & tunc veniet consummatio.

- Sæculum V. propinquum esse, dicitque plura eorum
 A.C. 419. jam extitisse. Tanquam factum exploratæ certitudinis affert, ex quo Imperatores Christianam Religionem suscepissent, majores, promptioresque Prædicationis fuisse progressus. S. Augustinus secundo respondit proluxa epistola, in qua quæstionem de fine Mundi solide pertinetat. Probat, nihil hac in re nostra interesse, nisi ut ultima vitæ nostræ die accipiendum Dominum parati simus, utpote in fine Mundi judicandi secundum meritum, quo ex hac vita migraverimus. *Ep. 199. al. 80.*
- n. 6.* tetur, nobis ultimam horam instare, iuxta verba S. Joannis; sed affirmat, per hanc horam plura Sæcula significari, & notat, jam a Jesu Christi Nativitate circiter 420. annos fluxisse. Constanter defendit, Hebdomadas Danielis cum maiori parte Interpretum de primo adventu debere intelligi, atque in sermonibus Jesu Christi de ultimo suo Adventu, ea, quæ ad ruinam Jerosolymæ pertinent, discernenda esse ab illis, quæ finem Mundi respiciunt. Etiam si pleraque prodigia, & mala, quæ Christus prædixit, evenisse videamus, tamen judicari non posse antequam ultima sint, cum his majora nobis possint accidere. In Africa infinitum Barbarorum esse numerum, quibus Evangelium necdum prædicatum, quod ex eorum mancipiis, quæ inde adducuntur, demonstratur.

straretur. Eorum aliquos in Romano-Saeculum V.
 rum vicinia, sed valde exiguo numero, A. C. 419.
 ante paucos annos fuisse conversos. Tar-
 dem nihil securum magis, quam vigila-
 re, & orare, non ideo solum, quod incerta
 sit vita nostra, sed etiam quod nescia-
 mus, quando venturus sit Dominus. Econ-
 tra, si credamus, cito venturum, timen-
 dum, ne, si revera venire tardet, illi, qui
 se hallucinatos videbunt, in fide vacil-
 lent, & scandalizati sibi imaginentur, nun-
 quam venturum. Id quoque cavendum,
 ne Infidelibus ansam præbeamus, credu-
 litatem nostram traducendi.

L. 13.

§. XIV.

*Locutiones. Quæstiones in Scriptu-
ram.*

Interim S. Augustinus opuscula duo in *II. Retract.*
 Sacram Scripturam inchoavit, quæ non *cap. 54. 55.*
 absolvit, aliis negotiis, magis necessariis, *to. 3.*
 supervenientibus. Primum, Locutiones
 sunt, seu modi loquendi Græci, aut He-
 braici, quæ legentem morantur, & occa-
 sionem dant, ibi, ubi nulla sunt, Mysteria
 investigandi. Simul dictabat quæstiones
 in eosdem libros, nempe objectiones, sibi
 in mentem venientes, quas non nunquam
 tantum proponit; at plerumque princi-
 pia, illis solvendis apta, tradit, & sensui
 litterali immoratur. Hæc opera non ul-
Hist. Eccles. Tom. V. Ecce tra

Sæculum V. tra septem primas Scripturæ libros, usque
A.C. 419. ad libros Regum produxit.

Cum quidam, cui nomen Pollentius,
11. Retract. ad S. Augustinum scripisset super quæstio-
c. 57. to. 6. ne, de separatione conjugum adul-
 terii causa, permovit eum, ut libros duo

de matrimoniis adulterinis scriberet. Pol-
 lentius sentiebat, mulieri, quæ a Marito

1. Cor. 7. 10. discedebat, causa adulterii, ab ipso ab-
 missi, libertatem tribui, alium ducendi,
 quod vero S. Paulus huic opinioni contra-
 rium dicit, de illa explicabat, quæ ob alias

c. 8. causas alteri nubit. S. Augustinus asse-
 rit, hanc prohibitionem ad uxorem, quæ
 causa adulterii separatur, spectare. Di-
 cebat etiam Pollentius, conjuges fideles
 a parte infideli discedere non posse; at
 S. Augustinus demonstrat, id a S. Paulo
 permitti, quamvis non suadeat. (*) Ex
 verbis initio secundi libri videmus, vene-
 mens desiderium libros S. Augustini le-
 gendi quandoque causam fuisse, ut illi
 qui Sancto viro convivebant, eos, ipso
 Auctore inconsulto, ederent.

§.XV.

(*) Hic post Anonymum I. advertendum, Ec-
 clesiam non sequi S. Augustini opinionem, nec
 etiam ex Apostoli verbis satis colligi, Parti fidei
 simpliciter permitti ab infideli discedere, sed tan-
 tum in casu, qui ab Innocentio III. Cap. grade-
 mus. de Divortiis exprimitur, si pars infidelis
 sine injuria Creatoris nolit cohabitare.

§. XV.

Sæculum V.
A. C. 419.

Liber I. de Nuptiis, & Concupiscentia.

Circa idem tempus permotus est S. Augustinus, ut librum primum de Nuptiis, & Concupiscentia scriberet, sequenti occasione. Pelagiani, qui post sententiam Zosimi Papæ in Italia morabantur, Imperatorem Honorium adierunt, ut sibi Iudices Ecclesiasticos daret, qui totam eorum causam retractarent, se enim per fraudem, & malas artes fuisse damnatos. Valerius Comes sua, qua in aula valebat auctoritate, eorum consilia turbavit, effecitque, ne Imperator tempus, & locum, quo causa ageretur, designaret. Propterea, inquit S. Augustinus: Imperator, nolens fidem Catholicam in dubium revocari, pro sua prudentia Hæreticis novam litigandi occasionem subtraxit, & satius duxit, eos legum rigore contineri. Igitur Episcopos, a Zosimo Papa depositos, Italia eiecit. Pelagiani palam conquerebantur, quod Concilium universale non concederetur, dicentes, eo ipso victos fateri Catholicos. (*)

E e e 2

Nullum

(*) Hier hat der Uebersetzer an statt des Wortes Catholicken die Rechtgläubigen gesetzt. Allen Secten hat man den Namen ihres Urhebers angehängt, als den Arianern, Pelagianern, Nestorianern,

Sæculum V.

A.C. 419.

Nullum non etiam moverunt lapidem Pelagiani, ut animum Comitis Valerii, Catholicos protegentis, iis infensum redderent; litteras eidem tradiderunt, in quibus dicebant, S. Augustinum, affirmando dari peccatum originale, Nuptias damnare. Valerius in fide firmus ad hanc

II. Retract. calumniam risit, & circa idem tempus *c. 53. ep. 200.* tres epistolas dedit ad S. Augustinum, quibus arrepta occasione, librum hac super materia eidem dicavit. Titulum posuit: de

I. de Nupt. *c. 2.* *Nuptiis, & Concupiscentia.* Valerius pudicitiam conjugalem fideliter servabat, magno contra Pelagianos zelo animatus, & quamvis magna negotiorum mole premeretur, tamen libris volvendis spatium inveniebat, etiam cum somni jactura. *e. ult.* Augustini operibus præcipue delectabatur,

nern, Lutheranern, Calvinisten; nur den Catholicen kann man keinen andern Stifter, als Jesum Christum erweisen. Wenn unser Uebersetzer, welcher so oft und sorgfältig vermeldet, sich des Wortes Catholisch zu gebrauchen, und dafür die allgemeine Kirche, oder die Rechtgläubigen setzt, sollte angehalten werden zu sagen, ob denn diese Rechtgläubige im fünften Jahrhundert und bis auf Lutheri Zeiten andere Leute, als die Catholiken, und die allgemeine Kirche eine andere als die Römische gewesen sey, und wenn er es sagete, solches auch zu erweisen, so würde er in Ewigkeit, wenn er sich auch darüber den Kopf zerbräche, mit keiner Probe auskommen können.

tur, hinc est, quod idem Comiti hoc opus *Sæculum V.*
inscripserit. *A. C. 419.*

S. Augustinus in hoc libro explicat
bona, Matrimonio propria, quibus concu- *c. 7. 10. 17.*
piscientiam non esse accensendam probat, *21.*
sed esse malum, quod non inhæret Matri-
monii naturæ, aut primæ ejus institutio-
ni, sed per peccatum primi hominis su-
pervenit. Tam Naturæ fecunditas, quam
Sexuum discrimen, & conjunctio, in se
bona sunt, cum sint opus Dei; quod pu-
dendum inest, aliunde originem trahit, *c. 5. 6. 20.*
nempe a pugna, & rebellionem carnis ad-
versus Spiritum, quod effectus peccati est.
Matrimonii Sanctitas facit, ut homines
hoc malo bene utantur ad generis huma-
ni propagationem; at hoc malum, hæc
concupiscentia, causa est, quod liberi, qui *c. 18. 19.*
etiam ex legitimo filiorum Dei Matrimo-
nio generantur, non nascantur Filii Dei, *c. 32.*
sed filii Sæculi, servi peccati, a quo Pa-
rentes eorum liberati sunt, & potestati
Dæmonis subiecti, donec per eandem JE- *c. 20.*
su Christi Gratiam, sicut Parentes eorum,
liberentur. Explicat, quomodo concu- *c. 25. 26.*
piscencia in Baptizatis remaneat, nec ta-
men eos reddat nocentes, sed tantum ad *c. 23. 27.*
malum inclinatos. In hoc opere S. Augu- *c. 8.*
stinus eximia de legitimo usu matrimonii
tradit præcepta. Ubi liber iste in ma- *Aug. IV. ep.*
nus Juliani devenit, scriptis aliis libris *imp. c. 30.*
quatuor, respondit, quos suæ partis Epis-

Sæculum V. copo, nomine Turbantio, inscriptis. Is
A. C. 419. Turbantius post hæc ad Ecclesiam Catho-
 licam rediit.

§. XVI.

Rescripta Honorii pro Ecclesia.

ap. Aug. ep. Credibile est, sollicitatione Comitis Va-
201. ap. Ba- lerii, aut Papæ Bonifacii factum, ut
ron. an. 419. Honorius Imperator Constitutionem edi-
p. 455. ret, cujus meminit in epistola, data Ra-

vennæ, ad Aurelium, Episcopum Cartha-
 ginensem, nona Junii, anno 419. in ea
 præcipitur, ut ad frangendam contumacia-
 m quorundam Episcoporum, adhuc
 dum Doctrinam Pelagii defendentium,
 Aurelius eosdem admoneat, illos, qui
 damnationi Pelagii subscribere recusa-
 rint, Episcopatu deponendos, urbibus
 ejiciendos, & excommunicandos esse.
 Eadem Imperatoris epistola ad S. Augu-
 stinum quoque missa; unde patet, S. Au-
 gustinum inter Episcopos Africæ tantum
 suis meritis, quantum Aurelium sua Digi-
 nitate fuisse conspicuum. Aurelius man-
 data perfecit, ut omnes Episcopos ad sig-
 nandam Celestii, & Pelagii condemnationem
 cogeret, quod ex ejus epistola, præ-

ap. Baron. ma Aug. ejusdem anni data, apparet.
ibid.

Lib. 44. Cod. Haud multo post Honorius legem con-
Th. de Episc. didit, qua denuo omnibus viris Ecclesia-
t. ult. ibid. de sticis prohibetur, ne cum fæminis non
raptu San- propinquis habitent. Omnes autem pro
ctimon. non

non propinquis habentur, si Matrem, si-Sæculum V.
liam, & sororem exceperis. Suadetur A.C. 419.
etiam, ne illas dimittant, quibuscum an-
te Sacerdotium matrimonium legitimum
contraxissent, quandoquidem in earum
societate ita vixissent, ut Sacerdotio digni
habiti sint. At tales exinde tanquam fra-
ter, & soror convivebant. Hæc lex octava
Maji 420. data. Eadem lege raptores Vir-
ginum Deo Sacrarum ad exilium, & bo-
norum jacturam damnantur. (*) Ejusmo-

E e e 4 di

(*) Hier haben wir wiederum ein Zeugniß von
der Enthaltung der Priester, und Gott-geweyheter
Jungfrauen, welcher Stand unserm Uebersetzer so
sehr mißfällt, daß er sich nicht entblödet zu schrei-
ben, der Heil. Paulus habe solchem vorhinein einen
Schandfleck angehängt; dieser Stand ist auch
nach dem Geschmack des Luthers nicht gewesen, dar-
um muß ich dem Uebersetzer zu Liebe dasjenige er-
zählen, was bey dem Bossuet, † und la Bizardiere † † *Hist. des va-*
gelesen wird. Ein grosser Fürst wollte sich mit ei- *riat. tom. I.*
ner Gemahlin nicht begnügen lassen, und schickte *L. 6.*
durch den Bucer eine Instruction an den Luther, in † † *Hist. Gest.*
welcher unter andern folgendes enthalten war: *Ec.*
Um meines Heyles willen, verlange ich vom
Luther, vom Melanchton, und selbst vom Bu-
cer ein Zeugniß, daß ich sie (die Polygamia)
ergreifen kann, oder doch eine schriftliche Er-
klärung, welche zum Druck nicht kommen soll,
daß wenn ich mich heimlich verheurathe, es
keine Beleidigung Gottes sey. Diese Instru-
ction war datiret: am Sonntag nach Cathari-
na

Sæculum V.
A. C. 419.

di raptus forte a tempore exortæ Hæresis Jovinianæ frequentiores fuerint.

Bonifacius Papa pertinaci morbo conflictatus, timuit, ne, si moreretur, Successoris sui electionem æmulatio turbaret, quod in ipsius electione contigerat. Itaque, missis suo, & totius Romanæ Ecclesiæ nomine Episcopis, ad Imperatorem Honorium epistolam dedit, rogans, ut sub ejus Imperio Ecclesia illa saltem libertate gauderet, quam sub Imperatoribus Ethnicis, & antiquas consuetudines servaret. Hæc epistola data est prima Julii, & ut creditur, eodem anno 419. Imperator edito Rescripto respondit, quod eisdem Delegatis ferendum dedit, in hunc modum: *si contra vota nostra Sanctitate*

na 1539. In der Antwort liest man folgende Worte: Endlich aber, wenn seine Hoheit gänzlich entschlossen ist, eine zweyte Gemahlin zu nehmen, so sind wir der Meynung, daß Sie es heimlich thun soll. Und weiter unten: auf diese Weise heissen wir es gut denn das Evangelium hat dasjenige nicht widerrufen, noch verbothen, was das Gesetz Moysis in Ansehung des Ehestandes erlaubt hat. Diese Schrift ist unterzeichnet am Mittwoch nach S. Nicolas, zu Wittenberg im Jahr 1539. von acht Protestantischen Gottesgelehrten, worunter Luther der erste ist. Nun ist es kein Wunder mehr, daß unser Uebersetzer als ein Protestant, und Verehrer des Luthers so wenig auf den Ehelosen Stand hält.

ti tuæ quidquam triste accideret, omnes
 sciant, abstinendum ab omni ambitione, & Sæculum V.
A.C. 419.
 si duo contra Canones fuerint ordinati,
 neuter Episcopus sit, sed ille demum, qui
 nova Electione, & omnium consensu fuerit
 cooptatus.

§. XVII.

*Epistola Bonifacii Papæ ad Episcopos
 Gallicæ.*

Bonifacius Papa haud ita pridem, nempe
 decima tertia Junii an. 419. ad Episco- epist. 2.
 pos Gallicæ scripserat. Epistola ad Patro-
 clum, Remigium, Maximum, Severum,
 decem alios, quorum nomina ponuntur,
 & generatim ad Galliarum, & septem Pro-
 vinciarum Episcopos directæ est. Maxi-
 mus, Episcopus Valentia, multorum cri-
 minum, atque etiam, quod Manichæus
 esset, accusabatur; hæc ex actis Synoda-
 libus probabantur. Ex actis quoque Ju-
 dicum Sæcularium monstrabatur, quod
 contra eundem coram ipsis actio fuisset
 mota, in causa homicidii, imo quod &
 quæstionem subiisset. (*) Nihilominus
 ubique Episcopum se jactabat, in illis lo-
 cis, ubi latitabat, & Confratrum suorum
 judicium fugiebat, quamvis SS. Pontifi-
 ces sæpius jussissent, ut eorum judicio
 E e e 5 ftaret.

(*) Anonymus I. bene conjicit, id factum,
 antequam in Episcopum fuisset ordinatus.

Sæculum V. A.C. 419. stare. Hinc Ecclesiæ Valentianæ Clerici querelam ad Bonifacium Papam detulerunt; Episcopi quoque Galliæ libellus miserunt.

Etiam si ob solam contumaciam jam tunc oportuisset Maximum condemnare, placuit tamen Papæ moram concedere, & præcepit, ut ab Episcopis Galliarum, in Concilio ante primam Novembris congregatis, judicaretur, atque seu in præsentem, seu in absentem sententia pronuntiaretur, nulla amplius concessa dilatione, hac tamen conditione, ut sententia lata auctoritate Papæ confirmaretur. Subjungit Papa: *litteras mittimus per omnes Provincias, ne se ignorantia causa excusare possit, & postquam ea, quæ decreveritis, ad nos relata fuerint, necessario nostra auctoritate confirmanda erunt.* (*) Sunt, qui credant, Clericos Valentianos ideo hanc causam directe ad SS. Pontificem detulisse, quod in Provincia Viennensi super jura Metropolitæ, quæ Patroclus Arelatensis sibi competere dicebat, lis existeret.

§. XVIII.

Liber II. de Nuptiis, & Concupiscentia.

Aug. ad Bonif. l. I. c. I. n. 3. Non nulli Pelagiani Romæ versabantur; hos ut in errore confirmaret, & plures

(*) Quia ab initio ad S. Sedem recurrerant.

res seduceret, illo Julianus epistolam mi-
 fit, in qua Catholicos Manichæos esse ca-
 lumniabatur, ut rudibus, & ignaris Ca-
 tholicæ Doctrinæ horrorem crearet; eo-
 dem tempore ipse, alique Episcopi Pela-
 giani, numero octodecim, ad Rufum,
 Episcopum Thessalonicensem dederunt
 litteras, ut ad suam, si possent, factionem
 traherent. Cum quidam Catholici soler-
 ter curassent, ut his duabus epistolis po-
 tirentur, eas in manus Bonifacii Papæ tra-
 diderunt. Illo tempore Alypius Romam
 venit, ubi eum Summus Pontifex perami-
 ce exceptum, in illa brevi commoratione
 apud se retinuit, eique familiari fiducia
 collocutus est. Plurimus de S. Augusti-
 no sermo fuit, deditque Papa Alypio duas
 Pelagianorum epistolas, in quibus S. Au-
 gustinum nominabant, & calumniaban-
 tur, ut eas eidem redderet, qui respon-
 dendo deinde se ipsum defenderet.

Antequam Romam venisset, Alypius
 Ravennæ fuerat, ubi Cæsar Sedem fixe-
 rat. Ibi Comiti Valerio fuerat collo-
 cutus, qui ipsi deinde excerpta ex libro pri-
 mo quatuor librorum Juliani contra li-
 brum S. Augustini de Nuptiis, & Concu-
 piscencia Romam misit. Valerius S. Au-
 gustinum rogabat, ut hæc excerpta cito
 refutaret. Hæc Alypius cum duabus Pe-
 lagianorum epistolis in Africam ferens,
 S. Augustinum coram docuit, quid Hære-
 tici

Sæculum V.
 A. C. 419.

ibid. init.
II. Retract.
c. 61.

II. Retract.
Præfat. ep.
imper. ep.
207. ad
Claud. de
Nupt. II.
init.

Sæculum V.
A.C. 419.

tici contra aliquos libri sui textus obicerent. S. Augustinus maluisset refutationem differre, donec integrum Juliani opus vidisset; nihilominus, ut Comitis Valerii desiderio satisfaceret, secundum librum eodem titulo de Nuptiis, & Concupiscentia scripsit. Doctrinam Catholicam de peccato originali defendit, demonstrans, quantum ab impietate Manichæorum distet, quippe Juliani responsum in huius criminationis cardine vertebatur. (*) Secundus iste liber anno 420. scriptus creditur.

§. XIX.

Libri S. Augustini ad Bonifacium Papam.

Sanctus Augustinus etiam ad duas Pelagianorum epistolas respondit, quatuor libris Bonifacio Papæ, qui eas ipsi submiterat, inscriptis. Initio animi sui gratitudinem

(*) Wir sind gewiß dem Uebersetzer großen Dank schuldig, daß er in seiner Uebersetzung so oft diejenige Lehre, welche die ganze Welt für die Christlich-Catholische gehalten, die Lehre der Reine gläubigen, und die allgemeine nennet. Ich habe es ja bey dem ersten Anblicke seiner Version gesehen; er habe an der Uebersetzung des Herrn Fleury eine Arbeit über sich genommen, welche sich auf einen Protestanten gar nicht schicken, denn er muß tausend Dinge wider seine eigene Kirche schreiben, die er nicht widerlegen kann.

dinem testatur, quod sibi Summus Pontifex sincerissimam amicitiam per Alypii Sæculum V.
A. C. 419.

verba aperire voluisset. *Humilitati tuæ adscribendum, ait: quod in altiore Sede positus, amicitiam exiguorum non spernas, sed reciproco affectu respondeas. (*)*

In primo libro respondet ad epistolam Romanam missam, quæ Juliani esse credebatur; & refutat criminationes Pelagianorum, Catholicos accusantium, quod li-

c. 2. c. 5.

berum arbitrium tollerent, quod dicerent, Deum Matrimonii Auctorem non esse, conjunctionem Sexuum inventum

c. 6.

c. 7.

esse Diaboli, viros Sanctos veteris Testamenti a peccato non fuisse liberatos, S.

c. 8.

Paulum, aliosque Apostolos impudicitia fuisse

(*) Hier ist man mit dem Uebersetzer zufrieden. Er hat diese Stelle also gegeben: Es ist eine Wirkung ihrer Demuth..... ob Sie gleich den erhabensten Stuhl besitzen. Denn hier wäre er nur schuldig gewesen, zu übersetzen: ob Sie gleich einen erhabenen Stuhl besitzen. Wenigstens wird dieses erwiesen, daß der Heil. Augustinus, den er hoffentlich für einen Rechtgläubigen hält, nicht geglaubt habe, wie unser Uebersetzer, es müßten alle Bischöffe gleich seyn. Dann hat er aus den Worten des Heil. Augustinus können ersehen, daß Papst Bonifacius ein demüthiger Mann gewesen sey, und hiermit hat auch das Aergerniß, so er über den sich eingebildeten Hochmuth Papstes Zosimi eingenommen, wiederum gehehlet werden können.

Sæculum V. fuisse inquinatos, quia fatentur, se con-
 A. C. 419. cupiscentiæ subditos; tandem a Catho-

c. 12. licis ipsum Jesum Christum peccato lib-

c. 13. jici, & negari, Baptismum omnia pecca-

n. 15. 16. remittere. Ad tot calumnias respondet

Et c. S. Augustinus, & detegit sensum perver-
 sum, latentem sub fidei formula, quam
 epistolæ Auctor Catholicorum fidei op-
 ponebat.

In libro secundo S. Augustinus ad epis-
 stolam octodecim Episcoporum Pelagianorum
 ad Rufum Thessalonicensem data-
 tam, & iisdem calumniis refertam re-

spondet. Manichæos cum Pelagianis

c. 2. confert, & ostendit, Catholicos inter hos

c. 3. duos errores medium tenere. Clericos

S. Augusti-
 nus. Romanæ Ecclesiæ ab errore, cujus a Pe-
 lagianis arguebantur, purgat, & dicit, eo-
 rum Doctrinam nunquam Romæ fuisse

probatam, quamvis Zosimus aliquamdiu
 in Celestium indulgentia usus fuisset. Do-

c. 5. 6. cet, quod sub nomine Gratiæ non statua-

mus aliquod fatum, nec Deo acceptio-
 nem Personarum affingamus, quamvis
 asseramus, Gratiā non secundum me-

c. 8. 9. Et c. rita dari, & Deus nobis primum boni de-
 siderium inspiret, ita ut non nisi per Mi-
 sericordiam ejus, pure gratuitam, ex ma-
 lis in bonos mutari possimus.

In libro tertio S. Augustinus explicat
 c. 2. Doctrinam Catholicam de utilitate anti-

c. 3. quæ legis, de effectu Baptismi, de differe-
 rentia

rentia antiqui, & novi fœderis, de just- Sæculum V.
tia, & perfectione Apostolorum, & Pro- A. C. 419.
phetarum, quid illud sit, quod in Jesu
Christo peccatum vocatur, quando dici- c. 4. 5.
tur, quod venerit in similitudine carnis c. 6.
peccati, quod peccatum per peccatum
condemnaverit, & quod peccatum factus
sit. Tandem quomodo speremus, in al- c. 7.
tera vita præcepta Dei perfecte adimple-
re. In quarto libro respondet ad ea, quæ
Pelagiani stabiliendæ suæ Doctrinæ affe-
rebant, & fraudulentiam omnium oculis
exponit, in quinque articulis latentem,
quos æque Manichæis, ac Catholicis con-
trarios crepabant; nempe laudabant c. 2.
Creaturam, Matrimonium, Legem, libe-
rum arbitrium, & Sanctos. Laudabant
Creaturam, & Matrimonium, ut pecca-
tum originale negarent, legem, & libe-
rum arbitrium, ut evincerent, Gratiam
secundum cujusque merita distribui, San-
ctos, ut monstrarent, extitisse homines
jam in hac vita omni peccato immunes.
Ecclesia Catholica, inter Manichæos, & c. 3.
Pelagianos medium tenens, docet, Natu-
ram esse bonam, tanquam opus Dei, qui
bonus est, sed Salvatore indigere propter
peccatum originale, quod a primo Homi- c. 4.
ne descendit. Matrimonium esse bo-
num, & a Deo institutum, at concupis-
centiam, quæ per peccatum supervenit,
malam esse. Legem Dei esse bonum, c. 6.
eam

Sæculum V. eam vero peccatum tantum indicare, non
A. C. 419. tollere. Liberum arbitrium esse homini

- c. 7. naturaliter proprium, at hodie ita cap-
 tum, ut Justitiam operari non possit, ni-
 prius per Gratiam liberetur. Justitiam
 Sanctorum tam veteris, quam novi Te-
 stamenti veram fuisse, sed non perfectam
 Adductis S. Cypriani textibus hunc li-
 c. 8. 9. brum claudit.

§. XX.

Libri de Anima, & ejus Origine.

- II. *Retract.* Circa idem tempus S. Augustinus quo-
 c. 56. tuor libros scripsit de anima, & ejus
 Origine adversus Victorem, dictum Vi-
 centium, ex Mauritania Cæsariana juve-
 nem; is cum in domo cujusdam Presby-
 teri Hispani, cui nomen Petrus, in S. Au-
 gustini librum incidisset, offensus est
 quod diceret: *nescio, an omnes animæ
 anima primi Hominis proficiscantur, aut
 an singulis singulæ dentur; id vero nescio,
 animam esse Spiritum, & non corpus.* Vi-
 ctori tam id, de quo S. Augustinus dubi-
 tabat, quam illud, quod affirmabat, dis-
 plicuit, scripsitque contra eum duos li-
 bros, ad Petrum Presbyterum directos
 in quibus imprudens aliqua Pelagianor-
 um dogmata, aliaque his pejora, defen-
 debat. Nihilominus Petrus Presbyter,
 cum Victorem hos libros sibi prælegen-
 tem audivisset, gaudio exiliit, & caput
 legen-

legentis osculatus, gratias agebat, quod ^{Sæculum V.}
se, quæ ignorabat, docuisset. ^{A.C. 419.}

Renatus, Monachus Laicus, in fide ^{L. II. c. 1.}
Catholica sincerissimus, Cæsareæ in Mau-
ritania degens, hos duos Victoris libros
exacte describi curavit, misitque Hippo-
nem ad S. Augustinum, qui illis perlectis,
tractatum composuit, respondens ad om-
nia Scripturæ loca, quæ Victor adduce-
bat, ut probaret, Deum singulorum ani-
mas creare; S. Augustinus ostendit, ex
illis locis hoc non demonstrari. Non
equidem hanc de Creatione animarum ^{Aug. ep. 166.}
opinionem, quæ S. Hieronymi erat, reji- ^{n. 8. Sup.}
ciebat, sed inepta argumenta, quibus Vi- ^{XXIII. §.}
ctor nitebatur. Absolute adhucdum du-
bitabat, etiamsi ad illam opinionem in-
clinaret, quam deinde Ecclesia est am-
plexa.

Cum Renatum sollicitudo teneret,
ne offensum se S. Augustinus crederet,
quod ei librum transmisisset, ipsius inju-
ria scriptum. S. Augustinus ad eum:
displicet, quod animum meum necdum no- ^{c. 2.}
veris. Quantum absit, ut tibi irascar, ex
eo collige, quod ne quidem de Victore con-
querar. Si enim alterius, ac ego, opinio-
nis fuit, cur aperire non licuit? ad me
ipsum scribere oportuisset; sed quia
mibi erat ignotus, non est ausus; nec sibi
consilium a me petendum credidit, quia pro
certa veritate scripsisse sibi videbatur.

Hist. Eccles. Tom. V.

Fff

Ami-

Sæculum V. *Amici precibus cessit, qui ut ipse dicit, se*
A.C. 419. *ad scribendum coegit, & si in disputatio-*
nis calore verba in me contumeliosa ex-
ciderunt, libenter credo, id magis opinio-
nem suam defendendi necessitate, quam
offendendi studio, factum, dum mihi de ho-
minis animo non constat, qualis sit, credo,
satius esse, de ipso bene sentire, quam
timere damnare. Forte bono in me affectu
scripsit, errorem mihi exempturus; id
gratum me esse decet ob bonam in me volun-
tatem, quamvis opiniones ejus rejicere te-
near. Existimo juvenem leniter corri-
gendum, non dure repellendum, præsertim
cum Neo-conversus Catholicus sit. Nempe
Victor Donatista ex Secta Rogatinarum fuerat.

S. Augustinus deinde ad Petrum Presbyterum longam epistolam dedit, quam secundum hujus operis librum dicit, quam eadem mansuetudine virum monet, ne Sacerdotio, & ætate venerabilis approbet juvenis Laici librum, plenum erroribus; atque eorum præcipuos indicat; hortatur, ut Victorem ad emendationem adducat. Tandem ad ipsum Victorem scripsit duos libros, atque in horum uno errores demonstrat; in altero ostendit, quam male ab ipso fuerit reprehensus, seu quod de origine animæ dubitaret, seu quod affirmaret, eam esse Spiritualem. Posteriores hi Libri quoque maxima bu-

militate, & charitate scripti, Victo-^{Sæculum V.}
 ris animum expugnarunt. S. Augustino ^{A. C. 420.}
 respondit, affirmans, se errores emen-^{II. Retr. c. 56}
 dasset, sicut etiam tam in exordio, quam
 in fine sui operis declaraverat, mentem
 se mutaturum, si quis ostenderet, fuis-
 se deceptum. Itaque quamvis erro-^{Aug. III. de}
 res ignorantia defendisset, Catholicus ^{an. orig. in}
 fuit. ^{fine.}

§. XXI.

Constantius Ecclesiæ favet.

Circa finem anni 420. vel initium se-^{Ap. Aug. I.}
 quentis Alypius, in Italiam reductus, ^{op. imperf.}
 Bonifacio Papæ quatuor libros, ad eum ^{c. 85. ibid. c. 7}
 directos, & Comiti Valerio secundum li-^{ibid. c. 42. 74.}
 brum de Nuptiis, & Concupiscentia at-^{III. c. 35.}
 tulit. Pelagiani, hujus profectionis oc-
 casione arrepta, calumnias sparserunt in
 vulgus; Alypium ultra octoginta equos
 ex Africa transtulisse, quos Tribunis do-
 no daret; aurum largissime profudisse,
 aliis pingues procurasse hæreditates, ut
 potentes corrumpere, & populum ad
 seditionem excitaret. Putida quidem
 hæc erant mendacia; at conjecturæ lo-
 cus est, Alypium in mandatis habuisse,
 adversus Pelagianos quidquam in Regia
 moliri. Siquidem tunc contra eosdem ^{Sup. 9.}
 emanavit Edictum Constantii, quem Ho-^{Theoph. an.}
 norius, cujus sororem duxerat, sexto I-^{412.}
 dus Febr. nempe octava ejusdem Men-

F f f 2.

Ls

Sæculum V. sis anno 421. Imperatorem pronuntiave-
 A. C. 421. rat; is deinde post sex menses e vivis

Olymp. ap. abiit. Edictum ad Volusianum, Romæ
Phot. Cod. 80 Præfectum, datum præcipit, ut Pelagi-
p. 194. Chr. ni, & nominatim Celestius ad centum
Cod. Theod. millia passuum ab urbe arceantur; ni po-
an. 421. ap. reant, Præfecti Ministris poena capitis in-
Baron. an. tentatur. Rescripto suum mandatum
420. init. Præfectus junxit, ne quis relegatos sub
Phot. Cod. 53 poena exilii reciperet. Idem est ille Vo-

Sup. l. XIII.
 §. 51.

de prædict. p.
III. c. 38. ap.
Prosp.

Constantius Imperator Carthaginæ
 etiam Rudera Templi Deæ Coelestis iun-
 ditus everti iussit, ita ut ille campus ad
 mortuos sepeliendos destinaretur. Ex
 his vanitas Oraculi, quam Dea olim fa-
 derat, patuit, Templum suum post ru-
 nam restaurandum. Hujus Templi de-
 molitionem Ursus Tribunus, & ibi loco-
 rum ærario Præfectus, Christianus Ca-

Poss. vit.
Aug. c. 16.

tholicus, executioni dedit; Is aliud e-
 tiam Religionis obsequium præstitit, dum
 nefanda Manichæorum Mysteria dete-
 xit; tantum arcanum puellula, cui no-
 men Margaritha quæ necdum annum
 duodecimum attigerat, & Eusebia, quam
 Sanctimoniam dicebant, ambæ inter
 Manichæorum Electas annumeratae, &
 vulgarunt. Ut hæc explorarentur, non
 ultima causa fuit S. Augustinus, quod su-

de Hæres.
 c. 16.

perstitutionum istarum non esset ignarus. Sæculum V.
Hæc ipse particulatim in suo libro de Hæ- A. C. 421.
resibus enarrat. Istarum rerum Acta au-
 thentica coram Episcopis in Ecclesia Car-
 thaginensi conscripta. Manichæi illos
 inter se, quorum erat ejusmodi infamia
 peragere, Catharistas, seu Purificatores,
 vocabant.

Illo ferme tempore Carthagine in lu-
 cem prodiit Hæretici cujusdam, Veteris
 Testamenti inimici, liber, qui in foro Por-
 tui juncto venum expositus est. Con-
 venerunt haud pauci, magna aviditate
 animi, & delectatione hanc lectionem
 audientes. Non nullos Christianos ze-
 lus impulit, ut hunc librum S. Augustino
 submitterent, rogabantque, ut sine dila-
 tione responderet. Is statim agnovit,
 libri Auctorem non esse Manichæum, sed
 Marcionitam, vel haud absimilis Sectæ
 Hæreticum; quippe Deum, Mundi Crea-
 torem, negabat, cum econtra Manichæi
 dicerent, hunc esse Deum Bonum, qui
 Mundum fabricaverat, verumtamen ex
 materia, cujus ipse Auctor non esset.
 Ergo S. Augustinus huic scripto aliud o-
 pus opposuit, cui titulus: *Contra Adver-*
sarium Legis, & Prophetarum, quod in
 duos libros divisit. In primo libro ad
 objectiones contra diversa loca veteris
 Testamenti respondet, de Creatione Mun-
 di, & singulariter de Homine, de pecca-

Sæculum V.

A. C. 421.

L. II. c. 10.

to Adami, de Diluvio aliisque ejusmodi quæstionibus. In libro secundo respondet ad loca novi Testamenti, quæ ad infringendum vetus adhibebantur. Inimadvertit, Judæis præter Scripturas Canonicas, Traditiones non scriptas fuisse, quas memoria recitabant, & *Deuterio* appellabant. Ex eo probatur, si S. Augustinus rem bene noverat, tunc temporis necdum *Talmud* fuisse scriptum.

§. XXII.

Ultima S. Augustini contra Donatistas opera.

Aug. II.

Retr. c. 59.

ep. 204.

al. 61.

Dulcitius Tribunus, & Notarius Imperatoris in Africa versabatur, ut executioni mandaret Cæsaris jussa, & Donatistas ad Ecclesiam reducere satigaret. Is hac super re scripsit ad Gaudentium, Episcopum Thamugadensem, quondam ab ipsis in Colloquio Carthageniensi deputatum, summopere obtestans, ne quod sibi propositum dicebat, exequeretur, seque cum omnibus suis, & Ecclesia sua flammis traderet, & subjungens, si se innocentes, & justos crederent, ipsis magis juxta Jesu Christi præceptum esse fugiendum. Gaudentius respondit, duobus Epistolis, quas Dulcitius ad S. Augustinum misit, rogans, ut ipse responderet. Primo S. Augustinus in Epistola ad Dulcitium excusari se petit, dicens,

cens, aliunde se occupationibus premi, Sæculum V.
jamque notissimas Donatistarum argutias A. C. 421.
in variis operibus refutasse. Ad illud n. 4.
solum exemplum, quod afferebant, re-
spondet, de Razia Judæo, qui ut servi-
tutem effugeret, sibi ipsi vim intulit, ut
in libro II. Machabæorum narratur. Di- XIV. 37.
cit, Scripturam in eo nil nisi animi firmi-
tatem laudare, alias vero sufficienter da-
mnare neces voluntarias, quo superbia,
& mens ærumnæ impatiens propellunt.
In fine promittit, se ad duas Gaudentii
Epistolas responsurum.

S. Augustinus promisso se exsolvit,
dum dictas Epistolas exacte refutavit,
ponens primo Gaudentii verba, & suas
deinde responsiones. Eadem methodo Lib. I. Cont.
usus fuerat, dum Petiliano respondit, & Gaud.
ad quemlibet articulum apposuerat: *Petilianus dixit.* Et deinde: *Augustinus respondit.* Sed en proterviam! Petilia-
nus idcirco S. Augustinum mendacii in-
culcavit, dicens, se nunquam cum Augu-
stino viva voce disputasse. Ne igitur
Gaudentius eandem fraudem obtende-
ret, posuit: *Verba Epistolæ.* Et deinde:
Responsio. Quia Gaudentius nihil novi
afferebat, S. Augustinus quoque ea tan-
tum repetit, quæ in aliis operibus adver-
sus Donatistas dixerat, excepto Razia
exemplo, quod fusius, quam in Epistola
ad Dulcitium refellit. At Auctoritatem 6. 31.

Sæculum V. Lib. II. Machabæorum in dubium non
 A. C. 421. vocat, quem in Ecclesia receptum agno-
 c. 38. scit. (*) Dicit, Leges Imperatorum con-
 c. I. tra Donatistas non eo tendere, ut neces-
 tur, sed corrigantur, & summum profes-
 Lib. II. cont. bantur. Gaudentius, ne victus videretur,
 Gaud. tur, secundo reposuit, & S. Augustinus,
 ne Victoriæ umbram concederet, secun-
 do respondit. Hæc S. Augustini ultima
 opera sunt adversus Donatistas, quorum
 numerus in dies ipsius cura minuebatur.

§. XXIII.

Alia S. Augustini Opera.

De octo Dul. Elapsis aliquot annis, Dulcitius S. Augu-
 quæst. to. 6. stino octo quæstiones super diversis
 II. Retr. c. 65 Scripturæ loca proposuit, quibus S. Au-
 qu. I. n. 10. gustinus respondit, excerptis verbis ex
 aliis suis operibus, ubi jam prius has quæ-
 stiones tractaverat. In hoc opere citat
 Enchiridion, quod inscripserat Laurentio,
 Dulcitii fratri, Romanæ Primiciario, id
 est, cujusdam Cohortis Duci, nam lai-
 cum tantum fuisse apparet. S. Augu-
 stinum rogaverat, ut sibi librum compo-
 neret, quem semper manibus tenere pos-
 set (hoc etiam Græce significat vox En-
 chiridion) & ea complecteretur, quibus
 bonus Christianus in rebus, Religionem
 tangentibus, præcipue inhæreret, quid
 inter

Ench. c. 4.

(*) Quem Lutheri temeritas rejecit.

inter grassantes tot Hæreses potissimum ^{Sæculum V.}
vitandum, quousque in Religione rationi ^{A.C. 421.}
fidendum, & quale sit primum Fidei Ca-
tholicæ fundamentum. S. Augustinus
ad omnes has quæstiones respondens, di-
cit, totam Religionem in Fide, Spe, &
Charitate consistere, atque tres has vir-
tutes in Symbolo, & Oratione Domini-
ca includi. Has ergo explicat, proluxius
de Symbolo differens, & diutius immo-
rans quæstionibus majoris momenti ad-
versus Gentiles, & illius temporis Hæ-
reticos, nempe de origine mali adversus
Manichæos, de Gratia, & Prædestinatio-
ne adversus Pelagianos, ita ut hoc opus-
culum præclarum Theologiæ compen-
dium sit. Non prius quam post annum
420. compositum est, cum S. Hieronymus
jam defunctus memoretur.

S. Augustinus ulterius in hoc opuscu-
lo loquitur de utilitate precum pro de-
functis, & dicit: *Quando Sacrificium*
Altaris offertur, aut aliquæ eleemosinæ
pro defunctis baptizatis, si id fiat pro il-
lis, qui sunt optimi, sunt Gratiarum a-
ctiones, () pro illis, qui non sunt pessi-*
mi,

(*) Der Protestant übersetzet: Handlungen
der Gnade. Was soll dieß heißen? Die folgen-
den Worte: Denen aber, die nicht ganz bos-
haft sind, dienen sie zur Ausöhnung. er-
weisen

Sæculum V.
A. C. 421.

*mi, ad propitiationem serviunt, si pro-
mnino pessimis, quamvis illis nihil possint,
tamen non nihil inde solatii viventes ce-
piunt. Illis autem quibus utilia sunt, ut
obtinendam plenam remissionem possunt,
aut saltem pœnam eorum leviores red-
dunt. De iisdem etiam loquitur circa
idem tempus in alio scripto, directo ad
S. Augustin. S. Paulinum, qui eum consuluerat super
quæstionem, an pro sit mortuo, si corpus
ejus prope sepulchrum Martyris terre
mandetur; nam aliqui in Basilica S. Fe-
licis sepeliri cupiebant. Videtur mihi,
dicebat S. Paulinus: hæc pia desideria
non oportere esse inutilia, nec frustra te-
tam Ecclesiam pro defunctis orare cos-
suevisse; unde inferre licet, prodesse de-
functo, si sepultus fuerit in tali loco, ut
pateat, alios pro ipso opem Sanctorum si-
licitasse. S. Augustinus respondit, edito
libro, cui titulus: *De cura, quam promor-
tuis habere decet.**

Primo

weisen ganz deutlich die Wahrheit der Römischen
katholischen Lehre; denn, wenn die Seelen der
Verstorbenen im Augenblicke ihrer Auflösung von
dem Leibe allezeit entweder in die himmlische
Freude eingelassen, oder zu der ewigen Pein ver-
dammet werden, so ist keine Versöhnung möglich;
man kann sich keine einbilden, ausser es gäbe ein
Ort, und eine Zeit, in welcher diese Versöhnung
geschehen könne.

Primo Regulam ponit, omnia quæ ^{Sæculum V.} pro Defunctis fiunt, non aliter eis pro- ^{A. C. 421.} desse, quam secundum statum, in quo vixerunt. *Legimus, inquit: in Libris Machabæorum Sacrificium oblatum fuisse pro mortuis, & quamvis id in nullo loco veterum Scripturarum legeremus, non levis est totius Ecclesiæ Auctoritas, quæ hæc consuetudo fulcitur; (*) nam oratio pro mortuis locum habet, etiam in precibus, quas Sacerdos Deo coram Altari peragit. (**)* Deinde monstrat, locum sepulchri, & ipsum sepulchrum res esse Christianis prorsus indifferentes. Sed occasione, & ex adjunctis circumstantiis profunt, si, ut exemplo vulgari utamur, aliqua mater fidelis, cupiens filium suum in Basilica alicujus Martyris sepeliri, credat, animam illius per merita hujus Sancti adjuvari; quippe fides ista quædam orationis species est, & prodest mortuo, si in tali statu sit, ut prodesse possit; si deinde Mater sepulchrum adeat, ipse locus, ut majori affectu oret, excitat. Scribit etiam S. Augustinus de apparitio-

c. 2.

c. 5.

(*) Der Protestant giebt es: Und ob wir gleich in den ältern Schriften hiervon weiter keine Beweis finden. Der heil. Augustinus saget etwas anders.

(**) Ecce antiquitatem memoriæ pro Defunctis in Missa!

Sæculum V. paritionibus mortuorum, &, de factis
 A. C. 421. singulis non disputans, ostendit, fieri pos-
 se, ut mortui in somnio, vel alio modo
 hominum conspectui se præbeant, quin
 eorum animæ præsentibus sint, sicut sæpe
 somniantibus homines viventes, & huius
 rei ignari, objiciuntur. Quærit, quomo-
 do Martyres invocantibus se subveniant,
 aut quomodo eorum preces cognoscant,
 & fatetur, hanc rem supra captum fuisse
 esse. At hæc quæstio solum modum in-
 tercessionis Sanctorum respicit, non ve-
 ro eorum suffragia, & merita, de quibus

18. S. Augustinus nullatenus dubitat. (*)

De Cura De-
 functorum.

Tum sermonem claudit in hunc mo-
 dum: *Cum hæc ita sint, ne credamus,
 quidquam prodesse mortuis, quorum cu-
 ram gerimus, nisi Sacrificia solemnia,
 quæ pro eis seu ad altare, seu per preces,
 aut Eleemosinas nostras offerimus, quan-
 vis ea non prosint omnibus, pro quibus
 fiunt, sed tantum iis, qui dum viverent,
 in statum se posuerunt, ut prodesse possent.
 Quia autem mortuorum statum discerne-
 re non valemus, pro omnibus orare oportet,
 præstat enim, ut ista auxilia pro il-
 lis sint superflua, quibus nec nocere pos-
 sunt, nec prodesse, quam ut indigentibus*

(*) Profecto testimonium contra Protestantes
 de meritis & intercessione Sanctorum, omni ex-
 ceptione majus!

subtrabantur. Quisque de suis magis sollicitus est, ut & sibi aliquando hoc Charitatis officium a propinquis præstetur. Sæculum V. A. C. 421.

S. Augustinus rursus de apparitionibus mortuorum mentionem facit in duabus Epistolis, circa annum 414. ad amicum suum Evodium, Episcopum Uzulensem, qui hac super re consilium postulaverat, scriptis. ep. 159. al. 100. 162. al. 101.

Circa annum 420. scripsit S. Augustinus Tractatum suum contra mendacium, ut petitioni Consentii satisfaceret. Si mul aliam ad eundem dedit Epistolam super alia quæstione, scilicet de statu præfati Corporis Gloriosi post Resurrectionem. In libro contra mendacium illos præcipue impugnat, qui credebant, licitum esse mentiri ad captandos Priscillianistas; his quippe Hæreticis Regula erat, sufficere bene credere, & Confratribus suis veritatem aperire, coram exteris vero posse dissimulari. Itaque apud Catholicos se fingeant, & hanc fictionem etiam perjuriis confirmare audebant. Non nullis Catholicis opinio irrepperat, licere eadem dissimulatione erga ipsos uti, fingere, eorum Scriptores laudare, imo ipsorum Doctrinæ assentiri, ut deinde facilius erroris convincerentur. Legimus etiam S. Flavianum Antiochenum eandem industriam contra Messalianos adhibuisse. II. Retr. c. 69. to. 6. p. 448. ep. 205. Sup. XVII. §. 56. Sup. XIX. §. 26.

Hanc

Sæculum V.

A. C. 421.

Sup. l. V. §.

II. Clem.

Alex. Strom.

IV.

c. 12. 13. &c.

c. 18.

Sup. l. XX.

§. 12.

Hanc simulationem S. Augustinus absolute damnat, & dicit, nunquam licere in materia Religionis mentiri; alias enim imprudentiæ argui possent Martyres, quod modo tam facili vitam suam non servassent. Probat etiam, si in hac materia permissum sit mendacium, ipsum fidei fundamentum everti. Ad alia deinde progrediens, omne mendacii genus damnat, & respondet ad omnia Scripturæ loca, quorum auctoritate in certis circumstantiis licere mentiri dicebant; ostendit, nullum mendacii exemplum in novo Testamento legi, in veteri autem, ea, quæ mendacia viderentur, talia non esse, nec ea a Scriptura approbari. Peccatorum compensationem impugnat, & defendit, nunquam malum, sub quacunque Boni eventuri specie, faciendum. In hoc opere, se ipso Judice, quæstionem de Mendacio accuratius tractat, quam in illo, quod paulo ante susceptum Episcopatum scripserat.

§. XXIV.

Liber contra Julianum.

II. Retr. c. 62
ep. 207. ad
Claud.

Postquam S. Augustinus totum opus Juliani contra se scriptum accepit, & curiose examinavit, deprehendit, extracta sibi a Comite Valerio submissa, Autographo non omnino esse conformia, timuitque, ne se Julianus imposturæ accuset,

cuset, nec eum fefellit hæc conjectura, ^{Sæculum V.}
quippe hanc occasionem S. Augustinum ^{A. C. 421.}
criminandi Julianus solertissime arripuit.

Ergo S. Augustinus statuit, fusius respon-
dere, & sine mora anno 421. respondit,
edito opere, cui se multum laboris im-
pendisse fatetur, quodque inter cœtera
adversus Pelagianos elegantissimum æ-
stimatur. Dividitur in sex libros. In
duobus primis Julianum generatim Au-
thoritatem Doctorum Catholicorum op-
pugnat. In cœteris, Juliani libros qua-
tuor refutans, Adversarii vestigia nulla
intermissione premit. In libro I. pro-
bat, Julianum, dum Catholicos dicit esse
Manichæos, eorumdem errorum incusa-
re Patres, qui ante hæc tempora scri-
pserant, scilicet S. Irenæum, S. Cypria-
num, Reticium, Episcopum Augustodu-
nensem, Olympium, Episcopum Hispa-
num, S. Hilarium, S. Ambrosium, cujus
textus de peccato originali refert. (*)
Opera Reticii, & Olympii non super-
sunt; id tantum scimus, Reticium Con-
cilio Romano contra Donatistas, Summo
Pontifice Melchiade, anno 313, inter-
fuisse

*Sup. X. §. II.
c. 8. 9. & c.*

(*) Idem Protestantibus circa omnes articu-
los in quibus a Fide Romana discesserunt, v. g.
de merito, de purgatorio, objici jure merito po-
test; eos nimirum non nos solum, sed Sanctos
Patres damnare.

Sæculum V.
A.C. 421.

fuisse. Julianus ex S. Basilio, & S. Iohanne Chrysostomo non nulla in rem suam afferebat. S. Augustinus respondet, & probat, Pelagianorum Doctrinam in Oriente non minus, quam in Occidente damnari. Ostendit deinde, quod Julianus, etiam nescius, Manichæis favere positis quibusdam assertionibus, non intelligens, quid inde sequeretur. In libro secundo respondet ex Auctoritate Patrum ad quinque Pelagianorum argumenta contra peccatum Originale, licet, qui admitterent hoc peccatum, constituere Dæmonem nascentium hominum Auctorem, Matrimonium dammare, negare, omnia peccata in Baptismo remitti, Deum iniustitiæ accusare, & homines ad desperationem adigere, eo quod nunquam possent ad perfectionem pervenire. Contra has calumnias adducit Auctoritatem decem Episcoporum eorundem, quorum testimonio peccatum Originale probaverat; nempe S. Irenæi, & Cypriani, Reticii, Olympii, S. Hilarii, S. Gregorii Nazianzeni, S. Ambrosii, S. Basilii, S. Joannis Chrysostomi, S. Innocentii Papæ; his S. Hieronymum adiungit, cujus laudes in variis hujus operis partibus texuit.

III. in Jul.

Ad singulos deinde Juliani libros pervenit; de malo concupiscentiæ differt, & ostendit, quantum differat a mala

stantia, quam nobis inesse Manichæi sibi ^{Sæculum V.}
 imaginabantur. In libro IV, duo præ- ^{A.C. 421.}
 cipue probat; Infidelium non esse veras ^{c. 3. n. 16. c. 12}
 virtutes, & concupiscentiam etiam Scri- ^{n. 60. c. 14. n.}
 ptorum Gentilium testimonio malam ^{72. c. 15. n. 78}
 esse. Explicat per digressionem, quo- ^{c. 8. n. 42. c. 1.}
 modo Deus velit, ut omnes homines ^{n. 4.}
 salventur. In libro V. docet, omnes
 Christianos peccato adscribere pœnas,
 quas parvuli a primis cunis patiuntur,
 & exclusionem a Regno Dei, si sine Ba-
 ptismo moriantur. Peccatum posse esse ^{c. 3. n. 10. & c.}
 pœnam peccati præcedentis, cujus ex-
 emplum habemus in illis, qui a S. Paulo ^{Rom. I. 18.}
 in sensum reprobum traditi dicuntur;
 atque ex eadem massa damnata quosdam ^{c. 4.}
 gratuito eligi, alios esse vasa iræ. In ^{c. 3.}
 libro VI. fidem de peccato Originali ex
 Baptismo infantum, ex Cæremoniis ex-
 orcismorum, & afflatus ad abigendum
 Dæmonem confirmat. Ostendit ab ex- ^{c. 6. 7.}
 emplo olivæ hortensis, quæ non nisi o-
 leastrum producit, oportere, ut Regene-
 ratii filios peccatores generent, & per Ba- ^{c. 13.}
 ptismum sanctificari etiam corpus, quam-
 vis maneat corruptibile.

§. XXV.

Pelagiani in Oriente damnati.

Ex quo Zosimus Papa sententiam pro-III. in Jul.
 nuntiaverat, usque ad annum 431. ^{c. I. n. 5.}
 Pelagiani Concilium universale agi po-
 Hist. Eccles. Tom. V. G g g stula-

Sæculum V. flulabant, criminantes, hanc ipsam de-
A. C. 421. trectationem malæ causæ Catholicorum

esse argumentum. S. Augustinus respon-
 debat, hos esse omnium Hæreticorum
 clamores. *Causa vestra*, inquit: *nuper*
coram Episcopis, qui Judices competi-
tes sunt, finita est, nihil restat examina-
dum; sed tantum, ut pronuntiata ex-
quimini, & acquiescatis, cogendi estis.

Jam anno 417. S. Augustinus, cum Car-
 thagine concionaretur, dixerat: *Jam in*
hoc negotio duorum Conciliorum Rescri-
pta ad Sedem Apostolicam missa; venit

Sup. l. XXII *Responsum, judicata est causa.* Loque-
 batur de duobus Conciliis Carthagenis,
 & Milevitano, & Papæ Innocentii Re-
 scriptis. (*)

Ergo

(*) Pater Balduinus hic Fleurium malæ fidei
 accusare non veretur, quod transfulerit: *La Re-*
ponse est venue. Venit Responsum, cum ver-
 tere debuisset: *Venit Rescriptum.* Quia, in-
 quit, vox: *Rescriptum*, indicat latam senten-
 tiam, e contra *Responsum*, est vox communis;
 & citat ad hanc veritatem comprobendam Di-
 ctionarium universale. Attamen quod Fleurius
 in hac linea vocat Responsum, in sequenti ap-
 pellat S. Papæ Innocentii Rescripta. Quis hic
 præter P. Balduinum vel minimum malæ fidei re-
 stigium deprehendat?

Nihilominus ulterius dicit: *Multo magis ma-*
lam ejus fidem indicat, translatio illorum ver-
borum

Ergo Pelagiani Episcopos Orientis ^{Sæculum V.}
convenere, querentes, se injustam ab ^{A. C. 421.}

G g g 2

Occi-

borum: *Causa finita est; La cause est jugée, judicata est causa; quia inter has voces magna est differentia, prima indicat, nullam amplius dari appellationem, altera appellationem admittit. Hoc vero attentione dignum, quod paulo ante (nempe in superioribus lineis Fleurius) dum de Sententia a Concilio lata loquitur, transtulerit: Causa finita est, & deinde de Sententia Papæ loquens, posuerit; causa judicata est. Ita Pater Balduinus pulcherrime! verum oscitantiam suam prodit, quod non attenderit hoc Concilium Innocentii Papæ Rescriptis esse posterius, & non ab Auctoritate Summi Pontificis Zosimi separatam; est enim Sermo de Epistola Zosimi Papæ, qua Decreta Concilii Africæ anni 417. ut Libro Sup. §. L. vidimus, adversus Pelagium, & Celestium confirmat, quæ Epistola ad Episcopos Ægypti, & Orientis, Jerusalem, Constantinopolim, Thessalonicam, & ad omnes Mundi Episcopos missa, cum præcepto, ut subscriberent; etiam omnes Episcopi, pauculis Hæreticis exceptis, subscribere. Ruit ergo P. Balduini suspicio, quasi Fleurius plus auctoritatis cuidam Concilio, quam Papæ voverit tribuere. Hinc etiam Anonymus I. contraria suspicione tenetur; & putat in observatione ad hunc locum, Fleurium credidisse, post Confirmationem S. Innocentii duorum Conciliorum Africæ, nempe Carthagenensis, & Mile-*
vitani

Sæculum V. Occidentalibus persecutionem pati. A. C. 421. liquos ex suæ Sectæ Episcopos fugitivos

Nestor. ep. ad Constantinopolim miserant; sed Artius
Cælest. ep. his Novatoribus antiquam Ecclesiā
Cælest. ad dem opposuit, Legatos rejecit, & nequidem,
Nest. Prosp. ut Constantinopoli manere liceret,
carm. indulgit. Nihilo melior sors eosdem

c. 2.

Mercat.
Comm. an.
439.

phesi excepit, ubi verosimiliter ideo Præsidium sibi concedendum speraverant, quod Celestius in hac urbe habitasset. Idem circiter tempus actio contra Pelagium mota in Concilio, cui Theodorus Episcopus Antiochenus præerat. Accusatores iterum Heros, & Lazarus. Ipsi Hæresis convictus, & locis sanctis Jerusalemæ pulsus. Episcopus Prayles, & Theodorus

levitani, causam fuisse judicatam, & deinde, postquam Zosimi Papæ Epistolæ omnes orbis Christiani Episcopi adhæsisent, finitam. Ego vero firmissime credo, Fleurium, virum sincerissimum, nullo consilio utrumque posuisse; apud me causa judicata est, causa finita est, præsertim cum de S. Augustini, hæc scribentis, sensu aliunde constet, Synonyma sunt. Cæterum Anonymus hic dicit, Fleurium melius facturum fuisse, si hæc S. Augustini verba, quælibet suo tempore retulisset, & eadem verba latina iisdem etiam verbis gallicis reddidisset, & viro huic prudenti in mentem non venit præstantissimum Historiæ Scriptorem malæ fidei arguere. Ad Reliqua, quæ dicit P. Balduinus in hac Reflexione, respondere, nequidem operæ pretium est.

Theodotus hac super re ad Papam Epi-Sæculum V. stolas dedere. (*) Exinde nullibi am- A. C. 421.
 plius de Pelagio mentio occurrit. Et
 quia Senex erat, conjicitur, haud diu su-
 pervixisse. Julianus inter illos fuit, qui
 in Orientem profecti sunt; ibi versatus
 creditur anno 421. Per varias Provin- *Mercat.*
 cias peregrinatus cum sociis, venit etiam *Præf. in*
 in Ciliciam ad Theodorum Mopsueste- *Symb. Theos.*
 num, quem tanquam Magistrum vene-
 rabatur, & cujus consilio uti volebat, o-
 cto libros, quod & perfecit, adversus S.
 Augustinum scripturus. His non ob-
 stantibus, cum Julianus e Cilicia abiis-
 set, Concilium actum est, in quo ipse
 Theodorus, damnatis Pelagianorum er-
 roribus, etiam Julianum anathemate
 percussit.

Sub id tempus, atque anno 421. *ve. v. Boll. 2.*
 rosimilius obiit S. Maria Ægyptiaca, *pæ-Apr. p. 67.*
 nitentiæ actæ rigore celeberrima. Erat
 in Palæstina Anachoreta, cui nomen Zo-
 simus; huic, peractis in Monasterio quin-
 quaginta tribus annis, in mentem venit,
 neminem se ipso exercitatiores in vita
 Ascetica existere. Ut iste error Seni
 eximeretur, & doceretur, semper ad
 perfectionem progrediendi locum super-
 esse, imperatum est ei, ut Monasterium,

G g g 3 prope

(*) Hic iterum Papæ Auctoritas in Oriente
 elucet.

Sæculum V.
A. C. 421.

prope Jordanem positum, adiret. Ibi exceptus, reipsa expertus est, vitam a Monachis admodum perfectam duci. In Quadragesima omnes Monasterio egrediebantur, &, superato Jordane, in deserto spargebantur in diversa. Alii modicam secum ferebant annonam, alii obviis oleribus nutriebantur. Ad Monasterium redeuntibus, de iis, quæ per id temporis egissent, colloqui non licebat. Zosimus semper ulterius progressus ad intima penetrare cupiebat, ut forte in Anachoretam cæteris perfectiorem incidere. Cum per dies viginti processisset, aliquando sub meridiem substitit, ac quieturus; preces ad sextam recitanti, a longe quasi corporis humani figura obiecta est; expavit primum, & Crucis signo se muniit, tum agnovit, esse revera hominem, qui nudus, solis ardore adustus, & candidis capillis videbatur. Cœpit igitur eo currere, gaudio exultans, sed homo ille fugiebat; sensim tamen appropinquans, ubi exaudiri potuit, clamavit, ut sisteret, & suam sibi Benedictiōnem impertiretur. Tandem, fugiens respondit: *Zosime! Abba! femina sum, projice pallium tuum, quo tegar, & ad te accedere possim.* Extimescens Zosimus, quod se nomine suo compellat, Sanctam esse non dubitavit. Pallio deinde involuta eum colloqui cœpisset, rogavit

S. Maria Ægyptiaca.

gavit ipse, ut quæ esset, & cur hoc vitæ Sæculum V.
A. C. 421.
genus elegisset, narraret. Ipsa petenti
satisfecit in hunc modum:

In Ægypto nata sum. Annum duodecimum egressa, relictis parentibus veni Alexandriam, ubi in omnem licentiam effusa, vitam adeo infamem duxi, ut vel recordari pudeat. Septendecim annis inter has abominationes consumptis, vidi hominum turbam ad mare properantem. Interrogo, quo irent, responsum, ire Ierosolymam, ad Festum Exaltationis S. Crucis celebrandum. Navem conscendi, omnem occasionem captans illicitis fruendi voluptatibus. () Hoc Festum S. Cru-*
Sup. l. XI.
S. 54.
cis illud est, quod a Constantini temporibus 13. Sept. agebatur. Tum Sancta ita sermonem profecuta: Ubi Ierosolymam veni, ipsa Festi die, hominum multitudini immixta, Ecclesiam ingressura eram, in qua S. Crux ostendebatur; sed vi occulta repellebar. Tandem progredi non valens, in areæ angulum concedo, subiitque tunc primum cogitatio, me mea crimina indignam reddidisse, quæ Sanctum hunc locum ingrederer. Tum in lacrymas soluta, capi pectus percutere, elevatis oculis vidi supra me depictam sanctæ Virginis imaginem, rogavi, ut mihi

G g g 4 in-

(*) Hic dispicimus, quam antiqua in Ecclesia sit S. Crucis Veneratio.

Sæculum V. ingressum in Ecclesiam obtineret, promissum
A. C. 421. me Sæculo remuniatur, & quocumque
duceret, secuturam.

Tum expedite intro, conspexi sanctam
 Crucem, & pavimentum loci sancti oscu-
 lata sum; regressa sanctæ Virgini Gra-
 tias egi, & rogavi, ut me dirigeret; au-
 divi vocem a longe mihi acclamantem: Si
 Jordanem transieris, certe adjuvaberis.
 Ex area egredienti, aliquis mihi tres ar-
 ses argenteos donavit, quibus panes tres
 emi, & postquam quæsi, quæ via ad
 Jordanem duceret, reliqua diei parte iter
 faciens, vespere ad Ecclesiam S. Joannis
 Baptistæ prope fluvium perveni. Ibi SS.
 Mysteriis refecta, medium unius de pani-
 bus meis comedi, & trajecto Jordane in
 hanc eremum veni. At quantum tem-
 ris jam effluxit, ex quo hic versaris? in-
 quit Zosimus: Sunt, inquit illa: quan-
 tum conjicere possum, quadraginta septem
 anni. Ipse: Quod vero alimenti genus
 invenisti? Illa respondit: Pane, quem
 attuleram, aliquamdiu sustentato sum, &
 deinde oleribus, quæ in deserto collegi.
 Rursus Zosimus: An tot annos sine la-
 bore, & ob tantam, subitamque mutatio-
 nem imperturbata transegisti? Ad ea, in-
 quit illa: quæ ex me quæris, referendis
 borresco, & nescio, an narrare potuerim,
 quin rursus periculis me exponam. Zo-
 simus,

simus, nihil me celes. Et illa narrationem ^{Sæculum V.}
prosecuta est in hæc verba: ^{A.C. 421.}

Annis septendecim in pravos affectus, tanquam feroces bestias mihi pugnandum fuit. Vino dedita fueram, jam vero aqua deerat, qua sitim restinguere. Carmina turpissima, quæ in memoriam redigebant, canere impetus erat, desideria pudentia vehementissime urgebant, flammam in sinu circumferebam, qua consumebar. Tum pectus tundebar, & prosternebar in terram, eamque lacrymis rigabam. Tandem ad S. Virginem, Patronam meam, quæ nunquam me deseruit, confugiebam. Detritis vestibus, multum me jam frigus, jam calor afflixit, sæpe in terram prolapsa, sine motu, & sensu jacebam. Magnis quoque Dæmonum tentationibus vexata sum. Cum sermoni nonnunquam textus ex Scriptura infereret, interrogavit Zosimus, an litteris operam dedisset; illa subridens: Crede mihi! ex quo Jordanem transivi, usque in hanc diem animam viventem non vidi, nec Brutum etiam, nec unquam litteras didici, sed Deus ^{Psal. 39. 10.} est, qui docet homines scientiam. Cæterum noli plura interrogare, & de omnibus, quæ tibi patefeci, per Dominum nostrum Jesum Christum adjuro te! ne cuiquam mortalium aliquid reveles, donec me Deus ex hoc mundo vocaverit. Id tantum, quod modo dicam, facito! in

G g 8 5

Qua-

Seculum V. *Quadragesima anni sequentis pro more tuo*
A. C. 421. *Monasterii Jordanem non transito, mane*
domi, & Vespere Cœnæ Domini accipe
Corpus, & Sanguinem Jesu Christi, &
in ripa Jordanis, qua habitatur, me ex-
pecta. Nam Sacra Dona ex eo tempore
non accepi, ex quo ea in Ecclesia S. Jo-
annis sumpsi, & modo sumere ardentissi-
me desidero.

Hæc locuta, se precibus ejus com-
mendavit, & ad intima deserti refugit.
Zosimus genua flexit, & humum oscu-
latus, ubi Sancta pedes fixerat, reverlus
est Deum laudans, & perfusus gaudio;
ad Dominicam Palmarum cum cœteris
Monasterii limen attigit. Toto hoc an-
no nihil de iis, quæ viderat, loqui ausus,
Quadragesimam impatienter expectabat.
Ubi initium sacri temporis adfuit, cœ-
teri Monachi pro more exierunt; ipsum
febris invasit, coegitque manere, secun-
dum verba Sanctæ, quæ dixerat, fore,
ut etiam si vellet, non posset egredi. Post
dies aliquot sanitati restitutus est. In
Cœna Domini positum in parvo Calice
Corpus, & Sanguinem Domini Nostri ac-
cepit, atque in canistro ficus, dactylos, &
paucos lentes; hæc portans processit ad
ripam Jordanis, sedensque Sanctam ex-
pectavit. Anxie cogitanti, quo pacto
mulier ad se super aquas transvehere-
tur, visa est in adversa ripa, signum Cru-
cis

cis super flumen formans; mox super a-
 quas gradiens ad eum venit. Ipse ob-
 stupuit, cumque inclinare se coram ea
 pararet, ipsa inclamans, dixit: *Quid fa-
 cis? o Pater! memento te esse Sacerdo-
 tem, & divina Mysteria portare!* Dein-
 derogavit, ut Symbolum, & Orationem
 Dominicam recitaret, & postquam san-
 ctum Sacramentum recepisset, rursus ro-
 gavit, ut anno sequenti usque ad torren-
 tem, ubi se hac vice invenisset, rediret.
 Ipse vicissim rogare, ut escas, quas attu-
 lisset, acciperet; ipsa tres solummodo
 lentes extremis digitis prehendit, & se
 precibus ejus commendans, super Jorda-
 nem, ut venerat, regressa est.

Anno sequenti Zosimus in Desertum
 pro more exiit, & ubi ad torrentis dilu-
 vium pervenit, vidit Sanctæ defunctæ
 corpus jacens, cujus pedes lacrymis suis
 madefecit. Psalmos deinde recitavit,
 precesque in funeribus dici solitas. Du-
 bitanti, an eam sepelire oporteret, ocu-
 lis incidit in Scripturam ad caput defun-
 ctæ in terra formatam: *Abba Zosime!
 hic misellæ Mariæ corpus sepeli, & ora
 pro me! mortua sum eadem nocte Passio-
 nis Domini, postquam sancta Mysteria ac-
 ceperam.* Gaudebat, quod sanctæ Mu-
 lieris nomen sibi fuisset revelatum; sed
 quomodo terram foderet, non occurre-
 bat, nisi adveniens leo isto labore fuis-
 set

Sæculum V.
 A. C. 421.

Sæculum V.
A. C. 421.

Martyr. R.
21. & 4. April.

set defunctus. Ergo corpusculum Sanctæ sepelivit, rogans eam, ut pro omnibus Deum oraret. Ad Monasterium reversus, omnia, quæ a Sancta tæm, raro poenitentiae exemplo, audierat, viderat, narravit. Ipse ferme centenarius ad Superos abiit, atque illius ætatis Scriptor hanc Historiam, referentibus Monachis, concinnavit. Ecclesia secunda die Aprilis S. Mariam Egyptiacam, & S. Zosimum quarta honorat. (*)

§. XXVI.

Persecutio in Persia.

Theod. V.
hist. c. 39.

Ecclesia quidem Orientalis, Imperatore Theodosio Juniore, pace fruebatur, dum Christiani in Persia furiose vexabantur.

(*) Unserm Uebersetzer ist diese Geschichte verdächtig, des Bollandus Werk ist ihm keine Empfehlung. Allein der Herr Fleury hat sie würdig gehalten seinen Geschichten einzuverleiben, gegenwärtigen der Uebersetzer in der Kritik nur ein elender Strümpfer ist. Vielleicht gefällt ihm die Geschichte der heil. Mariæ Egyptiacæ darum nicht, weil von der Verehrung, und Anrufung der heil. Jungfrau Mariâ Erwähnung geschieht. Gewiß kann die Maria von Aegypten die erste Person nicht gewesen seyn, welche die heil. Mutter Gottes um Hilfe gerufen; dieses muß ihr in der Auferziehung beigebracht worden. Da wird auch erwähnt, daß es in diesem Jahrhundert schon gebräuchlich war, die heil. Mutter Gottes abzuschildern.

tur. Episcoporum aliquis, cui nomen ^{Sæculum V.}
Audas, seu Abdas, alias piissimus, nimio ^{A. C. 421.}
zelo ardens, templorum unum, in quo
Persæ ignem adorabant, destruxit. Rex,
re ista per Magos comperta, Audam ad
se vocat; statim quidem ob factum le-
niter questus, iussit, ut Templum restau-
raret, quod cum Episcopus promittere
recusaret, minatur Rex, omnes se Chri-
stianorum Ecclesias dejecturum. Etiam,
quod minatus fuerat, implevit, nam E-
piscopo interfecto, misit, qui omnes Ec-
clesias demolirentur. Theodoretus, hanc
Historiam referens, factum reprehendit
Episcopi, templum igni sacrum destruen-
tis, laudat vero, quod Martyrium pati
potius, quam illud ædificare voluerit;
Mibi enim videtur, inquit: idem esse i- ^{Chr. Marc.}
gnem adorare, ac eidem Templum exstrue- ^{402.}
re. Hæc fuit illius persecutionis origo,
quæ jam sub nono Theodosii Consulatu,
& Constantii tertio, id est, anno 420.
sæviebat, & post annos triginta necdum
deserbuerat. Isdegerdes initium dede-
rat, post ejus mortem Gororanes, seu
Vararanes, ejus Successor, Christianos
persequi non destitit, cujus exemplum
filius quoque secutus est.

Diversa fuere, quæ Christiani tolera-
re cogeantur, & crudelissima tormenta.
Quibusdam manus dilaniatæ, aliis dor-
sum, aliis vultus a fronte usque ad bar-
bam.

Sæculum V. **A. C. 421.** **bam.** Persecutores in duas aequales partes findebant arundines, eas deinde, quæ superficies plana erat, toti corpori applicitas, funibus a pedibus usque ad caput patientis Christiani arctissime confringebant, tum arundines unam post alteram vi tanta evellebant, ut semper cum sequeretur. Scrobes fodebant, & in bene illitas, immittebant glires primæ magnitudinis, tum Martyres pedibus, manibusque ligatis injiciebant, qui a famelicis animantibus, quin se defendere ullatenus possent, misere corrodebantur. Tanta sævities Christianos non abstergebat, sed sponte in mortem properabant, ut vitam æternam acquirerent. Nominatim Martyres quatuor, Hormisdas, Suenes, Benjamin, & Jacobus notantur.

Persecutio in Persia.

Hormisdas primis stirpibus inter Persas natus, ad Achemenides originem referebat, Provinciæ cujusdam Præfecti filius. Ubi ad Regem delatum, Christianum esse, ad se accersito, præcipit, ut Jesu Christo renuntiaret. Hormisdas respondit, virum, qui Deum contemnerit, multo proniorem fore ad prodendum Regem, qui tantum homo esset, & moriturus. Rex omnibus bonis, & Dignitatibus spoliatum, etiam vestibus exiguæ lintheo, quo cingebatur, exceptis, jussit, atque Camelorum custodem in exercitu esse. Præterito longo tempo-

ris spatio, per atrii fenestras prospiciens, vidit Hormisdam, solis fervore adustum, & pulvere sordidum, & memor, quanta Dignitate Pater ejus eminuiſſet, ad se vocato interulam dari jubet, & ait ad eum: *Jam nunc saltem obstinatum tamdiu animum muta, & Fabri Filio remuntia.* Hormisdas laceratam manibus interulam ante pedes ejus projecit, dicens: *Si sperasti hoc pulcbro dono a Religione me dimovere, serva hoc tibi cum impietate tua!* Suenes mille servorum Dominus erat; negantem, se vero Deo renuntiare posse, Rex interrogat, quemnam ex omnibus suis pessimum crederet mancipium; cum fuisset nominatus, Rex eidem omnia cœtera mancipia, Suenem ipsum, & ejus uxorem, quam, ut duceret, servo præcepit, dono dedit. At Suenes amissis etiam mancipiis, & uxore, firmus in fide duravit.

Benjamin Diaconum Rex in carcerem mitti jusserat. Post lapsum duorum annorum, Romanorum Legatus, aliorum negotiorum causa, advenit, qui, cum sciret, eum detineri in vinculis, petiit, ut liberaretur; annuit Rex, addita conditione, ut promitteret Benjamin, se cum nullo Magorum quidquam de Doctrina Christiana locuturum. Promisit Legatus, at Benjamin respondit, non licere sibi talentum, de quo sibi ratio olim reddenda

Sæculum V. denda foret, defodere. Nihilominus

A.C. 421. Rex, ignarus, quod imperata facere de-

tractasset, iussit libertati restitui. Benjamin sicut ante Infideles ad fidem convertit. Post unius anni circulum id ad Regem relatum, qui, adesse iussu, mandat, ut Deo suo renuntiet. Benjamin respondit: *Quid ei faceres, qui te deserto ad alium Regem defecisset?* Rex inquit: *Morte punirem perfidiam.* Benjamin deinde: *Qua igitur digna pena ille defungatur, qui relinquit Creatorem, ut Creaturæ sibi simili divinos honores tribuat?* Rex iram non tenuit; viginti arundines in acumen tenuari, atque inter cutem, & ungues manuum, pedumque Diaconi alte infigi iussit; cumque hoc tormenti genus contemneret, aliam arundinem acuminatam in illam corporis humani partem, quæ omnium delicatissima est, infigi imperavit, unde retracta sæpius, iterumque depresso, ut dolores acutissimos renovaret. Tandem in fide constans nodoso palo transfigitur, quo in supplicio Martyr expiravit. Jacobus, antea Christianus, ad Religionem Persarum, ut Regi Isdegerdi placeret, redierat; postea a Matre, & uxore ad Christianam reductus. Id rescians Rex tanto furore incensus est, ut iusserit, vivum frustatim singulis membrorum nexibus secari; primum manus, deinde brachia

abscissa,

Niceph.
XIV. hist.
c. 29.

abscissa, tum pedes, & crura, ita ut tantum truncus cum capite superesset; cumque adhuc ore Jesum Christum confiteretur, tandem & caput amputatum.

§. XXVII.

Conversio Saracenorum.

Sub Persecutionis initium, & Regni Isdegerdis finem, Magi ad omnes Saracenorum Duces, qui Persis obediebant, mandata dederunt, ut vias custodirent, omnes Christianos caperent, ne quis eorum ad Romanos profugeret. Asphebetes ex his Ducibus unus, commiseratione in Christianos, quod dirissime haberentur, tactus, non modo fugientibus non obstitabat, sed data opera juvabat, ut evaderent. Ideo apud Isdegerden accusatus, statuit cum filio suo Terebone, & tota familia ad Romanos confugere. Anatolius, tunc Orientis Prætor, amice exceptum, Arabibus, Romanorum tributariis, præfecit.

vit. S. Euthym. in Anal. Græc. p. 19.

Terebon Asphebetis filius a cunis media corporis parte, id est, toto latere dextro a capite usque ad pedes paralyti laborabat. Postquam cum parente in Arabiam, Romanis subjectam, transiit, usque cum morbo conflictatus, secum una nocte talia loquebatur: *Terebon! quid omnes Medicorum artes tibi profuere? quid Magorum nostrorum somnia, quid*

p. 29.

Hist. Eccles. Tom. V.

H h h

ignis,

Sæculum V. *ignis, quem adoramus, potentia? quid Astrologorum fabulæ, carmina, & præstigia? nihil omnia juvant, nisi Deus velit.*
 A. C. 421.

His apud se perpensis, Deum inter lacrymas orabat, dicens: *Magne Deus, qui creasti Cælum, & terram! si me miserum respicias, & ab hujus morbi afflictione liberares, Christianus fiam, & omni superstitioni Patrum meorum renuntio.* Hæc locutus indormiit; tum visus ipsi Monachus, prolixa, & canescente barba, qui interrogavit; quid tantum doleret. Terebon calamitatem suam ei aperuit; Monachus respondit: *Fac, quod Deo promissisti, & sanabit te.* Terebon, promissum iteravit, dixitque Monachus: *Euthymius sum, in deserto Orientis decem millibus ab Ierosolyma in torrente ad meridie viæ Jerichuntinæ habito, si sanari vis, rejecta mora ad me te conferas!*

p. 20.

Terebon consurgens, somnium narravit patri, is, illico assumpto filio, valida Arabum turba, multisque præfidiariis viam ad locum, in somnio designatum, ubi Euthymius, & Theoctistus degabant, ingressus est. Monachis, ipsorum Discipulis ad adventum tantæ Barbarorum multitudinis expavescentibus, Theoctistus, obviam procedens, ad Barbaros ait: *Quem quæritis; responderunt; S. Euthymius quærimus servum Dei Euthymium.* Abbas Theo-

Theodistus dixit: *Is nemini usque ad* Sæculum V.
A. C. 421.
diem Sabbati colloquetur, secessit. As-

phebetes, arrepta Theodisti manu, filium suum ei ostendit, qui in hæc verba locutus est: *Jam diu est, quod me hic morbus in Persia corripuit. Omnis Medicorum scientia, & Magorum Superstitio frustra fuit, imo increvit malum. In banc Regionem deVectum, me Deus monuit, & talia mihi in mentem venerunt. Tum cogitationes suas, & somnium narravit, subjunxitque: Rogo te igitur ne a me Medicum, quem mihi Deus ostendit, abscondas!*

Theodistus hæc Euthymio in sua Cella retulit, qui ratus non licere divinis revelationibus resistere, ad Barbaros processit; postquam magno fervore preces fudit, signum crucis super Terebonem format, qui illo temporis momento sanatus est. Obstupuere Barbari; atque in Jesum Christum credentes, & in terram inclinati, rogabant, ut sibi Baptismus conferretur. Euthymius videns, quod ex corde crederent, lavacrum modicum in angulo suæ cavernæ parari curavit, & satis fidem edoctos, omnes baptizavit; primo omnium ablutus est Asphebetes, & Petrus vocatus, & tunc Maris, uxoris ejus frater. Hi duo inter cæteros & prudentia, & opulentia præstabant. Proximus his Terebon, & deinde reliqui

p. 23.

H h h 2

omnes

Sæculum V.
A. C. 421. omnes baptizati. Neophytos quadraginta dies apud se retentos, ut infirmaret, & in fide firmaret, tandem dimisit. Verum Maris, Terebonis avunculus, a sanctis Monachis amplius avelli noluit, is nuntium Mundo misit, bona, quæ possidebat maxima, ædificando, & amplificando Monasterio donavit, ibique, piissimus Dei Servus, reliquos vitæ dies egit. Miraculi fama magnum ægrotorum diversi generis numerum adduxit, omnes sanitati restituti, ita ut brevi tempore Euthymii Nomen per totam Palestinam, & Provincias circumjacentes celebraretur.

§. XXVIII.

S. Euthymii initia.

ibid. p. 6. Sanctus Euthymius Melitinæ, minoris Armeniæ Metropoli, natus erat, Patre Paulo, & Matre Denesa, tam genere, quam virtute præclaris. Cum diaconi Tori consortio improles vixissent, ad Ecclesiam Martyris S. Poliekti prope urbem egressi, multos dies in oratione consumpserunt. Quadam nocte visi sibi sunt audire vocem bis acclamantis: *Euthymie, te.* Id est Græce: *Bono animo estote, filius nascetur vobis hoc nomine, qui ipsius Nativitatis tempore tota Ecclesia animos capiet.* Præfigitioni eventus respondit, natus est eis filius mense Augusto,

sto, Gratiano quarto Consule, nempe an-
no 377. Nomen ei, Euthymius, imposue-
runt, & anno sequente, Valente sublato,
pax Ecclesiæ reddita. Parentes Euthy-
mii filium, recens natum, Deo dicarunt,
atque, defuncto genitore, Mater trien-
nem S. Ottreo, Episcopo Melitinensi ob-
tulit. Is baptizatum, abscissis capillis,
lectorem creavit, in domo Episcopali e-
ducavit, ut filium; Matrem in Diaconis-
sam ordinavit. Puero Præceptores de-
dit Acacium, & Synodium, egregios ju-
venes, tunc Lectores, ambos post hæc
in Sede Melitinensi successores. Euthy-
mius maxime ad studium sacrarum lit-
terarum, & officii divini celebrationem
animum addixit, in omni virtutum ge-
nere seipsum excolens. Optime insti-
tutum, cum per omnes gradus functio-
num Ecclesiasticarum transisset, S. Ot-
treus Ecclesiæ Melitinensis Presbyterum
ordinavit, & vicinorum Monasteriorum
Regimen tradidit, quod ab unguiculis
propensum in hoc vitæ genus animum
ostendisset. A die Epiphaniæ usque ad
Pascha in montem desertum, ubi sequenti
tempore Monasterium, quod ab Ascen-
sione dixerunt, conditum, secedebat, &
in ea solitudine Quadragesimam transi-
gebat.

Annos natus viginti novem, scilicet
anno 406. cum Monasteriorum cura
H h h 3 oneri

Sæculum V.
A. C. 421.

Sup. XVII.
§. 37.

Sup. XVII.
§. 18.

p. 9.

p. 13.

Sæculum V. oneri esset, relicta urbe Melitina, Jero-
 A. C. 421. solymam abiit. Adorata Cruce, (*) &

saeris locis visitatis cum solitariis illius
 Regionis consilia contulit, & ad Lauram
 deserti Pharan, sex millibus Jerosolyma
 distantem, scilicet in Cellulam extra Lau-
 ram se contulit. Nihil habenti labor
 manuum, quippe mattas texebat, victum
 dabat. Cum Theoctisto, vicino, neces-
 situdinem contraxit; ambo singulis an-
 nis in Desertum Cutila ab octava Epi-
 phaniæ usque ad Dominicam Palmarum
 secedebant. Per annos quinque Euthy-
 mius in Pharan moratus fuerat; aliquan-
 do ipse, & Theoctistus pro more Cuti-
 lam euntes, devenerunt ad torrentem
 valde profundum, & impeditissimum;
 undequaque circumspicientibus, quo in
 alteram oram pervaderent, occurrit ca-
 verna versus Septentrionem, in quam æ-
 gerrime sunt eluctati. Ubi autem illuc
 pervenerunt, credidere, hunc sibi locum
 a Deo

(*) Da unser Protestant solche Worte über-
 setzet, widerleget er ja selbst dasjenige, was er sa-
 get, daß solche abgöttische Ausdrücke nur in den
 neuern Zeiten vorkommen. Wir nennen noch heut
 zu Tage Adorationem Crucis, diejenige Verehr-
 ung, so wir am Charfreitage im öffentlichen
 Gottesdienst dem heil. Creuze erweisen. Wenn
 nun jemand sagen wollte, daß wir ein Holz an-
 beten, wär es wohl ein plummes Zumuthen.

a Deo esse paratum, manseruntque, o-
leribus obviis victitantes.

Sæculum V.
A. C. 421.

p. 16.

Quidam pastorculi vicinorum map-
palium, quæ Lazarion dicebantur, dum
caprarum greges ducunt, in duos nostros
Anachoretas inciderunt, atque rustico
metu diffugiebant, sed solitarii territos
affati, dixerunt: *Ne timeatis fratres
mei! homines sumus, vobis similes, qui ad
expianda peccata nostra hoc loco habita-
mus.* Pastoribus his, quid vidissent, re-
ferentibus, vulgatum, duos viros ibi
commorari; exinde incolæ Lazarion eis
vitæ subsidia tulerunt, & Monachi ex
Pharan, comperto, ubi essent, ad eos in-
visendos venerunt. Primi eorum Di-
scipuli fuere Marinus, & Lucas, qui dein-
de fundato Monasterio, Abbatis Theo-
dori, viri in hoc Deserto celeberrimi, Ma-
gistri extiterunt. Magnus igitur Disci-
pulorum numerus ad Euthymium con-
fluxit, sed ipse, solitudinis amans, infor-
mandi alios curam Theoctisto relinque-
bat. Primo quidem non erat animus
condendi Monasterium, sed tantum Lau-
ram Pharanensi similem. Nihilominus,
cum perpenderent, noctu neminem pos-
se ad specum, qui ipsis pro Ecclesia erat,
ob præruptos calles eniti, inferius Mo-
nasterium ædificarunt, Euthymius vero
in caverna remansit; inter alia, quæ Di-
scipulis suis tradebat documenta, ad la-

H h h 4 borem

Sæculum V. borem manuum hortabatur, dicens: //

A. C. 421.

p. 18.

lud porro ridiculum, quod sæculares dandas uxores, & liberos, ad offerenda Deo primitias, ad dandas pro facultatibus suarum ratione eleemosinas, ad tributum pendenda duro labore fatigantur, dum nostrum alienum sudorem devoramus, & nequidem panem, quem ovi nostro ingerimus, nostrum labore procuramus.

§. XXIX.

Bellum Persicum.

Socr. VI. c. 8 Christiani Persæ, persecutionem patientes, in auxilium vocarunt Romanos,

rogantes, ne se extirpari permitterent. Atticus, Persarum Legatis benevole acceptis, eorum postulata desert ad Imperatorem Theodosium, aliunde Persis liberatum. Cum igitur Persarum Rex misisset, qui fugitivos repeterent, responderunt Romani, hos reddi non posse, se vero pro Religione nihil non molituri, bellumque magis placitum, quam patiri, ut Christiani perirent. Ergo bellum utrinque dicitur, geriturque; Victores Romani extitere, magna de Persis reportata victoria; felix nuntium cursores

Chro. Pasch.

p. 313. C. Chr.

Marc. Cod.

an. Socr.

VII. c. 20.

Chr. Marcel.

die Martis octava Idus Septembris, Eustathio, & Agricola Consulibus, scilicet sexta Sept. anno 421. Constantinopolim attulere. Tandem Persæ, multis clatibus attriti, pacem, quam prius rejectant,

rant, acceptare coacti. Hæc inita est ^{Sæculum V.}
Honorio decimo tertio, & Theodosio de- ^{A.C. 421.}
cimo Consulibus, scilicet anno 421.

Acacius Episcopus Amidanus in fini-
bus Persiæ hujus Belli occasione memo-
rabile factum edidit. Romani septem
millia captivorum tenebant, quos fame
tabescentes, reddere tamen suis nole-
bant. Persarum Rex suorum perniciem
indignabatur. Tum Acacius, convoca-
tis Clericis, ait: *Deus noster nec pateris
indiget, nec poculis, quia nec edit, nec bi-
bit. Cum igitur Ecclesia nostra vasorum
aureorum, & argenteorum multitudinem
populi sui liberalitate possideat, his ad li-
berandum, & nutriendum captivum mili-
tem utamur!* Egit etiam, quod dixerat,
vasa liquavit, pro captivis Persis mili-
tibus Romanis pretium solvit, annonam,
& viaticum dedit, & remisit ad suum Re-
gem, qui pulcherrimum factum miratus,
dixit, Romanos non armis modo, sed &
magnitudine animi cæteras Gentes vin-
cere. Episcopum Acacium videre cu-
piit, idque Imperator Theodosius con-
cessit.

§. XXX.

Theodosii Junioris educatio.

Non nulla miracula facta narrantur oc- ^{Socr. VII.}
casione hujus belli, cujus prosperum ^{c. 18. Theod.}
eventum Theodosii virtutibus in acceptis ^{V. hist. c. 37.}
^{Soz. IX. c.}
H h h 5 refe- 1. 202.

Sæculum V.
A.C. 421.

Chr. Mar.
cell. an.

referunt. Pulcheria Theodosii Soror, natu
major, educando fratri maximam curam
impendit, quamvis annos vitæ duos, &
non plures, quam ipse Imperator nume-
ret. Necdum annum decimum quintum
egressa, Deo Virginitatem vovit, duabus
que sororibus persuasit, ut idem facerent,
ne in Regiam induceretur homo extraneus,
forte æmulationum, & invidiæ causa
futurus. In publicum voti sui monumen-
tum in Ecclesia Constantinopolitana tabu-
lam altaris auream, gemmis, & arte pre-
tiosissimam, obtulit cum Epigraphe, quæ
offerendi causam indicabat. Anno 415.
sexdecim annos natam Imperator frater
in Imperio sociam, & Augustam pronun-
tiavit, quod erat res sine exemplo. Im-
perium Orientis magna prudentia guber-
nabat, peritorum consilia auscultabat, at-
que ipsa mandata edebat, ut quæ statuta
fuerant, celeriter executioni darentur,
quippe tersissime latine, & græce scribe-
bat, & loquebatur; Honorem vero bo-
ni eventus fratri semper tribuebat, quem
pro Dignitate in orbe maxima, qua emi-
nebat, institui curabat. Is equos regere,
tractare arma, aliaque his similia corpo-
ris exercitia ab optimis in his artibus Ma-
gistris didicit. Ipsa docebat, ut dignus
& decenti gravitate in publicum proce-
deret, gressus, gestusque dirigebat, quid
in conspectum admissos interrogare,
quando,

quando, ut res exigere, leni, quando Sæculum V.
 terribili vultu esse oporteret, admone- A. C. 421.
 bat.

Non minor erat Pulcheriæ sollicitudo, qua Imperatori pietatem inspirare nitebatur, assuefaciebat juvenem Principem, ut sæpe oraret, Ecclesias frequentaret, donis pretiosis ornaret, Episcopos, veros Monachos, virosque, virtute præstantes honoraret, & a Doctrina nova in Religione caveret. Ipse templorum Diis sacrorum, & Idololatriæ reliquias abstulit. Omnia in Palatio Regio suo tempore, & ordine fiebant, ita ut a Monasterio non multum abhorreret. Imperator juvenis summo mane surgebat, ut cum sororibus in Choros divisi Laudes Dei cantarent. Sacram Scripturam memoriter tenebat, & de ea inter Episcopos doctè differebat. Sacrorum librorum, & omnium Interpretum eorum Bibliotheca aderat. Sæpe, & præsertim diebus Mercurii, & Veneris jejunabat, caloris, frigorisque patiens; nec ea erat, qua solent in purpura nati, mollietie. Inter alias virtutes patientiam, & lenitatem in eo laudabant. Asclepiade Episcopo Chersonesi intercedente, quibusdam reis, carcere detentis, quod Barbaros artem navigia construendi docuissent, vitæ gratiam fecit. Si cui damnato parceret, gratiam pronuntiabat, antequam urbis portis egrederetur, nam extra

Theod. V.

c. 37.

Socr. VII.

c. 22.

L. ult. Cod.

Theod. de

pan.

tra

Sæculum V. tra urbem plecebantur. Tanta cle-
 A.C. 421. mentiam mirantibus, respondebat: *res*

*facilis, hominem occidere, at excitare
 mo potest, nisi solus Deus!* Legem tuam,
 qua Judæi quoque, & Gentiles Theatri
 aut Circi spectaculis interesse in omni-
 bus civitatibus, die Dominica, Nativita-
 tis Domini, in Epiphania, in die Pasche,
 Quadragesima, per quinquagesimam, scilicet
 usque ad Pentecosten, (*) & in festis
 Apostolorum prohibebantur, (**) etiam
 si hæc festa in talem diem, quæ esset
 Cæsaris honoribus sacra, qualis erat na-
 talis, inciderent. Hæc lex prima Feb.
 425. data.

Theodosius Leges antecessorum suorum
 L. 59. 60. 61. contra Hæreticos, & nominatim contra
 C. Theod. de Novatianos, renovavit, tribus Edictis
 Hæret. anni 421. Eodem anno alia tria, Judæis
 faventia, promulgata, ut imprudens ze-
 lus Christianorum reprimeretur. Prohibebat,
 L. 25. 26. 27. ne Synagogæ eis auferrentur aut
 C. Theod. de ornamentis spoliarentur; e contra Judæis
 Jud. prohibitum, ne novas ædificarent; con-
 firmatur lex, ne Christianos circumci-
 dant.

(*) Hier läßt der Protestant das Wort: *Quadragesima* aus, und übersetzt: vom Sonntag *Quinquagesimæ* an bis zum Pfingstfeste. Wenn vom Fasten etwas vorkommt, so ist er unglücklich in seiner Uebersetzung.

(**) Hic notanda horum Pæstorum Antiquitas.

dant, aut eos mancipia haberent. Chri-
 stianis prohibuit, ne Religionis Auctori-
 tate abuterentur ad vim Paganis, aut Ju-
 daeis inferendam, si quiescerent; nec eis
 quidquam auferrent, sub pœna restitu-
 tionis in quadruplum. Coeterum Con-
 stitutiones contra Paganos confirmavit,
 nisi quod latam in eos, qui Idolis sacrifi-
 carent, pœnam capitis in proscriptionem,
 aut confiscationem bonorum, mutaverit.
 Hæ leges tres eodem anno 423. datæ
 sunt.

Tanto in Religionem zelo, aliisque
 Theodosii junioris virtutibus illius ætatis
 Scriptores Socrates, Sozomenus, & Theo-
 doretus, Regni prosperitatem, & relatas
 de hostibus victorias adscribunt. Ve-
 rumtamen affectui omnibus Scriptoribus
 communi, quo Principes regnantes lau-
 dant, & dissimulant vitia, non nihil in-
 dulgisse videntur; nam sequentia doce-
 bunt, Theodosium fuisse imbecillis ani-
 mi Principem, alienum sequentem arbi-
 trium, & præjudiciis facile capiendum.
 Ipse Theodoretus factum narrat, ex quo
 arguitur, Theodosium sæpe inani metu
 magis, quam solida Religione duci po-
 tuisse. Monachus audaculus Gratiam a
 Principe petiit, & sæpius non auditus,
 Imperatorem excommunicavit, discessit-
 que. Imperator, ad Regiam regressus,
 cum advenisset cibi capiendi hora, præ-
 sentibus

Sæculum V. A. C. 421.

*L. ult. Cod.**Th. de Pag.**Theod. V.**hist. c. 36.**ibid. c. 37.**Theodosius.*

Sæculum V. sentibus convivis, dixit: *non comedam,*
A. C. 421. *donec ab hac excommunicatione absolutus*
fuero. Misitque ad Episcopum, quingerent, huic Monacho præciperet, ut se solveret. Responderi iussit Episcopo, Principem non oportere attendere, ut obvii cujuscunque excommunicationem, seque eum ab ista absolutum pronuntiare. At Imperator non acquievit, donec non sine labore inventus Monachus eam suæ Communioni restituisset.

Theodosius viginti annorum erat, *Chr. Pasch.* quando Athenaim, Philosophi Athenien-
an. 420. & c. sis, cui nomen Leontius, seu Heraclius
Socr. VII. filiam duxit. Hanc ut potissimum elige-
c. 21. Marc. ret, ob pulchritudinem ejus, & eruditionem, utpotè a Parente maxima industria educatam, Consilium Pulcheriæ effecerat. Illam Parens exhæredem scripserat, hinc Constantinopolim venerat, ut abrogationem testamenti obtineret, & contra fratres suos, qui testamento inhærebant, actionem moveret. Infidelis erat, sed antequam Imperatori nuberet, baptizata est ab Episcopo Attico, qui nomen ejus, quod in Sæculo gesserat, mutavit in nomen Eudoxiæ, nam Athenais derivabatur ab Athena, quod græce Minervam significat. Hanc igitur Imperator Theodosius in Mense *Desius*, septima Idus Junii, Eustathio, & Agricola Consulibus, scilicet septima Junii, anno 421. Tori con-

sortem

sortem accepit. Ubi duo anni effluxere, ^{Sæculum V.}
 secunda Jan. anno 423. Augustam dixit, A. C. 421.
 Ipsa non modo nullam in fratres vindi-
 ctam exercuit, sed curavit, ut ad magnas
 Dignitates promoverentur, quod summæ
 Sorori suæ fortunæ occasio fuissent.

§. XXXI.

Jurisdictio Papæ in Illyricum.

Theodosius Imperator haud diu post
 nuptias Constitutionem contra Au-
 thoritatem Papæ in Illyrico edidit, hac
 occasione nata. Perigenes Corinthi na-
 tus, & baptizatus, per omnes Clericorum
 gradus ascendens, Presbyter ordinatus
 est, diuque in hoc ordine magna vitæ in-
 tegritate fuit. Contigit, ut Sedes Patræ
 vacaret, & Episcopus Corinthius ibi Pe-
 rigensem Episcopum ordinaret; at vero,
 quia ordinatum populus recipere noluit,
 Corinthum rediit. Post hæc, Corinthio-
 rum Episcopo fatis functo, Corinthii,
 missi ad Bonifacium Papam supplici li-
 bello, eum Episcopum postularunt. Ni-
 hil Papa hac super re pronuntiare voluit,
 donec a Rufo, Episcopo Thessalonicensi,
 qui Vicariam Sanctæ Sedis Auctoritatem
 in Achaia, & Macedonia gerebat, episto-
 las accepisset. Nam totum Illyricum, ^{v. Thomass.}
 initio Imperii Occidentalis pars fuerat, ^{discip. part.}
 & cum sub Arcadio in Orientale, & Oc- ^{I. I. I. C. 9. n. 6.}
 cidentale divisum est, nihil in Regimine ^{Sup. XVIII}
 Eccle- ^{S. 22.}

Sæculum V. Ecclesiastico mutatum. Papæ postea si-
A. C. 421. cut prius in totum Illyricum Auctoritas

valebat, cuius Administrationem Episcopo Thessalonicensi committebat; id enim ex epistolis Damasi, Siricii, & Innocentii apparet. (*) Igitur Papa Bonifacius ad Romanum scripsit, misit Libellum Corinthiorum, indicans, electionem Perigenis sibi probari. Cum Rufus publicasset Papæ epistolam, pars Episcoporum consensit, pars renuit obedire. Papæ autem non placuit quidquam decidere, antequam Rufi consilium accepisset, & nequidem Perigeni scripsit. Secunda ejus epistola ad Romanum 19. Sept. 419. data est. Tandem Bonifacius, ut sibi responsum Rufi redditum, menti suæ consentaneum, Electionem confirmavit. Perigenes jussu Papæ Sedi Metropolitanæ Corinthiæ impositus, eamque, quoad vixit, retinuit.

illi Episcopi, qui huic Electioni adversati fuerant, Auctoritatem Papæ in quacunque Orientis parte ægre ferentes, ab Imperatore Theodosio Constitutionem impetrarunt, 14. Julii anno 421. datam, qua sub prætextu observandi antiquos Canonas, jubet, ut, si quæ lis in Illyrico oritur,

(*) Hæc Auctoritas Papæ erat Patriarchalis. Quia Summus Pontifex ut Christi Vicarius, & Caput Ecclesiæ, ut Patriarcha, & ut Episcopus Romanus considerari potest.

tur, ejus judicium reservetur Conventui Sæculum V.
Episcoporum non sine communicatione A.C. 421.

Episcopi urbis Constantinopolitanæ, quæ
veteris Romæ Prærogativa gaudet. (*)
Itaque Imperator Jurisdictionem in Epis-
copos Illyrici, in cujus possessione Epis-
copus Thessalonicensis, tanquam S. Sedis
Delegatus, erat, ad Episcopum Constanti-
nopolitanum transferre volebat. (*)

Boni-

(*) Hæc Constitutio per subsequentem, ut in-
ferius videbimus, irritata est. Nec etiam ultima
verba Interpreti Protestanti quidquam auxilii affe-
runt ad confirmandam falsam suam opinionem;
nam Prærogativam Jurisdictionis Spiritualis Im-
perator Episcopo Constantinopolitano dare non
potuit. Deinde, si major Episcoporum Roma-
norum Jurisdictio in eo fundata fuisset, quod Ro-
ma esset Imperatorum Sedes, & Imperii caput,
ea Prærogativa, ut Theodosius loquitur, Con-
stantinopolim translata, jam Episcopis Constanti-
nopolitanis non secundus inter Episcopos gra-
dus, sed primus competiisset; quod tamen nec
ipsi Orientales unquam affirmare ausi.

(**) Der Uebersetzer hat hier schon wiederum
eine Anmerkung angehängt, und schwäget in seinem
Vorurtheil daher; daß die Römischen Päbste
darum ihre Auctorität ausbreiteten, daß sie in
der Hauptstadt des Occidentis zu Rom woh-
neten; auch weil sich die Bischöffe ganz sanft
einwiegen ließen, und ihre natürliche Unab-
hängigkeit willig aufopfereten. Ich aber sage

Hist. Eccles. Tom. V.

Iii

noch

Sæculum V.

A.C. 421.

Tom. 4. conc.

p. 1704.

p. 1705.

Bonifacius Papa, comperta hac innovatione, quodque Episcopus Constantinopolitanus Concilium Corinthum ad examinandam ordinationem Perigenis indixisset, tres scripsit epistolas. Primam ad Rufum Thessalonicensem, cui mandavit, ne cedat iis, qui res innovare cupiunt, & Dignitatem sibi non debitam rapere. Episcopum Constantinopolitanum designans. Rufo speciatim mandat, ut cognoscat de causa Perebii, Episcopi Pharsaliensis, qui S. Sedem interpellaverat. Secunda epistola directa erat ad Episcopos Thessaliæ, & SS. Pontifex hortabatur, ut semper Rufum suum agnoscerent Superiorem. In hac epistola Pausianum, Cyriacum, & Calliopem excommunicat, licentiam tamen pro iis intercedendi Rufo facit. At Maximum, male ordinatum, absolute Episcopatu deponit.

Epistola tertia data est ad Episcopos Macedoniae, Achaiae, Thessaliæ, Eprii, Prevali, (*) & Daciae, scilicet eos omnes, qui in Concilio Corinthi conveni-
erant, ob Perigenis causam, quamvis
Sac

noch einmal, wenn Christus der Herr seine Kirche also gestiftet hätte, daß alle Bischöffe in dem Zustande, wie es der Uebersetzer nimmt, wären gewesen, so wäre eine Kirche entstanden mit vielen Häuptern, das ist, ein Ungeheuer.

(*) Hoc Nomen non amplius occurrit.

Sacra Sede jam decisam. Papa ob hoc ^{Sæculum V.}
 gravamen acriter queritur, & quærit, cui ^{A. C. 422.}
 Episcopo post latam a Sancta Sede senten-
 tiam jus competiisset jubendi, ut Episco-
 pi conveniant; *si canones legatis*, inquit:
videbitis, quænam secunda Sedes sit ab Ec-
clesia Romana, & quænam tertia; Magnæ
illa Ecclesiæ Alexandrina, & Antiochena
Dignitatem suam servant per Canones,
quos non ignorant. Hæ in causis maximi
momenti, qualis fuit Athanasii, & Flaviani
Antiocheni, ad Ecclesiam Romanam con-
versæ sunt. Hinc prohibeo, ne congregemini
ad quæstionem de Ordinatione Perige-
nis renovandam. Si vero, posteaquam no-
stra Auctoritate Episcopus est constitutus,
quidquam deliquisse dicatur, Frater noster
Rufus cum aliis, quos ad id elegerit, cau-
sam cognoscet, & ad nos referet. Iterum
mandat, ut in omnibus Rufo obediant, &
minatur, illos, qui huic molimini adhæse-
rint, a Sanctæ Sedis Communione rescin-
dendos. ()* Hæ tres litteræ eadem die
 datæ sunt, quinto Idus Martii, Honorio
 decimo tertio, & Theodosio decimo Con-
 sulibus, scilicet undecima Martii 422. Per
 Severum Sacræ Sedis Notarium delatæ.

Iii 2

Boni-

(*) Hæc excommunicatio præprimis, saltem
 implicate, Episcopo Constantinopolitano intenta-
 tur; ergo haud dubie in Communione Ecclesiæ
 Romanæ fuisse agnoscitur.

Sæculum V. Bonifacius Papa, missis ad Imperato-
A. C. 422. rem Honorium Legatis, rogavit, ut anti-

qua Ecclesiæ Romanæ Privilegia defende-
 ret. Honorius hac super re epistolam de-

p. 1709. dit ad Theodosium, qui plene Patruī pe-

p. 1710. titutioni satisfecit, quippe in Rescripto ad
 Honorium decernit, ut nulla habita ra-

Theodosius. tione mandati, quod Episcopi Illyrici per
 subreptionem obtinuissent, antiqua Ec-
 clesiæ Romanæ privilegia juxta Canones
 observentur, dicitque, Præfectis Prætorio
 mandatum, ut observari procurent. Hæc
 Theodosii constitutio inter Tabulas Ecce-
 siæ Romanæ conservata est, non vero in
 Codicibus, posterius Theodosii, imo & Ju-
 stiniani jussu compilatis, sed econtra illa
 constitutio, quæ ab ista irritata fuit, quia
 urbi Constantinopolitanæ, ubi hæc colle-
 cta sunt, magis favet, inserta. Cæterum
 ex his Bonifacii Actis cernitur, quanto
 vigore Pontifices jam tunc Episcoporum
 Constantinopolitanorum molitionibus
 obstiterint, quod bene intelligerent, quæ
 inde in Sedis suæ damnum sequerentur.
 At Bonifacius dum his strenue se defen-
 dit, aperte tantum Episcopos Illyrici op-
 pugnat, Constantinopolitanum non no-
 minat, nec Imperatorem verbo lædit.

Bonif. ep. 3. Bonifacius Papa eodem anno in Gal-
 to. 2. Conc. p. liis factum correxit Patrocli Arelaten-
 1585. qui Lodevi, loco extra suam Provinciam
 posito, ordinaverat Episcopum, nec illius
 urbis

urbis Clericis, nec populo acceptum; hi Sæculum V.
questus suos ad Papam detulerunt, is da- A.C. 422.
tis ad Hilarium, Episcopum Narbonen-
sem, Provinciæ Metropolitam, litteris,
quibus Cleri, & populi Lodevensis libel-
lum supplicem acclussit, mandat; in lo-
cum ipsum se conferat, & Episcopum ad
populi Clerique vota ordinet, idque tam
jure Metropolitæ competentis, quam Sedis
Sacrae Auctoritate faciat. Omnia secun-
dum sextum Canonem Nicænum, qui
vult, ut jura Metropolitaram in quaque
Provincia salva consistent. Hæc epistola
nona Febr. 422. data.

§. XXXII.

Mors Bonifacii. Cælestinus Papa.

Bonifacius Papa haud diu post vita ex-
cessit eodem anno 422. postquam Sa-
cræ Sedem tenuisset tres annos, & men-
ses octo. Prohibuit, ne ulla mulier, aut
Sanctimonialis pallam sacram, seu map-
pam Altaris attingeret, sed tantum Eccle-
siæ Ministri. Vetuit etiam, ne in Cleri-
cos ordinarentur mancipia, aut viri ad
onera Civitatum, vel quæcunque alia ob-
ligati. Ordinationem peregit Romæ,
Mense Decembri, creavitque Presbyte-
ros tredecim, Diaconos tres, Episcopos
per diversa loca triginta sex. Orato-
rium construxit in Cœmeterio Sanctæ Fe-

v. Præf. in
ep. Aug. n.
209.
Socr. VII. c.
11. Prosp.
Chr. an. 420.
Marcell. eod.
Sup. §. 7.
Lib. Pontif.

Sæculum V. licitatis, atque Sepulchrum ejus, atque
A. C. 422. S. Silvani ornavit. Ibi Patenam obtulit,
 cujus pondus viginti libras æquabat, item
 Vas librarum tredecim, duos exiguos ca-
 lices librarum quatuor, tres coronas, sex
 circulos, quindecim librarum cereis inia-
 gendis aptos. Hæc conficiunt octoginta
 quatuor argenti Marcas, quia libra, de
 quibus hic sermo, duodecim unciis con-
 stant. Sepultus est eodem loco prope
 corpus S. Felicitatis, octavo Calendas No-

Ap. Baron. vembri, scilicet 25. Octobr. Sacra Sedes
app. tom. 5. diebus novem vacavit. In veteri Epi-
p. 5. taphio legitur, Bonifacium Papam obiisse
 annis gravem, a juventute Sacræ Sedi ser-
 viisse, lenitate, & clementia Schisma ex-
 tinxisse, atque urbi in magnæ sterilita-
 tis calamitate opem tulisse. Non nulli
 ex Clericis, & Presbyteris Eulalium, eius
 in Electione olim æmulum, revocare co-
 gitabant; ipse Romam venire renuit,
 mansitque in loco sui refugii, scilicet in
 Campania, ubi post annum vivere desit.
 Nono post Bonifacii obitum die, nempe
 tertia Nov. nemine adversante electus est
 Coelestinus, Patria Romanus, Prisci filius,
 qui annis novem, & mensibus decem se-
 dit. Inter Pontifices quadragessimus pri-
 mus numeratur.

Prosp. Chr.
a. 423. Mar-
cell. Chr. an.
423. Aug. ep.
409. init.

§. XXXIII.

§. XXXIII.

Sæculum V.
A.C. 423.*Honorii obitus. Valentinianus III.
Imperator.*

Imperator Honorius fatis functus est ex *Socr. VII. c.*
Hydrope anno sequenti 423. *Marinia- 22. Olymp.*
no, & Asclepiodoto Consulatum geren- *ap. Phot. p.*
tibus, decimo octavo Calendas Sept. *196. Prosp.*
scilicet 18. Aug. regnavit annos 28. ab obi- *an. 424.*
tu Patris sui Theodosii, & annos vitæ tri- *Philost. IX.*
c. 13.
ginta novem numeravit. Anno superio-
re Placidiam sororem Ravenna, quam ur-
bem insidebat, expulerat; ipsa cum libe-
ris Constantinopolim confugit. Ante-
quam Nuntium de obitu Honorii Con-
stantinopolim fuisset delatum, Joannes
Primiciarius Notariorum, seu Secretario-
rum Princeps, Ravennæ ut Imperatorem
se gessit, ibique uno anno & dimidio, Ca-
stino Militiæ Magistro succollante, regna-
vit. In Africa quoque Imperator agnosci
cupiebat, sed obstitit Comes Bonifacius,
Principi Placidia, & liberis ejus fidem ser-
vans. Pro his etiam Theodosius stetit,
& Valentinianum juniorem, Placidia, &
Constantii filium, Cæsarem edixit. Cum
deinde Theodosius militem in Italiam mi-
sisset, Joannes victus est, & occisus, men-
se Julio, anno 425. Valentinianus III. vix
septennis Imperator Occidentis saluta-
tur, decimo Calendas Nov. ipso pri-
mo, & Theodosio undecimo, Consuli-

Sæculum V. bus, scilicet 23. Octobr. eodem anno
A.C. 423. 425.

Ipso hoc anno Valentiniani nomine
Lib. 46. Cod. plures Leges in Ecclesiæ favorem promul-
Theod. de gata. Prima data est sexta Julii, & in
Episc. l. 63. Gregorium Africæ Proconsulem directum,
L. 47. ult. C. quæ Privilegia Ecclesiæ, & poenas, in Hæ-
Th. de Episc. reticos statutas, confirmat. Secunda di-
recta est ad Bassum, ut restituerentur om-
nium Ecclesiarum Privilegia, quæ Tyrannus, nempe Joannes, abstulerat, præsertim
Clericorum jura, ne eis coram Judicibus
Laicis lis moveretur, sed ab Episcopis ju-
dicarentur. (*) Eadem lege præcipitur,
ut omnes Hæretici, & Schismatici ex-
L. 62. Cod. bibus proscriberentur. Alia lex decima
septima Julii ejusdem anni idem jubet
speciatim pro urbe Roma, adversus eos
qui a Communione Papæ recedentes,
etiam populum seducebant. Hæ erant
Schismatis Eulalii Reliquiæ, quas aliqui
post decessum Bonifacii Papæ refuscitare
nitebantur.

§. XXXIV.

Causa Antonii Fussalani.

Ep. 209. Initio Pontificatus S. Cœlestini scriptum
al. 161. eum S. Augustinus in causa Antonii Fussal-
salani, qui ad S. Sedem appellaverat. Erat
Fussala urbs exigua in extrema parte Dio-
ceis

(*) Inde contra Protestantes exemptio Cleri-
corum Personalis probatur.

celis Hipponensis sita, & tali Regione, in Sæculum V.
A. C. 423.
qua paucissimi numerabantur Catholici.

In ipsa civitate nullum orthodoxum invenire erat, & in agris, magna quidem habitabat hominum frequentia, sed Donatistæ dominabantur. Tota hæc Regio maximis laboribus, & periculis ad Ecclesiam reducta; nam Presbyteri, quos eis primo S. Augustinus dedit, alii spoliati fuere, alii verberibus affecti, truncati, aliis lumina effossa, alii necati. Urbs quadraginta millibus, id est, ferme tredecim Leucis Hippone distabat, hinc, quod esset nimium remota, multa obstabant, quin S. Augustinus eo, quo voluisset, fructu hos Neophytos regeret, & paucos Donatistas, qui supererant, captaret. Igitur statuit, ibi Episcopum constituere, quamquam antea nunquam fuisset. Postquam virum aptum, linguæ punicæ gnarum, & Presbyterum invenit, eum ad id muneris destinabat. Scripsit ad Primate Numidiæ, ut ad eum ordinandum veniret; ecce vero omnibus ad ordinationem congregatis, Presbyter, quem S. Augustinus designaverat, expectantes fefellit, nec adduci potuit, ut se Episcopum ordinari pateretur.

Noluit S. Augustinus, ordinationem differre, & Primate, virum ætatem venerabilem, qui longo itinere, & magna molestia advenerat, re infecta domum

Sæculum V. remittere; igitur in Episcopum ^{Fussala-}
A. C. 423 num juvenem, nomine Antonium, præ-

sentavit; eum a puero in suo Monasterio educaverat, sed tantum in Lectoris gradu erat, & necdum in Ministerio Ecclesiæ satis probatus. Populus Fussalensis præsentatum prompta obedientia acceptavit; itaque ordinatus est Episcopus. Verum susceptum munus pessime gessit, & tanto scandalo, ut eum populus coram S. Augustino, & Concilio Episcoporum, intolerabilis Dominatus, expilationum aliarumque vexationum accusaret. Fuere etiam externi, qui eum impudiciæ accusabant, sed id probare non valentibus, Episcopi non judicare dignum, qui Episcopatu privaretur. Sed primo eundem condemnarunt, ut omnia restitueret, quæ ablata demonstrarentur, & interea esset excommunicatus, donec restituisset, deinde discederet ab hoc populo, qui eum ultra patienter non ferret, & vim illaturus credi posset. Itaque Episcopus esse permissus est, sed sine Ecclesia. Antonius Sententiæ se submisit, & parata pecunia tantum reddidit, quantum ex Arbitrorum judicio illa, quæ rapuerat, valebant, ut sic in Communionem rediret.

n. 9. Nihilominus post hæc Antonius adlocram Sedem appellavit, scripsitque adlocum Papam Libellum supplicem, quo factum

factum dissimulans, in Ecclesiam restitui petebat, dicens, se ea non potuisse privari, vel Episcopatu quoque deponendum esse. Obtinuit etiam, ut Numidia Primas, cui, innocentem se damnatum, persuaferat, pro se apud Pontificem intercederet. Bonifacius Papa rescriptis, esse restituendum, caute adjiciens, si rerum ordinem fideliter exposuisset. Hanc Sacrae Sedis sententiam Antonius alte crepabat, & minabatur, effecturum se, ut illa Sæcularis brachii opera, & armatis manibus executioni daretur. S. Augustinus, missis ad Cœlestinum Papam omnibus iudicii Actis, rogat, ut hæc impediatur.

In epistola hac S. Augustinus suam ipse imprudentiam accusat, quod juvenem non satis probatum, ordinari petiisset. At sententiæ a Concilio suo latae iustitiam propugnat, dicens, etiamsi quisquam Episcoporum non tantum deliquerit, ut deponi mereatur, non tamen expedire, ut impunitus abeat. Hujus rei exempla in ipsa Africa invenit. Priscus fuerat privatus jure, ad Primatiam ascendendi, sed Episcopum esse licebat. In Victorem eadem poena decreta, & præterea, nullus Episcopus cum eo nisi in sua Diœcesi communicabat. Laurentius Sede sua privatus, Episcopi tamen Dignitate gaudebat, simillima cum sorte Antonii fortuna. Et hæc iudicia a Sancta Sede fuerant confirmata.

Sæculum V.
A. C. 423.

n. 7.

n. 6.

n. 9.

n. 7.

n. 8.

Sæculum V. mata. Finem scribendi S. Augustinus
A. C. 423.

facit, Papam rogans, ut misericordia in
populum Fussalanum moveri se sinat, &
Episcopum, tantæ invidiæ causam, item
recipere non cogat. (*) Misereretur etiam
ipsius Antonii, nec pluribus malis perpe-
trandis occasionem præberet, tandemque
& senectutis (saltem annos sexaginta octo
tunc S. Augustinus numerabat) commi-
satione tangeretur, quippe tantum peri-
culum, inquit: cui tam unam, quam ali-
ram partem expositam video, eo metu
me conficit, ut cogitem Episcopatum abli-
care, & reliquos vitæ dies desiendo culpam
meam consumere. Dubitare fas non est,
Papam ejus desiderio satisfacisse, & An-
tonium Sedi suæ nunquam restitutum;
nam legimus S. Augustinum adhuc
Epist. 224. sub finem vitæ Ecclesiam Fussalanam
ad Quod-bernasse.
vult.

§. XXXV.

Causæ Apiarii exitus.

Hæc S. Augustini epistola illo tempore
scripta est, quando Episcopi Africa
adhuc appellaciones Romam dissimu-
labant, expectantes, donec plenius circa
Sup. §. 2. Canones Nicænos edocerentur, (**) in
enim

(*) Ex hoc exemplo dispicitur, quam ardua
appellatio, exceptis causis gravissimis, esse possit.

(**) Fleurius non sibi hic contradicit, ut videtur
Anony.

enim epistola Concilii an. 419. ad Bonifa-
cium Papam sonat. Verum quidem, quod
hæc exempla, fideliter translata, Nicæa
tempore Bonifacii in Africam advenerint,
& ad eundem 26. Nov. eodem anno 419.
Romam submissa. At Episcopi Africæ
statuerunt, nolle se amplius Appellatio-
nes ultra marinas tolerare, data episto-
la Synodali ad Cœlestinum Papam di-
recta, haud diu postquam Sanctus Au-
gustinus scripserat; epistolam enim Epis-
coporum S. Augustini litteris esse poste-
riorem, ex eo cognoscitur, quod S. Au-
stinus eidem Pontificatus ingressum, non
vero Episcopi gratentur. Hujus moræ
causa fuit bellum, post Honorii fata exor-
tum, quod liberum ex Africa Romam
commercium vetuit; ubi Pax rediit, ut
conjectura est, anno 426. Episcopi Africæ
S. Cœlestini Papæ epistolam, ferente Leo-
ne Presbytero, acceperunt, faventem
Presbytero Apiario, quem restituerat, at-
que in Africam remittebat cum Episcopo
Faustino, jam olim sub Zosimo Papa illuc
Dele-

Sæculum V.
A.C. 423.

n. 11.

*Epist. Conc.
Afr. to. 2.
conc. p. 476.*

Anonymo I. sed quamvis Nicænos Canones jam
accepissent, & eos Romam misissent, necdum ta-
men in Concilio, communi consensu, statuerant,
non ultra ferre, ut tam levi ex causa quisquam
Romam appellaret; quod ex Verbis S. Augusti-
ni in suis Sermonibus, ut infra recurret, conj-
icitur,

Sæculum V. Delegato. Postquam advenit, Episcopi
A.C. 423. Africae Concilium, in quo Aurelius Car-
 thaginensis, & Valentinus, Numidiani-
 mas, præfuere, convocarunt. Tredem
 præterea Episcoporum Nomina leguntur
 at S. Augustini manus non visitur. Cum
 in hoc Concilio Apiarii causa rursus ex-
 mini fuisset subjecta, tot criminum con-
 victus est, ut ei defendendo Faustinus qui
 non fuerit, etiam si magis Causidicus
 quam Judicem ageret, seque toti Concilio
 non sine Patrum injuria, asserendorum Pri-
 vilegiis Ecclesiae Romanae specie, op-
 poneret. Volebat, ut Apiarius in Commu-
 nionem Episcoporum Africae reciperet,
 quod eum restituisset Papa, credens ipsum
 appellasse, quod tamen probare non po-
 tuit. Triduum tenuit contentio. Tunc
 dem Apiarius urgente conscientia, & dei
 Gratia motus, derepente omnia, quorum
 accusabatur, crimina fassus est, homines
 & incredibilia. (*) Universi Patres in-
 genuere. Ipse Ministerio Ecclesiae in
 perpetuum privatus remansit.

Episcopi ad Coelestinum Papam epis-
 tolam Synodalem dedere, qua obtestantur

(*) Ex hoc exemplo contra Anonymum
 elucet, nullibi melius causas criminales quam
 ipsa Provincia judicari, quod in Conciliis de-
 nitum est; exceptis majoribus causis, quae con-
 poni nequeunt, nisi ad Ecclesiae universalem Co-
 put recurratur.

tur, ne ultra in suam Communionem re-Saeculum V.
cipiat, quos ipsi excommunicassent, cum A. C. 423.
iste articulus in Concilio Nicæno fuerit
definitus. Quandoquidem, inquiunt: si
id de Clericis minoribus, aut Laicis prohi-
betur, quanto magis Concilii mens fuerit,
ut id ipsum circa Episcopos observetur.
Quibus igitur in suis Provinciis Commu-
nio interdicta est, tales a tua Sanctitate
præmature, & contra Canones restitui non
oportet; sed Presbyteros, aliosque Clericos,
qui temere ad te recurrunt, rejicias; nam
nullum Decretum Patrum nostrorum hoc
præjudicium Ecclesiæ Africæ intulit, &
Decreta Nicæna ipsos Episcopos Metropo-
litis subjectos esse voluere.

Concilii Nicæni Patres prudentissime, Episcopi ad
& justissime decreverunt, ut omnes causæ Cælestinum
in illis locis, ubi natæ sunt, finirentur, nec Papam.
existimarunt S. Spiritus Gratiam singu-
lis Provinciis defuturam, sed eundem Spi-
ritum Episcopis lumen, & vires necessa-
rias in ferendis judiciis suffecturum. Et
hoc quidem multo magis, quod, quicumque
læsum se credit, ad Concilium Provinciale,
aut etiam universale appellare possit; nisi
forte credendum, Deum posse cuiquam soli,
quod justum est, inspirare, & eandem Gra-
tiam infinitæ Episcoporum multitudini
congregatæ denegare. (*) Quomodo au-
tem

(*) Istud accipiendum de Concilio universali
Africæ,

Sæculum V. *tem judicium ultramarinum certo possi*
A.C. 423. *esse justum, cum testes illuc mitti no-*
terunt, seu sexus imbecillitas, seu senectus,
aut quodcunque aliud impedimentum ob-
terit? ut enim quisquam a tua Sanctitate
mittatur, in nullo Concilio præceptum
venimus.

Quod ad ea attinet, quæ nobis per Con-
fratrem nostrum Faustinum misisti, tan-
quam in Concilio Nicæno contenta, et
exemplis Authenticis hujus Concilii, quæ
a Confratre nostro, Episcopo Alexandrino,
et venerabili Attico Constantinopolitano
accepimus, et quæ antebac ad Bonifacium
Prædecessorem tuum felicitis memoriae tran-
smisimus, nihil tale invenimus. Ceterum,
quiscunque is fuerit, qui te postbac roget
ut aliquem ex Clericis tuis mittas, qui
mandata exequatur, rogamus, ut mittas
nolis, ne species sit, quod factum, et Dile-
nationem Sæcularem in Jesu Christi Ec-
clesiam, quæ omnibus simplicitatis, et
militatis exempla dare tenetur, intro-
camus. () Nam, quod respicit Fratrem*
nostrum Faustinum, quia infelix Apianus

Africæ, non totius Ecclesiæ. Ceterum hæc
coporum Africæ opinio illi Quæstioni lucem
fert; an Summus Pontifex extra Concilium
infallibilis?

() Anonymus I. arguit Fleurius, quod*
accurate transtulerit verba illa: Exsecratus

extra Communionem Ecclesiae est, certissime de tua Bonitate speramus, & salva Charitate fraterna, non ultra Africae mole-
sum fore. Hæc est Concilii Africani ad S. Coelestinum Papam epistola.

Sæculum V.
A. C. 425.

§. XXXVI.

Paulus Hipponensis sanatur.

Sub id tempus Hippone, præfente S. Augustino, magna duo miracula in fratre, & sorore, qui Paulus, & Palladia vocabantur, Cæsareæ in Cappadocia nati, patrata. Hi omnium membrorum tremore horribili affligebantur. Post plura itinera, quibus eorum calamitas vulgata, Hipponem ferme quatuordecim ante Pascha venerunt, ut creditur, anno 425. quotidie Ecclesiam frequentabant, & illum locum, ubi quiescebant S. Stephani Reliquiæ, ferme ante annum illuc translata. Miserum par, quocunque irent, omnium oculos in se rapiebant, quique eos alibi viderant, & tremoris causam sciebant, ignaris narrabant. Die Paschatis mane, cum jam magna populi copia in

etiam Clericos vestros, quibuscunque petentibus nolite mittere, nolite concedere. Quique se solet, qui vos prie. Quicunque te roget; sed putat, poni debuisse: ne sine discrimine omnibus petentibus mittas. Uter melius sensum epistolæ assequatur, Lectoribus judicandum relinquo.

Hist. Eccles. Tom. V. K k k

Sæculum V.

A.C. 425.

in Ecclesia esset, Paulus ante Sacras reliquias orabat, cancellis, qui locum cludebant, manibus innixus. Subito in terram procubuit, jacuitque, quasi in somnum lapsus, sed non tremebat, sicut alias etiam dormiens solebat. Mirabantur adhaerentes; hi timere, alii novo casu affligi, et quæ quibusdam jacentem relevare voluntibus, obsistebant alii, dicentes, eventum esse expectandum.

Interim Paulus surrexit, intuentes se aspiciens, tremore liber, & plene sanatus. Omnis populus in Dei laudes effusus, laetis vocibus Ecclesiam implevit. Alii ad locum, quo S. Augustinus sedebat, ad officium processurus, procurrere. Turmi ad eum gressus urgebant, ut quisque lætum nuntium primus afferret; omnibus gaudentibus, & Deo Gratias tacite agentibus, intrat Paulus cum pluribus aliis, & S. Augustini genibus advolvitur, qui rursus erectum amplexus est. Tum ad populum processit, tota Ecclesia lætationis clamoribus resonante. Dicebant universi: *Deo sint Gratia! Deo sint laudes!* ubi S. Augustinus populum salutavit, ingeminati sunt clamores.

Tandem reducto silentio, Sanctæ Scripturæ pro more lectæ, & ubi tempus sermonis advenit, S. Augustinus dixit: *nos*

Serm. 320.
al. de div.
29.

est nobis, libellos de miraculis, quæ Deus per intercessionem Beati Martyris S. Stephani

phani operatur, auscultare. Hodie bujus ^{Sæculum V.}
juvenis præsentia nobis pro libello sit; non ^{A.C. 425.}
alio scripto opus est, quam vultu ejus, vo-
bis noto. Vos igitur, dum scitis, quantam
calamitatem in eo videre dolentes soleba-
tis, legite lætantes, quæ jam in eo cernitis,
ut magis honoretur Deus, & quod in hoc
libello scriptum est, vestræ semper memo-
riæ inbæreat. Ignoscite, si plura non di-
cam; quantum fatigatus sim, omnes sci-
tis. Vires mihi non superfuturæ erant
beri, ut tanta jejunus operarer, & hodie
loquerer vobis, nisi S. Stephani preces adju-
vassent. Plura S. Augustinus non est elo-
cutus, maluitque, ut dixerat, ut populus
suus ipsius Dei eloquentia, quæ se hoc mi-
raculo manifestaverat, frueretur. Ut fa-
cilius, quæ de fatigatione dicit, intelliga-
mus, memores esse oportet, jam fuisse
septuagenarium, tunc morem non fuisse,
ut quidquam cibi toto die Sabbati sume-
retur, atque majorem noctis partem Be-
nedictioni fontium, & Baptismo solemni
fuisse datam. Paulum sanatum ad pran-
dium invitavit, & casum ejus exacte sci-
re cupienti, Paulus narravit in hunc mo-
dum.

Miracula
tempore San-
cti Augustini.

Cæsareæ in Cappadocia non infimo ge-
nere natus sum. Decem sumus, iisdem pa-
rentibus geniti, septem fratres, & tres so-
rores; ego natus sextus sum, meque soror
mea Palladia secuta est. Cum adhuc in do-

Libell. Paul.
post serm.
322.

Kkk 2 mq

Sæculum V. mo paterna versaremur, frater noster, mo
A.C. 425. tu maximus, Matrem ita acerbè bñit,
 ut etiam manus ingereret. Quamvis ma-
 nes adessemus, id toleravimus, nullus ob-
 cutus est, aut saltem interrogavit, cu-
 tam dure cum matre ageret. Mater mi-
 ni dolorem non ferens, statuit, filio ma-
 dicere; ea mente summo mane ad Baptis-
 tium properavit; eunti occurrit, nesci-
 quis, speciem Patruī nostri, ejusque Levis,
 referens; pronum est credere, fuisse Da-
 monem; is interrogat, quo iret. Respon-
 dit ire se, ut filio malediceret, quod con-
 tumelia se affecisset intolerabili. Sugges-
 sit ille consilium, ut omnibus simul vi-
 ris malediceret, & persuasit. Ergo in
 Baptisterio prostrata, sacros fontes ta-
 tigit, sparsisque crinibus, & nudo pectore
 a Deo petiit, ut patria eiectione, in mundo
 errare cogeremur, toti generi humano ter-
 rendo exemplo futuri.

Illico fratrem nostrum natu majorem
 invasit membrorum tremor, qualem in me-
 diebus bis præteritis vidistis. Omnes eo-
 dem malo per illum annum successive secun-
 dum ordinem ætatis nostræ correpti sumus.
 Mater nostra, videns quam funestos effe-
 ctus iracundia sua produxisset, stimula
 conscientia, & hominum exprobratione
 non ferens, voluntario suspendio vitam
 felicem clausit. Omnes, ut infamiam
 geremus, relicta Cæsarea, in diversas re-
 giones

giones spargimur. *Fama ad nos detulit, secundum natu ex fratribus nostris Raven- na ad monumentum Gloriosi Martyris S. Laurentii, quod ibi haud ita pridem ere- ctum, sanitatem recuperasse.*

Sæculum V.
A. C. 425.

Ego vero, dum de locis Sacris refervi-
audiebam, in quibus Deus operabatur mi-
racula, illo me magno sanitatis desiderio
conferebam, & sequebatur me soror. An-
cona in Italia, & Uzalæ in Africa fuimus,
cum audivissemus, S. Stephanum magna mi-
racula in utraque civitate patrare. Tan-
dem ante trimestre sorori meæ, mibique
talis visio oblata est. Vir splendescens, &
canis suis venerabilis mihi dixit, post tres
menses me sanum fore. Tua autem San-
ctitas (ad S. Augustinum sermonem diri-
git) sorori meæ apparuit, eadem specie, qua
modo te videmus. Inde intelleximus, in
hunc locum nobis eundum esse. Nam exin-
de iter faciens, in aliis civitatibus sæpe vi-
di te, talem prorsus, qualem jam coram me
conspicio. Ergo tam manifesto Dei jussu
moniti, ante dies ferme quindecim in hanc
urbem venimus. Vidisti calamitatem
meam, quam adhucdum in sorore mea vi-
des. Singulis diebus in loco, ubi S. Ste-
phani Reliquiæ sunt, inter multas lacry-
mas orabam; hodie mane, cum flens can-
cellos tenerem, subito collapsus sum, mens
fugit, & ubi fuerim, nescio; paulo post
Kkk 3 surre-

Sæculum V. *surrexi sanus, sicut omnibus tunc presen-*
 A.C. 425. *tibus constat.*

§. XXXVII.

Palladia sanatur.

Serm. 321. **H**is auditis, S. Augustinus libellum con-
 scribi iussit, qui in Ecclesia legetur. Die Lunæ Paschæ post sermonem
 promisit populo, dicens: *hodie præpara-*
bitur, & cras vobis prælegetur. Die Mar-
 tis fratrem, & sororem in gradibus Ca-
 thedræ suæ elevatæ, qua concionabatur,
 stare iussit, ut simul viderentur ab omni
 populo; frater nullo informi motu ro-
 xabatur, soror omnibus artubus commi-
 miscebat, hinc Deo Gratias agebant pro
 unius sanitate, & orabant, ut alterius

Serm. 322. ærumnam tolleretur. Stantes ibi perma-
 serunt, dum libellus, nomine Pauli scrip-
 tus, & ad S. Augustinum directus, omnia
 quæ narraverat, complectens, legebatur.

Serm. 323. Absoluta lectione, S. Augustinus, ipsis re-
 cedere iussis, cœpit ad populum dicere,
 & primo quidem de Reverentia, quam
 liberi parentibus debent, deinde de mo-
 deratione animi, qua Parentes erga libe-
 ros esse oportet. Mentionem etiam fa-
 cit de S. Stephani monumento, quod ad
 conæ servabatur, jam antequam in Pa-
 stina ejus corpus inveniretur; hæc re-
 quit: *hac de re nobis relata sunt: cum*
S. Stephanus lapidabatur, lapis, qui in via

cubitus incidit, in virum fidelem, ad Sæculum V.
stantem, percussus est; is lapidem tulit, A. C. 425.
& servavit. Cum vir ille solet per va-

rias Regiones peregrinari, & navigationis
sorte Anconam fuisset deVectus, revelatio-
ne didicit, lapidem in ea Civitate relin-
quendum. Tunc S. Stephano monumen-
tum erectum, & rumor vulgavit, unum
Sancti brachium ibi asservari. Intellexe-
re deinde incolæ, peregrinatori illi revela-
tum, ut hic lapidem relinqueret, quia vox
græca ANCON, cubitus significat. Pro-
digia autem non ante quam Sancti Stephe-
ni corpus inventum fuisset, fieri cæpta.

S. Augustinus etiam de miraculis, quæ
Uzalæ celebrabantur, locutus est, jamque
initium fecerat, illud narrandi de mulie-
re, cujus filius resuscitatus, ut baptizari *Sup. 4.*
posset, cum turbatus est vocibus populi,
ad Monumentum S. Stephani conclamare
incipientis: *Deo Gratias! Jesu Christo*
laudes! inter has voces puellam addu-
cunt, sanata. Nam de gradibus Ca-
thedræ descendens, S. Stephani monu-
mentum adivit, ut ibi oraret, dum S. Au-
gustinus sermocinabantur. Ut vero cla-
thros attigit, sicut frater ejus collapsa,
dormire videbatur, & surrexit morbo li-
bera. Qui sermocinantem S. Augusti-
num auscultabant, ad tumultum vultus
verterunt, venientibus procurrunt ob-
viam, & interrogante S. Augustino, quid

K k k 4 sibi

Sæculum V. sibi lætantium clamor vellet, Palladia in
A. C. 425. Ecclesiam introducit, Absidi, nempe
 Sanctuario, admovetur, & in eodem lo-
 co, ubi prius cum fratre steterat, collo-
 tur. Adeo effusa fuit populi lætitia, quod
 liberatam conspiceret, ut nunquam cel-
 turi clamores viderentur, tam acuti, &
 graves auribus essent. S. Augustinus po-
 quam impetravit, ut utcumque quiesce-
 rent, paucis verbis, Gratias Deo agens, re-
 monem clausit. Sequenti die Mercurii na-
 rationem miraculi, Uzala patrati, abso-
 vit. Sermones omnes, quos hac occasio-
 ne S. Augustinus pronuntiavit, etiam il-
 lum, quem prodigium Palladiæ inter-
 pit, habemus. Elapso ferme anno, cum
 magnum opus suum de Civitate Dei so-
 solveret, hanc historiam de sanatione
 Pauli, & Palladiæ adjunxit; plura etiam
 alia miracula, quæ duorum annorum in-
 tervallo Hyppone acciderunt, narrat, di-
 citque, jam tunc septuaginta libellos fu-
 isse conscriptos, etiamsi aliqua contige-
 rint, quæ litteris non fuissent consignata.

§. XXXVIII.

Vita S. Augustini Domestica.

Pess. c. 19. Sanctus Augustinus multis, non a Chris-
 tianis modo, sed etiam diversis Reli-
 gionis hominibus sibi delatis arbitriis li-
 tigabatur. Malebat vero inter ignota
 quam amicos arbiter esse, dicens, quod
 inter

inter ignotos judicaret, unum sibi faceret Sæculum V.
amicum, & inter amicos, unum amitte- A. C. 425.
ret. Non nunquam usque ad refectionis
horam his officiis incumbibat, non nun-
quam tota die impransus. His occasio-
nibus utebatur, ut cognosceret litigan-
tium indolem, & ad pietatem, bonos-
que mores perduceret. Quandoque
epistolas commendatitias in negotiis sæ-
cularibus concedebat, sed talia admodum
moleste ei accidebant, & sæpe optimis et-
iam amicis denegabat, ut salvam serva-
ret Auctoritatem, & se Magnatibus non
redderet obnoxium. Si vero quemquam
commendaret, ea modestia, & prudentia
utebatur, ut Potentibus non oneri, sed ad-
mirationi esset, quippe non aliorum more
Patronum urgebat, ut opportune impor-
tune, quod petebat, obtineret, verum ad-
hibebat argumenta, quibus resistere non
valebat. Regulæ, quas a Sancto Ambrosio *Marcell. ep.*
didicerat, ipsi placebant, ne unquam pri- 154.
mus ineundas nuptias suaderet, & nemi- c. 21.
nem, cuiquam muneri præficiendum, præ-
sentaret, ne sibi ipsi exprobrationis cau-
sam poneret. Id quoque firmum ei erat,
ne in sua Diocesi ad cujusquam mensam,
quamvis rogaretur, accederet, timens,
ne in temperantiæ leges peccaret. Id
vero sibi probabatur, ut Episcopus nuptiis
interesset, postquam partes consense-
rant, scilicet, ut major contractus esset

K k k 5

Aucto-

Sæculum V. Auctoritas, vel ut nubentibus benediceret.
A.C. 425.

Supellex domestica S. Augustini, & vestes modestiam loquebantur; nec quisquis nitor, nec sordities appareret. *Serm. 37. al. 45. de divers.* Subtus lineis, superius lanea veste, utroque hominum utebatur. Calceatus incedebat, illosque, qui nudis pedibus ambulabant juxta consilium Evangelicum, hortabatur, ne inde extollerentur: *C. 5.* *ritatem retineamus!* inquebat: *Serm. 101. al. 42. de tolerat.* *Sancti. c. 6.* *stram fortitudinem, vos meam debilitatem tolerate!* mensa frugalis erat, quarumque præter olera, & legumina nihil apponebatur; non nunquam carnis hospitibus, aut infirmis præbebatur. S. Augustinus. sed semper vinum. Exceptis cochlearibus, quæ ex argento erant, omnia vasa terrea, lignea, aut faxea, non necessitate, sed amore paupertatis. In mensa ejus duo versus legebantur, prohibentes ne quis absentis famam læderet; inde colligitur, pro more antiquitatis necdum ulum mappæ fuisse. Cum aliquando ex numero amicorum quidam Episcopi contra hanc regulam peccarent, eos fervide reprehendit, dicens, vel delendos esse versiculos, vel se relictis dapibus in penetrale suum recessurum. Ipso ad mensam sedente, erat, cui legere incumbebat. *c. 15.* Clerici S. Augustini semper cum ipso versabantur, sub eodem tecto, & ad eandem

mensam conviventes, esca, & vestimen-
ta expensis communibus parabantur. Er-
rores eorum reprehendebat, discrete ta-
men alterius onera portans. Hortaba-
tur, ne quis, si errasset, perversas excu-
sationes obtenderet, ne animi rancorem
alter in alterum retineret, sed in Corre-
ptione fraterna secundum Regulam Evan-
gelii reconciliarentur. Nulla mulier un-
quam in domo ejus habitavit, vel acces-
sit etiam; nequidem soror ejus, quæ, cum
esset vidua, Deo se consecravit, & diu
Sanctimoniales usque ad obitus sui diem
rexit. Nec etiam accessum impetrare
poterant vel cognatæ, vel neptes, etiam
Sanctimoniales, etiamsi has Personas
Concilia excepissent; quia, dicebat, etsi
istæ suspicionem non moverent, tamen
famulæ, vel quæ ad eas ventitarent, vel
periculo, vel scandalo esse posse. Si quæ
mulieres ejus alloquium peterent, eas,
comitantibus se Clericis, excipiebat;
nunquam solus soli colloquebatur fami-
næ. Monasteria Virginum non nisi ur-
gente necessitate invisebat; quando
agroti, ut ad se veniret, flagitabant, ut
pro eis Deum oraret, & imponeret ma-
nus, sine omni mora adibat; (*) alias au-
tem neminem nisi oves afflictas, viduas,
orphanos suo accessu solari solebat.

§. XXXIX.

(*) Ecce Sacramentum extremæ unctionis.

Sæculum V.
A. C. 425.

Matth. 5, 23.
18, 15.
c. 26.

c. 27.

Sæculum V.
A.C. 425.

§. XXXIX.

Cura temporalium.

c. 2. *Ep. 38. ad Profut. al.* *149. n. 2. c. 24.* Sanctus Augustinus pauperum semper memor erat, eosque ex eadem substantia alebat, qua ipse cum suis contubernibus sustentabatur, scilicet ex redditibus Ecclesiæ, vel oblationibus Fidelium. Maximam Hospitalitatis curam gerebat, dicere solitus, præstare malos suscipere, & pati, quam virum bonum ignorantia, vel supervacua cautione rejicere. Clericis robustioribus, ut quemque ordo tangebat, Domus, Ecclesiæ, Bonorumque suorum curam committebat, ipse nec claves unquam, aut in digito annulum ferebat, nempe in quo veteres sigillum gerebant, ut in promptu, quodcunque custoditum vellent, signarent. Quos domui suæ præfecerat, redditus omnes, expensasque notabant, & anno circumactionem reddabant. In multis articulis bonæ fidei sui æconomi acquiescere malebat, quam Chyrographi cautiones examinare. In administratione bonorum temporalium suæ Ecclesiæ non multum occupabatur, e contra majori studio meditationi rerum Spirituum vacabat, eamque, ubi faciendis aliis præceperat, quantocius repetebat. Hinc nova ædificia moliendi studiosus non fuit, ne ejusmodi impedimentis Spirituum

ritum distraheret; verumtamen alios ^{Sæculum V.}
 ædificia fruantes tolerabat, si modo in- ^{A.C. 425.}
 tra modestiæ limites consisterent.

Prædia, domosve in urbe, vel ruri
 emere noluit, si qua vero titulo Donatio-
 nis, vel Legati Ecclesiæ donarentur, ac-
 cipiebat. Gratius ipsi accidebat, si le-
 gata potius, quam hæreditates Ecclesiæ
 scriberentur, ob negotiorum turbam,
 quam sæpe non sine damno pariunt. De
 Legatis quoque censebat, accipienda qui-
 dem, si offerrentur, solutionem vero non
 rigide exigendam. Aliquas hæreditates
 non acceptavit, non ideo, quod crede-
 ret, his pauperes juvari non posse, sed
 rationi magis esse consentaneum, si libe-
 ris, aut defunctorum propinquis relin-
 querentur. Aliquis ex opulentioribus ci-
 vibus Hipponensibus, Carthagine com-
 moratus, misit ad S. Augustinum contra-
 ctum Donationis, qua agros Ecclesiæ Hyp-
 ponensi donabat, reservato sibi usufructu.
 S. Augustinus libenter donum accepit,
 gratatus donanti, quod suæ Salutis cu-
 ram gereret.

Post annos aliquot Donator, missus ad
 S. Augustinum filio cum epistola, roga-
 bat, ut Donationis Chirographum redde-
 ret, mittens centum asses aureos pro pau-
 peribus, id est, centum & octo libras.
 S. Augustinus Chirographum reddidit, &
 pecuniam accipere noluit, sed ad Do-
 natorem

Sæculum V. natorem dedit Epistolam, qua ejus vel
A. C. 425. dissimulationem, vel injustitiam repre-
 hendebat, hortabaturque ad poeniten-
 tiam agendam. Quando pecunia Ec-
 clesiæ deficiebat, S. Augustinus populo
 pauperum indigentiam aperiebat; ali-
 quoties ut eis subveniret, aut captivos
 redimeret, vasa sacra confringi, & lique-
 fieri jussit. Non nunquam populum mo-
 nebat, non ea, qua par esset, diligenter
Poss. c. 23. curari Ecclesiæ thesaurum, unde sumptus
 in Altare accipiendi erant. Cum vide-
 ret Bona Ecclesiæ immobilia Clericis in-
 vidiam parere, coram populo edixit, li-
 bentius se eorum oblationibus volun-
 tariis vivere, quam hæc Bona admi-
 nistrare, paratum se, ea abdicare, ut
 tam ipse, quam alii Servi Dei ex altari
 viverent, cum Altari servirent, sicut in
 veteri Testamento factum; at Laici in
 id nunquam consenserunt.

§. XL.

Primus sermo de vita communi.

*Serm. 355.
 al. 49. de di-
 vers. c. n. 3.*

Quidam Presbyter, nomine Januarius,
 Comunitatem S. Augustini ingres-
 sus, jactabat, omnia bona sua in causas
 pias distraxisse; verum servaverat sibi
 pecunias, ejus proprietatem ad filiam
 suam pertinere dicebat; filium enim ha-
 bebat, & filiam minori ætate, qui in Mo-
 nasteriis educabantur; simulabat ergo se
 filiam

filiae servare hanc pecuniam, usque dum Sæculum V.
 eidem per ætatem de ea disponere lice- A. C. 425.
 ret. Nihilominus, cum se videret mor-
 ti proximum, condito testamento, quid
 his pecuniis faciendum, ipse decrevit, ju-
 ramento affirmans, se esse earum Domi-
 num. Filium, & filiam exhæredes vo-
 luit, & Hæredem scripsit Ecclesiam. S.
 Augustinum acriter afflixit hujus Pres-
 byteri simulatio, & periculum malæ fa-
 mæ, quod ejus Communitas subibat. Ita-
 que aliquando populum suum rogavit,
 ut altera die in Ecclesia frequentissimus *Serm. 316.*
 conveniret; ubi tempus concionandi ad- *al. 50. n. 2.*
 venit, de se ipso enarrare cœpit, quo *Sup. l. XIX.*
 pacto olim Hipponem venisset, invitum *S. 33. XX.*
 se deinde Presbyterum, & Episcopum *S. 12.*
 fuisse creatum, & Monasterium Cleri-
 corum in Domo Episcopali instituisse, ut
 hospites decentius quam in simplici a-
 sceterio suscipi possent. *Hæc est, inquit:*
nostra vivendi ratio; nemini in nostra
Societate quidquam proprium possidere
licet, & si quis aliquid retinet, rem illi-
citam facit. () Optima mihi de fratri-*
bus meis est opinio, & ne quidem, an a-
liter faciant, inquirere lubet. Tum fa-
 ctum Presbyteri Januarii refert, atque
 edicit, nolle se, ut Ecclesia hæreditatem
 acce-

(*) En antiquissimum usum vivendi pau-
 pertatem!

Sæculum V.
A. C. 425.

acceptet, quod factum Januarii sibi non probetur, eoque minus, quia litiganti materiam liberis reliquisset, dum singuli relictam pecuniam sibi deposcent. Sed spero, inquit S. Augustinus: me cum pricipuis ex vobis hanc rem compositurum.

c. 3.

Postea rationem reddit, cur hæreditatem acceptare recuset. Res difficilis, inquit: omnibus placere. Ne aliqui haud dubie vituperabunt, si bona eorum, qui sinistro affectu liberos hæreditate privant, acceptem; alii reprehendant, si non acceptem; in promptu causa est inquit: cur nemo Ecclesia Hippenensi quidquam donet. Mentem meam explico; oblationes recipio, si modo bona sint, & Sanctæ. Si quis filio suo iratus, eum exhæredet, nonne mei esset officii, si pater adhuc viveret, eum filio reconciliare? at si agat, quod vobis sæpe suasi, & Jesum Christum pro secundo, vel tertio

n. 5.

Filio suo habeat, oblata accepto. Causam reddit, quare Hæreditatem cuiusdam Bonifacii respuerit. Et hac occasione dixit, sibi nullum esse thesaurum. Non enim expedit Episcopo, inquit: pecunias custodire, dum tot pauperes habemus, quibus satis subvenire non possumus. Tum subjungit: Quiscunque filium suum hæreditate paterna privare vult, ut bona sua det Ecclesiæ, alium quam Augustinum quærat, qui tale donum acceptet; aut po-

tius, si Deo ita placet, nemo acceptet! *Sæculum V. A. C. 425.*
 quantis laudibus factum Episcopi Aure-
 lii Carthaginensis celebratum! vir, non
 liberis modo, sed & spe liberorum carens,
 omnia bona sua, reservato usufructus ju-
 re, Ecclesiæ donavit; postea prolem ge-
 mit, & Episcopus, nihil minus expectan-
 ti, quæ donaverat, restituit. Poterat
 retinere secundum Mundi, sed non secun-
 dum Dei sensum.

S. Augustinus rursus declarat, dixit-
 se ad eos, qui in ejus Societate vive-
 bant, ut, si quæ forte possiderent, de iis
 disponerent, & diem usque ad Epipha-
 niam posuisset. Statueram, inquit: nul-
 lum Clericum ordinare, nisi in meo vel-
 let manere consortio, eumque ordine pri-
 vare, si a Communitate discederet; jam
 muto consilium coram Deo, & vobis.
 Qui propria possidere volunt, quibus Deus,
 & Ecclesia ejus non sufficit, habitent,
 ubi voluerint. Nolo Hypocritas facere.
 Grande malum est, votum violare, sed
 gravius fingere, & non observare. Hos
 Dei judicio relinquo.

§. XLI.

Sermo secundus.

Sanctus Augustinus post Epiphaniam *Serm. 356.*
 eorum, quæ acta fuerant, sicut pro-
 miserat, rationem reddidit. Primo a *al. 50. de di-*
 Diacono, cui nomen Lazarus, locum *vers. Act. 4. 31. 32.*
Eccl.
Hist. Eccles. Tom. V. Lll præ-

Sæculum V.
A. C. 425.

prælegi iussit ex Actis Apostolorum, ubi vita communis Fidelium Jerosolymæ describitur. Postquam hæc Diaconus legisset, S. Augustinus, accepto libro, ipse eundem locum rursus legit, quod sibi maxime placere. *Hoc est, inquit: quod imitari decrevimus.* Et deinde: *Gratum vobis affero nuntium: Omnes fratres mei, & Clerici, qui mecum sunt, tales inveniuntur, quales optabam;* postea de Clericorum suorum singulis, qui aliqua bona possidebant, loquitur, & modum docet, quo se iis abdicaverint, aut quare necdum id fieri potuerit, ut omnis populus sciret, quod se omnino ad vitam communem, & perfectam paupertatem rede-gissent. In hac enumeratione duos Presbyteros nominat, Leporium, & Barnabam; Leporius idem esse videtur, qui ex Gallia advenerat, & errores abjuraverat, ut mox dicitur. S. Augustinus notat, fuisse externum, optimo genere ortum, & bonis se exuisse, antequam Hipponem veniret. Quinque etiam Diaconos nominat, Valentem, Faustinum, qui remisso Sæculi Militiæ nuntio, Monasterium ingressus, Hippone fuerat baptizatus, Severum, qui utroque lumine captus erat, Hipponensem, cui aliquot mancipia erant, quibus eadem die in Ecclesia libertatem donavit. Eraclium, cujus S. Augustinus virtutes laudat; is
suis

Serm. n. 3.

n. 4. 5. &c.

in fin. n. 49.

n. 10.

n. 4.

n. 5.

n. 7.

fuis sumptibus S. Stephani monumen- Sæculum V.
A. C. 425.
tum condiderat; ita locus, ubi asserva-
bantur ejus Reliquiæ, appellabatur. A-
grum etiam, Auctore S. Augustino, Ec-
clesiæ coemerat. Eadem die quosdam inf. n. 43.
servos, qui sibi supererant, jamque in
Monasteriis vivebant, libertos fecit. I-
dem is est Eraclius, quem S. Augustinus
haud diu post hæc Presbyterum ordina-
vit, utque sibi succederet, destinavit.
Inter Subdiaconos nullum, nisi Patricium,
nepotem suum, nominat.

Populum suum S. Augustinushorta- n. 13.
tur, ut Clericis nihil privatim possiden-
dum, sed Communitati donet. Nemo,
inquit: *vel togas, vel interulas nisi toti
Communitati donet, unde & ego vestimen-
ta accipio. Nolo, ut quidquam in meum
usum speciatim offeratis, quasi ita dece-
ret, exempli causa, pretii magni pallium;
forte id alii Episcopo conveniret, sed non
Augustino, homini pauperi, & pauperi-
bus nato. Talem vestem gerere me oport-
tet, quam fratri meo, qui indigeret,
dare possim, talem, quali Presbyter, Dia-
conus, aut Subdiaconus vestiri possit. Si
vero pretiosior vestis mihi detur, vendo,
ut babeam, unde pauperibus quidquam e-
largiar. Hic dispicitur, nec Clericis, & v. Gang.
nequidem Episcopis distinctas vestes fuis- Gloss.
se; quippe *birus*, quod hic nominatur,
etiam Laicis commune erat.*

Sæculum V.
A.C. 425.

S. Augustinus deinde edicit, cum omnes Clericos suos ad observanda statuta vitæ communis promptos invenisset, ad primam, quæ sibi stetit, redire sententiam, *Si quemquam deprehendero, inquit: qui Hypocrita sit, & aliquid proprium possideat, non permittam, ut testamento hac de re disponat, & ex tabula Clericorum delebo. Appellet contra me ad mille Concilia, mare trajiciat, adeat, quemcunque voluerit, maneat, ubi poterit, sed spero, Deo adjuvante, nunquam fore, ut talis in illo loco Clericus sit, ubi ego Episcopus fuero. (*)* Ita S. Augustinus cum populo suo corde sincero conversabatur, & sollicitæ suæ, & Clericorum suorum facta defendebat. Populi etiam consensum ad ordinandos Clericos expetebat.

Poss. c. 21.

§. XLII.

Regula ad Sanctimoniales.

Ep. 211. n. 4. Postquam S. Augustini soror e vita migrasset, Monialibus, quas rexerat, præfecta est scemina, nomine Felicitas, cura defunctæ instituta. Cum ei diu paruissent, occasione novi Superioris, qui erat Presbyter, nomine Rusticus, imperium detrectarunt, alium Superiorem postulantes.

(*) Bene hic notat Anonymus I. S. Augustinum loqui de abusu appellationum.

stulantes. S. Augustinus ipse locum a Sæculo V.
dire noluit, ne ejus præsentia majores A. C. 425.
motus cieret; sed ad Felicitatem, & Ru- Ep. 210. al.
sticum dedit Epistolas; ut consoletur, 87. Epist. 211
& animos addat, ne adversitati cedant. al. 109.
Dedit etiam ad Moniales Epistolam, quam
severitas, mixta charitate, dictavit; ad
pacem hortatur, & submissionem erga
Superiorem, & Regulas sigillatim ad for-
mandos earum mores tradit. Ex iis ap- n. 10.
paret, eas non vixisse in Monasteriò clau-
so, sed sæpe, saltem ternas, domo exi-
visse, & singulis mensibus semel balneo
fuisse usas. Omnibus omnia erant com- n. 5. 12. n. 13.
munia, etiam vestes, ratio tamen non æ- n. 9. 13.
grotarum modo, sed etiam earum, quæ
delicatiore corpore erant, habebatur, ut
singulis, quantum indigebant, concederetur.
Hæc S. Augustini Epistola, quæ
communiter ejus Regula appellatur, post-
modum viris aptata.

§. XLIII.

*Eraclius designatur Episcopus
Hipponensis.*

Sanctus Augustinus Senio gravis, cum Acta in de-
prope annum Septuagesimum secun- sign. Eract.
dum ageret, de Successore erat sollici- inter ep. 213.
tus. Ergo populum Hipponensem mo- al. 110.
net, habere se, de quo consilia commu-
nicarent. Altero die, nempe, sexto Ca-
lendas Octobr. Theodosio duodecimo, &

LII 3

Valen-

Sæculum V. A. C. 426. Valentiniano secundo Consulibus, id est, 26. Sept. anno 426. magna populi frequentia in Ecclesiam Pacis Hippone convenit. Aderant duo Episcopi, Religianus, & Martinianus, & septem Presbyteri, nempe Saturninus, Leporius, Barnabas, Fortunatianus, Rusticus, Lazarus, & Eraclius.

S. Augustinus profatus est in hæc verba: *Omnes Mortales sumus. Juvenes, ætatem provectiorem speramus, at senectutem nulla ætas sequitur, aut sperari potest. Scio, quantum Ecclesiæ post Episcoporum decessum turbari soleant; mihi incumbit, quantum possum, avertere, ne hoc malum etiam hic eveniat. Ab Ecclesia Milevitana, ut scitis, redeo, ubi timebant, ne quidquam post mortem Confratris mei Severi turbaretur. Successorem suum designaverat; sed sufficere crediderat, si id coram Clericis fecisset, inconsulto populo; id non nulli ægerrime tulerunt, at per Dei Misericordiam mitigati sunt, & ille, quem Severus designaverat, in Episcopum ordinatus.*

Ne igitur cuiquam de me querendi ansam præbeam, coram omnibus vobis voluntatem meam edico, quam Dei etiam voluntatem esse credo; volo, ut Presbyter Eraclius Successor meus sit. Exclamavit populus: Laudetur Deus! Iesus Christus sit Benedictus! Hæc verba vicies

ter

ter acclamata. *Œſu exaudi nos! vivat Sæculum V. Augustinus!* Hæc decies sexies repetita. A. C. 426.

Ubi ſucceſſit ſilentium, S. Auguſtinus S. Auguſtin.

dixit: *Non opus eſt, ut in ejus laudes longius excurram; amo ejus prudentiam, & modæſtiæ parco. Sufficit, quod vobis notus ſit, & quod id velim, quod vos vultis.* Et deinde: *Notarii Eccleſiæ, ut ipſi videtis, verba mea, & veſtros applauſus litteris conſignant, verbo, Actum Eccleſiaſticum conſicimus, nam volo, ut hæc, quantum inter homines poſſibile, rata ſint.* Clamavit populus tricies ſexies: *Laudetur Deus! Benedicatur Œſus Chriſtus! Œſu exaudi nos! vivat Auguſtinus!* Decies ter. *Pater noſter, & Episcopuſ noſter ſis!* Octies. *Dignum eſt! juſtum eſt!* Vicies. *Meretur! Episcopatu dignuſ eſt!* Quinquies. Et ruruſ: *Dignum eſt, juſtum eſt!* Sexies.

S. Auguſtinuſ ſubjunxit: *Nolo, ut Sup. I. XX. ipſi fiat, quod mihi factuſ eſt; Pater* ſ. 12.

meuſ Valeriuſ, Beatae memoriæ, adhudum in vivis agebat, quando Episcopuſ ordinatuſ ſum, & Sedem unacum ipſo tenui, quod Conciliuſ Nicænuſ prohibuit, ego vero & ipſe ignorabamuſ. Nolo igitur, ut in filio meo idem reprebendatur, quod in me reprehenſum. Presbyter manebit, ſicut hodie eſt, & Episcopuſ erit, quando Deo placuerit. Modo autem cum Gratia Œſu Chriſti faciam, quod

L11 4 buc-

Sæculum V.
A C. 426.

bucusque non potui. Scitis, quale ante aliquot annos mihi propositum fuerit; convenerat inter nos, ut ratione habita laboris in Sacras Scripturas, quem mihi Episcopis in duobus Conciliis, Numidia, & Carthaginensi injungere placuit, per quinque dies in Septimana ab aliis oneribus liber essem; Consensistis acclamando, Acta conscripta sunt. Per modicum solummodo tempus verbo stetistis; mox maxima mea molestia plurima a me exacta sunt, atque iis studiis, quibus cuperem, vacare non permittor. Rogo vos, & adjuro per Jesum Christum, ratum habete, ut tantis laboribus me in juvenem, Presbyterum Eracium, quem Successorem meum designo, exonerare liceat. Clamavit populus vices sexies: Agimus tibi Gratias pro isto judicio tuo! S. Augustinus, gratissimum sibi id fieri, respondit, & subjunxit: Ergo imposterum dubitantes ad eum, & non ad me accedant! Si quando meo indiguerit consilio, lubens dabo. Si Deus mihi adhuc pauculos dies concedat, eos non otio, sed studio Scripturae consecrabo. Nemo mihi hoc otii genus invidet, est enim laboris plenum. Feci inter vos, quaecunque debui. Superest, ut vos rogem huic Acto subscribere; Ejus acclamatione consensum vestrum indicite! Clamavit populus: Amen! Dixitque vices quinquies: Justum est! a-
quum

quum est! Vicies. Amen! Amen! Quater decies. Præter plures acclamationes alias. Quibus auditis, S. Augustinus ait: *Bene est! offeramus Deo Sacrificium! & dum oramus, rogo vos, ut omissis privatis vestris necessitatibus, & negotiis, pro hac Ecclesia, pro me, & Presbytero Eraclio Deum deprecemini.* Ex-
 to. 5. ep. Aug. in fine Serm.
 tat aliquis Eraclii Sermo, qui in istis circumstantiis dictus videtur, nam principaliter S. Augustini laudibus redundat. Dicit, se multo tempore ejus Discipulum fuisse, & nihilominus ætate jam matura Hipponem venisse, ex quo colligitur, non ita stricte accipiendum, si eum S. Augustinus juvenem dicat.

§. XLIV.

Attici obitus. Sifinnius Episcopus Constantinopolitanus.

Interim alius Constantinopoli sedebat Episcopus. Atticus mundo exiit decima Octobr. Theodosio undecimo, & Valentiniano primo Consulibus, id est, anno 425. cum sedisset annos ferme viginti. Laudatur, quod pacem Ecclesiæ reddiderit, dum S. Joannis Chrysostomi Nomen Dypticis restituit. (*) Chari-

LII 5 tas

(*) Ergo Communio, sine qua pax non est, Ecclesiæ Constantinopolitanæ cum Romana rediit, quod Interpres Protestans perperam negat.

Sæculum V.
A. C. 426.

tas quoque ejus in pauperes laudatur; non satis ipsi erat, suæ Diœcesis egenos adjuvare, sed etiam ad vicinas urbes eleemosinas submittebat. Habemus Epistolam, quam hac in materia ad Calliopium, Ecclesiæ Nicænæ Presbyterum, dedit, trecentos aureos submittens, cum mandato, has pecunias pauperibus, mendicare erubescens, distribueret, & non talibus, qui inverecunde mendicitatem profiterentur; sed ad diversitatem Religionis non attenderet. Supererat quædam Novatianorum Secta, quam Sabbatianorum, seu Protopaschitarum appellabant, Lege Theodosii junioris, data 21. Martii, anno 413. ad exilium damnata. Hi Rhodo Sabbatii, Capitis sui, corpus attulerant, atque ad ejus sepulchrum orare solebant; Atticus, corpore noctu auferri jussu, superstitionem abolevit. Cœterum non invitus ferebat, ut Novatiani suos conventus agerent, dicens: *Testes sunt fidei nostræ, in qua nihil mutarunt, etiamsi a tot annis ab Ecclesiâ sint separati.* Hoc intelligendum de fide Trinitatis, nam Novatiani super articulo de remissione peccatorum errabant. Alias Atticus fidei suæ puritatem

Sup. n. 25. manifestavit, cum vigore Episcopali, ut dictum est, Pelagianis repugnavit.

Socr. VII.

c. 26.

c. 27.

Post Attici obitum, multum in Electione Successoris ejus disceptatum. Inter

ter plures eligendos nominati sunt duo Sæculum V.
 Presbyteri, Philippus, & Proclus. Phi- A. C. 426.
 lippus, Sidæ in Pamphilia natus, sub S.
 Joanne Chrysostomo Diaconus, vix ab
 ejus latere discedebat. Litterarum stu-
 dio delectabatur; magnum librorum cu-
 mulum omnis Scripturæ generis colle-
 git. Ipse multa scripsit, stilo Asiaticis
 communi, atque inter alia Historiam in
 triginta libros divisam. Omnis popu-
 lus Constantinopolitanus Philippo, &
 Proclo præposuit alium Presbyterum,
 nomine Sisinnium, cujus Ecclesia erat ex-
 tra Civitatem in loco, quem dicebant
Elaia, id est, Oliva, ubi quotannis ma-
 gna solemnitate Festum Ascensionis Do-
 mini Nostri celebrabatur. Sisinnius Lai-
 cis ob pietatem, & charitatem in paupe-
 res charus erat; horum igitur vota in
 Electione prævaluerunt, & ipse 28. Febr.
 Theodosio duodecimo, & Valentiniano
 secundo Consulibus, id est, anno 426.
 ordinatus est.

In Sisinnii Ordinatione, jubente Im- Marc. Can.
 peratore Theodosio, actum est Conci- 426. Phot.
 lium, cui Theodotus Episcopus Antio- Cod. 52. p. 42.
 chenus interfuit. Hoc Concilium ad
 Berinianum, ad Amphilochem, aliosque
 Pamphiliæ Episcopos dedit Epistolam,
 qua statuebatur, ut si quis imposterum
 vel verbis suis, vel factis convinceretur,
 quod de Hæresi Massalianorum sit suspe-
 ctus,

Sisinnius.

Sæculum V.
A. C. 426.

Sup. XIX.
§. 25.

c. 28.

ctus, deponeretur, utcunque promitteret, se pœnitentiam subitum. Is vero, qui consentiret, seu Episcopus sit, vel minorum Clericorum ex numero, idem depositionis periculum incurreret. Nempe omnibus nota erat istorum Hæreticorum simulatio.

Proclum quidem Sisinnius ordinavit Episcopum Cyzicenum, quæ Sedes tunc vacabat; cum vero illuc ire pararet, Cyziceni ejus adventum anteverterunt, & alium, nomine Dalmatium, qui vitam Asceticam profitebatur, ordinarunt. Id factum, dicit Socrates, contempta lege, quæ aliquem ordinare sine consensu Episcopi Constantinopolitani vetebat. Illi vero existimabant, legem adductam solius Attici Personam respexisse. Hæc lex alibi non invenitur. Itaque Proclus sine Ecclesia propria fuit, Presbyter tantum officio fungens; verum non sine fructu Constantinopoli verbum Dei prædicabat. Sisinnius duos annos non integros in Episcopatu transegit, & diem clausit 24. Dec. Hierio, & Ardaburo Consulibus, nempe anno 427. Vir erat simplex & laboris infuetus; cuilibet ad ejus alloquium patebat accessus; hinc quibusdam audacis ingenii hominibus imbecillus videbatur.

§. XLV.

§. XLV.

Sæculum V.

A. C. 426.

Monachorum Adrumetensium Disputatio.

In quodam Monasterio Adrumeti, urbe Sup. XXIII
 maritima Africæ, Monachus, nomine §. 57.

Florus, Uzala oriundus, habitabat, is cum Monacho, cui nomen Felix, in Patriam profectus, Uzalæ invenit S. Augustini Epistolam ad Sixtum, quam descripsit, eamque, Carthaginem deinde commigrans, socio suo Felici reliquit. Felix, Epistolam in Monasterium Adrumetenſe allatam, Confratribus suis prælegere cœpit; eorum quinque vel sex sensum S. Augustini non capientes, contentiones excitarunt, disputabantque adversus doctiores se, dicentes liberum Arbitrium destrui. Ubi Florus Carthagine rediit, lites restauratæ; eum quippe dissensionis Auctorem inculabant, quæ vero sanæ Doctrinæ defendendæ apta ingerebat, non intelligebant. Florus officii sui esse judicavit, ut pugnam domesticam Valentino Abbati, nam eam hucusque ignoraverat, indicaret, eique ostendit librum, in quo Abbas facile stilum, & Doctrinam S. Augustini cognovit, magnoque solatio, & voluptate perlegit. Ut motus inter Monachos exortos sedaret, quosdam ad Evodium Episcopum Uzalensem mittere statuit, qui ad Valentinum, & Monachos

Sæculum V. nachos ejus rescripsit, pacem suadens.
A. C. 426. Sed accensos animos mitigare non potuit; nam ipsum S. Augustinum adire postulabant. Aliud Abbati videbatur; sed sanare pertinaciam conatus est, dum eis librum prælegi, & a Presbytero quendam Sabino clarissime explicari jussit. Frustra omnia. Ergo, ne magis animos exacerbaret, ire permisit, pecunias etiam, itinerantibus necessarias, dedit, nullas vero ad S. Augustinum litteras, ne ipse quoque de ejus Doctrina dubitare videri posset. Qui itineri se dederunt, duo juvenes erant, Cresconius, & Felix. His profectis, reliquis in Monasterio tranquillitas rediit.

Aug. ep. 214.
al. 46.

Hipponem adventantes, S. Augustinus, quamvis Abbatis sui litteras non haberent, suscepit, quod tantam in juvenibus simplicitatem deprehenderet, ut fraudem suspicari non posset. Statum quæstionis Viro sancto exposuerunt, & Florum, tanquam turbarum in suo Monasterio Auctorem, accusarunt. S. Augustinus dubitantes docuit, Epistolam suam ad Sixtum explicavit, omnia etiam Acta, quæ Pelagianos respiciebant, tradere voluit, sed moram, donec describerentur, non sunt passi, quod ante Pascha ad Monasterium redire vellent, festum cum fratribus suis in perfecta concordia, missis omnibus disputationibus, cele-

celebraturi. Annus 427. fuisse credi-
tur, quo Pascha in diem tertiam Aprilis
incidebat. Igitur S. Augustinus Episto-
lam eis tradidit ferendam ad Abbatem
Valentinum, & totam Communitatem,
ubi difficillimam de Voluntate, & Gra-
tia quæstionem explicabat, & Abbatem
rogabat, ut ad se Florum mitteret, con-
jiciens, quod verum erat, cæteros ei-
dem irasci, quia sensum ejus non intel-
ligerent.

§. XLVI.

*Liber S. Augustini de Gratia, &
Libero Arbitrio.*

Nihilominus S. Augustinus, scripta hac
Epistola, Monachos Adrumetenses
ultra Festa Paschalia retinuit, quod fa-
ctum creditur occasione alterius Felicis,
qui serius venit, eumque, ut verosimile
est, de statu dubitationis plenius edocuit.
Per longam hanc moram S. Augustinus
ipsis prælegit præter Epistolam suam ad
Sixtum, Epistolas Concilii Carthaginen-
sis, Concilii Milevitani, & quinque Epis-
coporum ad Innocentium Papam cum
suis responsis, Epistolam Concilii Africa-
ni ad Zosimum Papam, cum ejus Episto-
la, ad omnes mundi Episcopos directa,
Canones Concilii totius Africæ adver-
sus Pelagianos. Prælegit quoque librum
S. Cypriani de Oratione Dominica, in
quo

Sæculum V.
A. C. 426.

Aug. ep. 215.
al. 47. Sup.
L. XXIII.
§. 30.

Sæculum V. quo mirum in modum Dei Gratiā di-
 A.C. 426. laudat. Præter hæc omnia novum opus,
 cui titulus: *De Gratia, & Libero Arbitrio*, composuit, quod Valentino, Monachis-
 que ejus dicavit.

Sup. XXIII
 §. 14.

- In hoc opere S. Augustinus docet, hæc duo æqualiter esse vitanda; ne quis liberum arbitrium ad stabiliendam Gratiā, aut Gratiā ad stabiliendum liberum Arbitrium neget. Probat liberum Arbitrium ex sacris Scripturis, quæ præceptis, & promissis plenæ sunt, & præcipue in illis locis se fundat, quibus excitamur, ut velimus. Probat etiam necessitatem Gratiæ ex Scriptura, dicente, virtutes a se præceptas, Dona Dei esse, qui præceptum, & auxilium conjungens, orare nos jubet. Contra Pelagianos ostendit, Gratiā non conferri secundum merita nostra, cum Gratiā prima detur impiis, qui nil nisi pœnam merebantur.
- c. 2.
- c. 4.
- c. 6.
- Omne Bonum, quod Scriptura Homini adscribit, alibi tribuit Gratiæ, itaque vita æterna simul merces est, & Gratiā. (*) Lex non est Gratiā, cum sola Lex nihil aliud sit, quam littera, quæ occidit, & scientia, quæ inflat. Natura quoque non est

(*) Quid clarius contra Interpretem Protestantem, omne meritum humanum negantem, afferri possit? sed quomodo S. Augustino credet, qui S. Paulo fidem non habet?

est Gratia, cum omnibus sit communis; ita Iesus Christus frustra mortuus fuis-

Sæculum V.
A. C. 426.

set. Gratia in sola præteritorum peccatorum remissione non consistit, cum oremus: *Ne nos inducas in tentationem!*

c. 13.

c. 14.

Gratiam mereri non possumus, nec per nostra bona opera, ut dictum est, nec qualicunque bona voluntate, cum Deum oremus, ut fidem tribuat, voluntates mutet, & corda indurata emolliat. Er-

De Gratia.

c. 18.

go ipse nos elegit, & prior nos amavit. Ipse nobis bonam voluntatem dat, & ad

c. 16.

implenda præcepta sua auget, & facit, ut nobis sint possibilia, dum nobis dat Charitatem, illa maiorem, qua bonum te-

c. 20.

pide volebamus. Deus ita Dominus cordium est, ut ea, sicut sibi placet, convertat, seu illa ad bonum pura Misericordia impellat, seu ad fines suos dirigendo malum, in quod libero suo arbitrio feruntur. Tandem manifestum

c. 21.

Gratiæ exemplum videmus in infantibus, quibus nullum meritum tribui potest, quo eam sibi concilient, nec demeritum, propter quod ea priventur, excepto peccato originali, nec qualiscunque alia præelectionis ratio inveniri, nisi occultum Dei iudicium. S. Augustinus sub

c. 22.

c. 24.

finem dicit: *Hunc librum semper legite, & si capitis, agite Deo Gratias! & si quid non capitis, orate, ut vobis intelligendi gratiam det, tribuet enim vobis in-*

Hist. Eccles. Tom. V. M m m telle-

Sæculum V. *tellectum*. Statim initio monuerat, ne
A. C. 426. istius quæstionis perplexitate turbarentur,

6. 1.

sed inter se pacem, & charitatem
 servarent, agentes juxta ea, quæ scirent,
 donec Deo placeret, eis plura revelare.
 Postquam S. Augustinus hunc librum
 Cresconio, & Monachis, eum comitan-
 tibus, prælegisset, eundem ipsis tradidit
 cum omnibus Actis, de quibus mentio-
 nem fecimus, & alteram ad Abbatem
Ap. Aug. ep. Valentinum Epistolam, qua rogat, ut
156. al. 256. Florum sibi mittat. Misit eum Valenti-
 nus, tradiditque abeunti Epistolam ad
 S. Augustinum, gratiarum actionibus re-
 fertam.

§. XLVII.

Liber de Correctione, & Gratia.

Gratissimum S. Augustino fuit, quod
 Florum in sana fide de Gratia, & li-
 bero Arbitrio inveniret, & audiret, resti-
 tutam in Monasterio Adrumeti pacem.
 Simul vero edoctus est, esse ibi quem-
 quam, qui ejusmodi objectionem instrue-
 ret: *Si Deus est, qui operatur in nobis*
& velle, & facere, satis nostris Superio-
ribus sit, nos docere, & pro nobis orare,
nos autem non corripiant, dum quod de-
bemus, non facimus; quomodo culpa mea
est, si destituor illo potenti auxilio, quod
Deus mihi non dedit, & nemo nisi Deus
dare potest? Sophistica hæc argumen-
 tio,

tio, quæ Doctrinæ de Gratia invidiam creabat, S. Augustinum compulit, ut novum librum conscriberet, cui Titulum posuit de Correctione, & Gratia, illudque etiam ad Valentinum Abbatem, ejusque Monachos direxit, quin tamen accusaret, quasi hunc errorem defenderent.

Primo, Doctrinam Ecclesiæ de Lege, de Gratia, & Libero Arbitrio confirmat. Monstrat, nos non alio modo esse liberos ad agendum bonum, quam per Jesu Christi Gratiam, quæ nobis bonum non tantum proponit, sed etiam facit, ut faciamus. Deinde ad objectionem venit, hujus libri causam, & materiam: *Cur admonemur, cur præcipitur nobis, ut malum fugiamus? cur jubemur bonum facere? si nos non operamur, sed Deus est, qui in nobis facit, ut operari velimus, & operemur? imo! respondet: capiant! si Filii Dei sunt, se Spiritu Dei impelli, ut faciant, quod facere debent, & postquam fecerint, Gratias agant illi, qui eos impulit, ut facerent; nam ideo moventur, ut faciant, non vero, ut nihil faciant. Si autem non operentur, orent, ut accipiant, quod nondum habent. Verumtamen inquirunt: acquiescant Superiores nostri, postquam præceperint, quæ nobis facienda sunt, & pro nobis oraverint, ut faciamus, sed non corrigant, aut reprehendant,*

M m m 2

si

Sæculum V.

A. C. 426.

II. Retract.

c. ult.

c. 2.

Sæculum V. *si facere omiserimus! contra est, respon-*
A. C. 426. *det S. Augustinus: omnia hæc fieri, o-*
portet, cum Apostoli, qui erant Ecclesia
Doctores, hæc fecerint; præcipiebant, qua
facienda erant, corripiebant eos, qui non
faciebant, &, ut facerent, orabant.

6. 4. *Dicit Pelagianus: An hæc culpa sit*
in me, si non habeam, quod non accepi?
præcipite mihi, quod faciam, si facio, a-
gite Deo gratias! si non facio, nolite me
reprehendere, sed orate, ut mihi gratiam
det, qua faciam! S. Augustinus: Tua
 6. 5. *culpa est, si malus es! & culpa major, si*
inde reprehendi nolis. Quasi vero lau-
danda essent vitia, aut rebus indifferen-
tibus accensenda, & correctio esset inu-
tilis, quæ terrorem, pudorem, doloremque
imprimit, quæ ad orationem, & conver-
sionem impellit. Quare non potius di-
cunt; nihil nobis præcipite, nec pro nobis
orate! cum Deus sine præcepto, & sine
oratione possit convertere, sicut S. Pau-
lum convertit? ex illis gratiis, quas Deus
præter ordinem, quibus vult, exhibet, in-
ferri non debet, corrigendum, instru-
endum, orandum non esse.

6. 6. *Pelagiani dicebant: Donum obedi-*
tiae non accepimus; quare ergo reprehen-
dimur, ac si hanc accipere a nobis depen-
deret? S. Augustinus respondet: Si ta-
les inobedientes necdum baptizati sunt,
eorum inobedientia a peccato primi ho-
minis

minis originem trahit, quod, quia omnibus hominibus commune est, non ideo singulos minus nocentes, vel pœna dignos reddit. Si is, qui hæc objicit, baptizatus fuit, dicere nequit, se non accepisse, cum acceptam Gratiā libero suo arbitrio amiserit. Ita vero, reponit Pelagianus: possum dicere, quod nihil acceperim, cum perseverantiam non acceperim. Ad hæc S. Augustinus: Verum quidem, perseverantiam esse donum Dei. Probatque ex eo, quod oremus, ut eam impetremus. Nihilominus iuste eos reprehendimus, qui in bono non perseverarunt, quia propria voluntate mutati sunt, & nisi correctionem admittant, damnatione aeterna digni sunt. Imo illi etiam, quibus Evangelium nunquam prædicatum fuerit, non se ab ista condemnatione liberabunt, quamvis æqua magis eorum excusatio videatur, qui dicunt, non accepimus gratiam audiendi Evangelium, quam dicentium, non accepimus perseverantiam; responderi enim potest: Amice! perseverare potuisses, si voluisses, quia prædicationem audiveras, & retinueras; nullo modo vero dici potest: si voluisses, credidisses, quod nunquam audivisti.

Igitur illi, qui Evangelium non audiverunt, illi, qui postquam audiverunt, & se converterunt, non perseverarunt, rursus qui credere noluerunt, & parvuli

M m m 3

sine

Sæculum V. sine baptismo mortui, quatuor hæc boni-
A. C. 426. num genera a massa damnationis non

De Corre-
 ctione &
 Gratia.

c. 8.

sunt separata; illi vero, qui separati sunt, id non suis meritis, sed Gratiae Mediatoris debent. His Deus dat omnia salutis auxilia, & nullus eorum perit, quia prædestinati sunt, scilicet non solum vocati, sed etiam electi. Si quis ex me quaerat, quare Deus perseverantiam non dederit omnibus, quibus charitatem dedit? Respondeo, id me ignorare, & cum Apostolo altitudinem Iudiciorum Dei admiror. Tu vero, Gratiae inimice! qui ita interrogas, ut ego quidem existimo, id juxta me ignoras. Si autem ad liberum arbitrium confugas, quid his Evangelii verbis oppones? Ego rogavi pro te Petre! ut non deficiat fides tua? an dicere audebis, non obstante Jesu Christi Oratione, fidem Petri defecturam fuisse, si Petrus voluisset? Ergo humana voluntas non impetrat Gratiam per suam libertatem, sed magis per Gratiam libertatem, atque voluntatem constantem, & invincibile robur ad perseverandum obtinet. Sine dubio mirandum est, Deum quibusdam filiorum suorum perseverantiam non dare, non minus vero admiratione dignum, quod non nunquam Gratiam Baptismi amicorum suorum filiis denegat, quam inimicorum suorum liberis concedit, quod vitæ hujus periculis Fideles non eripiat,

piat, quorum ruinam prævidet. Hoc ve- Sæculum V.
ro omnino non miremur, quod Consilia A. C. 426.
Dei inscrutabilia penetrare non valeamus. c. 9. n. 25.

Itaque, si quis peccet, semper corrigendus
est, etiamsi nesciamus, an profutura sit
correctio, & ipse prædestinatis annume-
ratus. Verum de Adamo neutiquam dici
potest, ipsum a massa perditionis, quæ nec- c. 10.
dum erat, non fuisse separatum; cur igitur
donum perseverantiæ non accepit? &
cum non acceperit, quomodo nocens est?

Ut huic objectioni satisfaciatur, S. Augu-
stinus distinctionem explicat inter Gra-
tiam utriusque status, scilicet status in-
nocentiæ, in quo primus homo ante pec-
catum erat, & status Naturæ corruptæ,
in quo nos sumus. Hæc distinctio in-
ter celeberrimos Theologos fervidis di-
sputationibus occasionem dedit; (*) lon-

Mm m 4 ga

De Gratia.

(*) Distinctio hæc in eo consistit, quod Gra-
tia Adami ante lapsum non intrinsece fuisset ef-
ficax, ac ea, quæ post lapsum Naturæ corruptæ
per merita Jesu Christi hominibus datur, quia
Adam ante lapsum tali Gratia non indiguisset;
Primus hanc distinctionem invenisse, & Thomi-
stas, quod contrarium docerent, arguisse dicitur
Cornelius Jansenius Lib. 8. de Gratia Salvatoris.
cap. 2. dum scripsit: Gratiam efficacem, ad o-
mnes humanæ Naturæ status dilatam, ab Au-
gustini sensibus esse remotissimam &c. Divum
Augu-

Sæculum V. ga dissertatione opus esset, ut explicaretur, & cum principiis, in aliis S. Augustini operibus positis, conciliaretur; (*) id igitur prætermitto, ne Historiæ

Augustinum Divo Thomæ conciliat in suo libro F. Jacobus Hyacinthus Serri. Ord. Præd. Doctor Sorbonicus, & in Academia Patavina Sacræ Theologiæ Professor. Is probat ex Principiis S. Augustini, ac subordinatione causæ creatæ ad Increatam desumptis, Gratiā efficacem in statu Innocentiæ Adamo æque fuisse necessariam, ac Naturæ corruptæ post lapsum, & quod distinctio Gratiæ ante, & post peccatum Originale, solummodo consistat in eo, quod illa moverit tantum voluntatem humanam, ista vero prius sanet, & deinde moveat. Quod vero S. Thomas S. Augustino consentiat, probat ex illis S. Doctoris verbis: 1. 2. q. 109. art. 1. ad 9. ubi aperte docet, Hominem in statu Naturæ corruptæ indigere auxilio Divino, duplici ratione, primo ratione generali, quia nulla creatura operatur, sine motione Divina, & secundo, ratione speciali, quia est in natura corrupta.

(*) Hic Anonymus I. Fleuriū laudat in hunc modum: In suis Observationibus pag. 145. *Je sai cependant bon gré à Mr. Fleury d'avoir rendu justice à ce Pere, en reconnoissant, que du moins ses Principes dans ses autres ouvrages sont contraires à ceux, que les Novateurs prétendent trouver en celui-ci. Je lui sai nommément bon gré, d'avoir convenu, que selon* S. Au-

ria limites transgrediar, atque multo Sæculum V.
magis ideo, quod omiffa etiam hac Do- A. C. 426.
ctrina, ea, quæ concordiam Correctio-
nis, & Gratia tangunt, optime possint
intelligi.

Ulterius S. Augustinus docet, determi-
natum esse Prædestinatorum numerum,
neminem vero scire, an eis adscriptus
sit, & istam ignorantiam Electis esse uti-
lem, ut in humilitate contineantur. Re-
proborum diversa sunt genera; hi cum
solo peccato originali moriuntur, alii a-
lia peccata suo libero arbitrio adjiciunt,
alii, accepta Gratia, non perseverant,
Deum relinquunt, & a Deo relinquuntur,
quippe libero suo arbitrio traditi sunt,
donum perseverantiæ, justo, & occulto
Dei judicio, non habentes. Ergo homi-
nes patiantur se corripì, quando peccant;
& nec ex correctione contra Gratiam,

c. 13.

c. 14.

Mm m 5 nec

*S. Augustin, dans le Livre de l'Esprit, & de
la Lettre, Dieu veut, que tous les hommes sans
exception soient sauvés. Interim gratum ha-
beo, quod Fleurius fideliter de hoc Patre fas-
sus fuerit, saltem ejus principia in aliis ipsius
operibus contraria esse illis, quæ Novatores in
isto opere se invenire jactant. Gratum specia-
tim habeo, quod concesserit, juxta S. Augustini
mentem in libro de Spiritu, & Littera. Deum
velle, ut omnes homines, nemine excepto, salvi
fiant. Hic videmus Fleurium ab Anonymo I.
adversus P. Balduinum satis defensum.*

Sæculum V.
A. C. 427.

c. 15.

*De spir. &
litt. c. 33. n.
58. c. 34. n. 60.*

nec ex Gratia contra Correctionem arguentur. In potestate hominis est, ut velit, aut nolit, sed salva omnipotentia Dei, qui voluntatis humanæ absolutus est Dominus. Pro culparum modo oportet nos proximum corripere, & sine discrimine omnium hominum salutem procurare, quia illos non discernimus, quos Deus Gratia efficaci salvare vult, & cura, quam adhibuerimus, certe utilis, saltem nobis futura est. Coëterum S. Augustinus alibi clare docet, Deum velle, ut omnes homines salventur; verum ab eis liberum arbitrium non aufert, ex cuius bono, vel perverso usu iustissime iudicantur. Ostendit etiam, Deum Auctorem peccati non esse, quod ex uniuscujusque voluntate dependeat, ut Gratiæ externæ, vel internæ consentiat, vel non consentiat.

§. XLVIII.

Retractiones S. Augustini.

Poss. vit. c. 8. Hoc opus de Correctione, & Gratia ultimum est, cujus S. Augustinus in suis Retractionibus, circa annum 427. compositis, mentionem facit. Jam diu propositum ipsi fuerat, omnia opera sua retractare, quæ, publicæ lucis facta, alio modo, quam censura publica, corrigere non poterat; sed has scribere volentem hactenus aliæ occupationes, magis necessariae,

faria, prohibuerant. Quindecim jam ^{Sæculum V.} annis opus aggredi meditabatur, ut ex ^{A. C. 427.} aliqua Epistola, ad Marcellinum data, apparet. Tandem, Eraclio in Successorem designato, cum plus otii esset, laborem hunc incepit, & duobus libris absolvit, cujus primus omnia opera, a conversionis ejus tempore, etiam ante Baptismum, usque ad susceptum Episcopatum scripta, complectitur, secundus omnia reliqua usque ad tempus, quo hæc scribebat. Omnes libros suos ordine, quo scripserat, quoad poterat, retractat, cupiens, ut ab aliis eodem ordine legerentur, quo facilius scribentis in Doctrina Christiana profectum dispicerent. Initium ducit a tribus libris de Academicis, & libro de Correctione, & Gratia claudit; notat, quæcunque reprehendenda invenit, etiam levissimæ momenti errores, ubi vero ab aliis male inculatus fuit, viriliter se defendit. ^{Ep. 224. ad Quodvult. II. Retract. c. 67.} Nonaginta tria opera in ducentis triginta duobus libris enumerat, & fatetur, se, instantibus fratribus compulsus, hos duos Retractionum libros edidisse, antequam Epistolas suas, & sermones revolvere incepisset. Epistolas deinde retractare cœpit, sed tempus defecit, ut ad finem pervenire non posset. ^{D. E. 224.}

§. XLIX.

Conversio Leporii.

Sub illud tempus Leporius, institutione ^{Cass. 1. in com. c. 2. 3. 4. Gen. nad. script. c. 59.} Episco-

Sæculum V.
A. C. 427.

Episcoporum Africa, & speciatim S. Augustini adjutus, errores suos dimisit. In Gallia natus erat, inter cœteros Monachos morum innocentia emicans; sed quidquid virtutis haberet, libero suo arbitrio, & propriis viribus secundum Doctrinam Pelagii, cujus erat Discipulus, adscribebat. Ex malo principio pejora deducebat, dicens, Jesum Christum purum hominem esse, qui suo libero arbitrio optime usus, sine peccato vixisset, & bonis suis operibus Filium Dei esse fuisset meritus. Non alium in finem in mundum venisse, quam ut hominibus exempla virtutum daret, qui, si imitari vellent, etiam sine peccato vivere possent. Leporius errores suos manifestavit, data quadam Epistola, quæ plurimis scandalo fuit. Cassianus, qui tunc forte tredecim, aut quatuordecim annis in Provincia degebat, monuit, & exhortatus est, ut errores retractaret. Plures alii viri docti in Galliis idem suadebant, sed frustra. Hinc Proculus Massiliensis, & Cylinnius alius in Gallia Episcopus, contumacem experti, Doctrinam ejus damnarunt. Gallia ejedus cum quibusdam sociis, eosdem errores diligentibus, in Africam trajecit. Aliquamdiu cum S. Augustino moratus est, crediturque, idem esse Leporius Presbyter, qui cum reliquis designationi Eracii interfuit, nam

Leporius,

Leporius, de quo hic sermo, Presbyter Sæculum V.
A. C. 427.
ordinatus est, postquam Monachus fuis-

set. Errorem agnovit, publice confes-
sus est, & ut scandalum tolleret, quod in
Ecclesiis Galliæ creasset, authenticam re-
tractationem illo misit, quæ prius coram
aliquibus Episcopis in Ecclesia Carthagi-
nensi lecta; ad Proclum, & Cylinnium
eam direxit; Leporius ignorantiam suam,
& temeritatem fatetur, & humiliter ve-
niam petit. Epistolam suam, scandali
causam, damnat, confitetur, Deum, id est,
Jesum Christum, ex Maria natum esse,
nec illud Deo magis indignum fuisse, ut
ex muliere nasceretur, & ex ea Naturam
humanam assumeret, quando ita placuit,
quam ut in ea Naturam humanam for-
maret; alias sequi, quartam Personam in
Trinitate ponendam, si ponantur duo
Filii Dei, & duo Christi, unus Deus, & al-
ter homo. Non ideo tamen credendum,
Incarnationem Verbi, commixtionem
esse, & duarum naturarum confusionem,
nam per commixtionem tam una, quam
altera Natura destrueretur. Filius solus
incarnatus est, non Pater, nec Spiritus
Sanctus. Non sunt duo, unus Deus, &
alter homo, sed idem Deus est, & homo,
unicus Filius Dei, Jesus Christus. Hinc
non dubitamus dicere, Deum natum esse,
passum, & secundum carnem crucifixum.
Credimus, ipsum esse Filium Dei, uni-
cum,

Sæculum V. cum, non adoptivum, sed natura talem,
A. C. 427. non imaginarium, sed verum, non ad
 tempus, sed æternum.

Leporius subjungit: *Detestamur, quod
 diximus, dum J̄esu Christo laborem, me-
 ritum, fidem tribuimus, & cuilibet San-
 ctorum ferme similem fecimus, quamvis
 aliter sentiremus. Et aliquatenus in
 simplicium hominum ordinem redeamus,*
Rom. 9. 5. eum, qui Deus est super omnia, & non
 gradatim Spiritum accepit. *Damna-*
Jo. 3. 34. mus etiam illud, quod diximus, J̄esum
 Christum absque ullo Divinitatis auxilio,
 solius Naturæ humanæ viribus passum
 fuisse; quia omnino negare volebamus
 Verbi Divini passionem; damnamus, quod
 diximus, J̄esum Christum, tanquam ho-
 minem, quidquam ignorasse, nec istud di-
 cere de Prophetarum Domino licet. Tan-
 dem, quia nimis longum foret, omnes pro-
 positiones speciatim, quas protulimus,
 enumerare, sincere declaramus, nos eas vel
 recipere, vel damnare eo modo, quo eas
 Ecclesia Catholica recipit, vel damnat;
 omnibus Hæreticis, Photino, Ario, Sabel-
 lio, Eunomio, Valentino, Apollinari, Ma-
 neti, & reliquis Anathema dicimus! Le-
 porius huic Epistolæ cum Domino, &
 Bono, qui verosimiliter ejus complices
 fuere, signum apposuit; quatuor Epis-
 copi quoque subscribere tanquam testes,
 nempe Aurelius Carthaginensis, S. Au-
 gusti-

gustinus, Florentius Episcopus alterius Sæculum V.
 Hipponis, & Secondinus Episcopus Mer- A. C. 427.
 gamitanus. Hi quatuor Episcopi etiam Aug. ep. 219:
 ad Proculum, & Cylinnium Epistolam
 dedere, laudantes Episcoporum Gallia
 severitatem, quæ Leporio salutis fuisset;
 testimonium de ejus conversione red-
 dunt, & hortantur, ut eundem suæ com-
 munioni restituant; ipse vero in Afri-
 ca remansit. Hanc Epistolam ex cala- Leo ep. 124
 mo S. Augustini fluxisse, cui etiam Lepo- c. 6. v. Not.
 rii Epistola adscribitur, nemo est, qui Quesn. p. 906
 dubitet.

§. L.

Epistola ad Vitalem.

Sanctus Augustinus sub idem tempus
 Epistolam scripsit ad quemdam Car-
 thaginensem, nomine Vitalem, dicentem,
 initium fidei non esse Donum Dei;
 Deum non aliter facere, ut bonum veli- Ep. 217. at.
 mus, quam illud nobis per legem pro- 107.
 ponendo, in nostra deinde esse potesta-
 te, ut nostro libero arbitrio consentire-
 mus, aut resisteremus. Hoc vero con-
 cedebat Vitalis, Deum nobis postea tri-
 buere per Gratiam, quod per fidem pe-
 tiissemus. Itaque cum illis sentiebat,
 qui posteriori tempore Semipelagiani di-
 cti. Ut hunc errorem eximat, S. Au-
 gustinus præcipuum a precibus Ecclesiæ
 argumentum desumit. *Dic ergo sim-
 pliciter,*

Sæculum V. *pliciter*, inquit: nos pro illis, quibus prædicamus Evangelium, orare non oportere,

A. C. 427.

sed tantum prædicare. Insurge adversus orationes Ecclesiæ, & quando audis Sacerdotem coram altari, exhortantem populum Dei, ad orandum pro Infidelibus, ut Deus eos convertat, pro Catechumenis, ut ipsis Baptismi desiderium inspiret, & pro Fidelibus, ut per Gratiā ejus perseverent, insulta his sanctis exhortationibus, & clama: nolle te Deum orare pro Infidelibus, ut Fideles fiant, quia fides non est Misericordiæ Divinæ Beneficium, sed voluntatis eorum effectus. Et inferius: ne fallamus homines! nam Deum fallere non possumus. Certe, non Deum oramus, sed orare simulamus, si nos solos sufficere credimus ad id, quod eum rogamus. Certissime, fide Gratiā agimus, si non credimus, ipsum dedisse, pro quo Gratiā agimus. Precum formulæ, quas hic S. Augustinus memorat, illis haud absimiles sunt, quibus in die Parasceves utimur.

c. 5. n. 16. S. Augustinus deinde Vitali hos duodecim articulos proponit, qui totam fidem Catholicam in materia de Gratiā complectuntur. Qui necdum nati sunt,

c. 1. necdum aut bonum, aut malum egerunt, nec datur vita præcedens, in qua præsentis vitæ ærumnas mereri potuissent, nihilominus ex Adamo nati secundum carnem, mortis æternæ debitum contrahunt,

nisi

nisi in Iesu Christo renascantur. Dei Gra-
 tia nec infantibus, nec adultis secundum
 merita confertur. Adultis pro qualibet
 actione datur. Non omnibus homini-
 bus datur, & quibus datur accipiunt,
 quod nec suis operibus, nec etiam sua
 voluntate meriti sunt; id præcipue in
 infantibus exploratum est. Quibus Gra-
 tia datur, eam Misericordia Dei gratuita
 accipiunt. Illi, quibus non datur, iusto Dei
 iudicio excluduntur. Coram Tribunali
 Iesu Christi omnes comparebimus, ut quis-
 que recipiat bonum, vel malum, secun-
 dum ea, quæ fecerit in corpore suo, non se-
 cundum ea, quæ fecisset, si diutius vixisset.
 Parvuli quoque eodem modo judicabun-
 tur, prout baptizati fuerint, vel non, pro-
 ut per cor, & os eorum, a quibus levati,
 crediderint, vel non crediderint. Qui
 in Iesu Christo moriuntur, Beati sunt,
 nec eorum, quæ, si vita fuisset longior,
 facturi erant, ratio ulla habetur. Qui
 in Deum credunt motu proprio, id est,
 Adulti, sua voluntate, & libero arbitrio
 credunt. Ex veræ fidei principio agi-
 mus, quando nos, qui credimus, Deum
 precamur pro illis, qui credere nolunt, ut
 credere velint. Quando aliquis Infidelium
 fidem amplectitur, Deo Gratias agamus
 sincere pro magno Beneficio, quia est ra-
 tioni consentaneum. S. Augustinus deinde
 singulos hos articulos speciatim probat.

Hist. Eccles. Tom. V.

N n n

§. LI.

Sæculum V.
A. C. 427.

c. 3.

4.

5.

6.

7.

2. Cor. 5.

v. 10.

8.

9.
Apocal. 14.

13.

10.

11.

12.

Sæculum V.

A. C. 427.

§. LI.

*Seditio Comitis Bonifacii.**Aug. ep.*
222.

Bonifacio Comiti, elata uxore, Militia valedicere, & vitam Monasticam amplecti cogitanti, S. Augustinus, & S. Alypius aliam mentem indiderant, rati, si in Sæculo permaneret, statui, & Ecclesiæ utiliore futurum; consilium vero fugerant, ut a rebus perituris mentem averteret, & continentiam servaret. Verumtamen post hæc ab Imperatore in Hispaniam migrare jussus, secundam uxorem accepit mulierem, Vandalorum Regibus affinem, hisque nuptiis eorum amicitiam sibi conciliavit. Aetius inter Romanorum Duces potentia soli Bonifacio secundus, tunc in Italia degens, amicitia prætextu usus est, ut innocentem calumniaretur apud Imperatricem Placidiam, sub filii Valentiniani pueritiam Regni fasces gubernantem. Dicebat, Bonifacium haud diu amplius imperata facturum, sed totius Africae Regnum affectare: in prodicionis argumentum, addidit: *si mandatum miseris, ut in Italiam redeat, venire detrectaret.* Interim ad Bonifacium litteras dedit; si ab Imperatrice accerferetur, caveret venire, quod eum perdere constituisset. Ut indicio fidem adstrueret, addidit, nihil jam causæ esse, cur advocaretur. Bonifacius si-

Procop. 1.
bell. Van-
dal. c. 3.

dem adhibuit perfide monenti Aetio, quem olim clientem habuerat, & suis curis promotum, sibi fidelissimum putabat. Itaque mandato accepto ut ad Imperatorem rediret, obedire renuit, & ingestam ab Aetio suspicionem confirmavit.

Tunc vero Bellum Bonifacio dictum, & tres Duces cum copiis missis, quos devicit, tandemque Comes Sigisvult successit. Bonifacius, ne succumbere cogeretur, in Hispaniam misit, qui cum Principibus Vandalis, nempe Gonthari, & Gizerico, seu Genferico foedera tractarent. Inter eos conventum, ut Africam partirentur in tres Regiones, cuique eorum partem unam cederet, tertiam sibi Bonifacius haberet. Unusquisque Regnum suum supremo jure possideret, at contra aggressorem communibus viribus se tuerentur. His foederibus pactis, Vandalis, fretum transvecti in Africam transmiserunt, Hispania Visi-Gothis relicta, quorum potentiam non ferebant. Cum Vandalis Alani quoque, Gothi, mixtique aliarum nationum homines commigrarunt; cum infantibus, & Senibus, Dominis, & servis octoginta millia recensita. Numerum iniri Genfericus jusserat, ut terrorem late spargeret, vulgatumque est, octoginta millium dimicantium esse exercitum. Regiones, quas pacatas

Sæculum V.
A.C. 427.

Poss. vit.
c. 28.

N n n 2

inve-

Sæculum V. invenere, vastarunt cædibus, & incendiis, succisique arboribus, in Ecclesias præprimis, cum Ariani essent, defæciebant. Vandali in Africam transvecti anno 428. Tauro, & Felice Consulibus.

Chro. Pasch.

§. LH.

S. Augustini Epistola ad Bonifacium.

*Ep. 220.
al. 70. n. 2.*

Inter hæc S. Augustinus ad Bonifacium dedit epistolam, qua conatur virum ad meliora reducere consilia. Initio mentem suam aperit, quod nec de ejus potentia, nec de vitæ conservatione, sed tantum de æterna Salute esset scripturus: scio, inquit: non tibi deesse, qui te amore profano diligunt, & consilia secularia suggerunt, sed haud ita facile est, deficiente occasione, animæ tuæ salutaria afferre.

n. 4.

In memoriam deinde reducit consilium Mundum relinquendi, & arguit, quod secundis nuptiis implicuerit. Non nullum quidem, inquit: solatium cepi, dum mihi relatum, noluisse te banc mulierem ducere, antequam fidem Catholicam suscepisset, at nihilominus tanta est in domo tua Arianorum potentia, ut filiam tuam baptizaverint; & si vera audivimus, etiam Virgines, Deo Sacras, rebaptizarunt. Dicunt præterea non nulli, uxorem libidini tuæ non sufficere, sed etiam concubinas a te

n. 6. *ali.* Tum mala repræsentat, quæ infamitas nuptias secuta fuerant, nempe seditionem

n. 7.

tionem commotam; & prosequitur. *Per Deum! negare non potes, te bonorum temporalium cupiditate ad tanta facinora impelli. Pauca quidem sunt, quæ ipse perficis, sed plurima perpetrandi ansam præbes multis hominibus, qui tuo Præsidio Dominatum ambiunt; itaque non modo tuas cupiditates non moderaris, sed etiam alienis servire cogeris. Dices, subjungit S. Augustinus: justissimas tibi esse irascendi causas, illosque potius a me corripiendos, qui tibi mala pro bonis reddidere; in hac causa judex non sum, cum utramque partem audire non possim, verumtamen te ipsum coram oculis Dei judica! si Imperium Romanum tibi Beneficia præstitit, ne reddas pro bonis mala! si nocuit, ne reddas pro malis mala!*

Dices forte: quid vis, ut inter malleum, & incudem positus faciam? respondeo: si in tuis causis temporalibus consilium petis, nescio, quid tibi dicam. Si vero de Salute animæ consulis, optime scio, quid tibi respondendum. Noli amare Mundum, & ea, quæ in Mundo sunt! fortissimi animi specimen dabis, si cupiditatem fregeris, penitentiam age! enixe ora, ut libereris ab inimicis tuis invisibilibus, scilicet, a perversis tuis affectibus. Jejuna, quantum salva valetudine poteris. Si sine uxore esses, suaderem continentiam, suaderem, ut, relicta militia, in Monasterium

Sæculum V.
A.C. 428.

S. Augustinus.

n. 5. 8.

n. 8.

1. Joann. 2.
15.

n. 10.

n. 12.

Sæculum V. *te reciperes. Sed hoc tibi sine consensu*
A.C. 428. *uxoris tuæ non licet, quamvis enim secun-*

dum matrimonium inire non debuisses, post-
quam, longe alia te agitare consilia, Tubani
ad nos dixeras, uxor tamen bona fide, cum
hujus propositi esset ignara, tibi nupsit.
Deus det, ut ei continentiam persuadere
valeres! at saltem castitatem conjugalem
serua! uxor tua non sit tibi obstaculo, quo
minus Deum ames, Mundum oderis, datum
fidem serves, etiam in bello, & pacem qua-
ras, bonis hujus Mundi ad bona opera uti-
ris, & propter bona fragilia nunquam ma-
lum facias.

Non legimus, Comitem Bonifacium
 ad hæc monita respuisse; mala, quæ fe-
 cerat, tollere, in ejus potestate non fuit.
 Procop. I. Amici, quos in Italia habebat, quibusque
 bell. Van- ejus in Cæsares fidelitas jam diu perse-
 dal. c. I. cta erat, ne suspicari quidem poterant,
 Bonifacio in mentem venisse, ut Impe-
 rium usurparet. Quidam, Placidia con-
 scia, Carthaginem profecti, Bonifacio lo-
 cuti sunt, quibus ille, exhibitis Aetii epi-
 stolis, structas sibi insidias aperuit. Ob-
 stupuit Aetii perfidiam Imperatrix, in-
 dignationem tamen pressit, quod ipse
 opera, desperatis propemodum Impera-
 toris filii sui rebus, indigeret. Ad Boni-
 facium vero misit, qui rogarent, a Barba-
 rorum societate discederet, & Romano-
 rum Imperium non destitueret. Bonifa-
 cius

cus, intellecto errore, nihil intentatum reliquit, ut emendaret; in preces se demisit, ut Africa Barbari excederent; illi, ipso discessus nomine offensi, bellum pararunt, Bonifacio suppetiæ Roma, & Constantinopoli submissæ, semel etiam confictum, & Romani succubuerunt. Vandali, victoria potiti, Africam impune depopulati sunt.

Sæculum V.
A. C. 428.

Hist. Misc.
L. 14 p. 431.

§. LIII.

Colloquium cum Maximino.

Quidam Episcopus Arianus, nomine Maximinus, qui cum Comite Sigisvult, & Gothis, quos Imperatori Valentiniano militans adversus Comitem Bonifacium ducebat, advenerat; Hippone S. Augustino, quod multi, ut fieret, rogaverant, de fide collocutus est, & verba omnia a Notariis litteris commissa. Primo S. Augustinus ab eo petiit, ut, quam fidem teneret, aperiret. Ille respondit, tenere se fidem Concilii Ariminensis. Instante S. Augustino, ut, quæ ipse credat, ediceret, dixit: *Credo in unum Deum Patrem, qui vitam a nemine accepit, & in unum Filium, qui existentiam, & vitam accepit a Patre, & in unum Spiritum Sanctum consolatorem, qui animas nostras illuminat, & sanctificat.* Exigebat, ut S. Augustinus Divinarum Personarum æqualitatem probaret; ipse econtra, specie defendendi uni-

Poss. vit.
c. 17.

n. 13.

Nnn 4 tatem

Sæculum V.
A.C. 428.

n. 14.

tatem Dei, inæqualitatem probare omnibus viribus nitebatur. *Hic est solus Deus, inquiebat: quem Iesus Christus, & Spiritus S. adorant, quem omnis Creatura reveretur. Hac ratione dicimus esse unum.* Ad hæc S. Augustinus dixit: *ex hoc sequitur, aut vos Iesum Christum non adorare, aut non unum, & solum Deum.* Deinde petiit, ut ex Scriptura probaret, quod Spiritus S. Patrem adoret, concedens, a Filio, tanquam homine, adorari. Spiritus S. Divinitatem probavit ex eo, quod Eidem templa erecta sint, quod soli Deo convenit. Maximinus reliquum conferendi tempus longo, & inutiles sermone consumpsit, & Carthaginem reversus, se ex hoc colloquio victorem iactavit. Hinc S. Augustinus permotus est, ut insolentem refutaret duobus libris; in primo probat, Maximinum ad objecta respondere non potuisse. In secundo ad omnia ejus dicta respondet.

§. LIV.

Colloquium cum Pascentio.

Possid. c. 17. Aliud quoque colloquium S. Augustinus, sed verosimiliter superioribus annis cum Ariano instituit. Pascentius is erat Comes Cæsaris domesticus, id est, Cæsarei fundi Curator, qui muneris Auctoritate abutens, summo rigore jura Fisci exigebat, Catholicis insultans, fidem simplicem

cem sequentibus. S. Augustinum etiam ^{Sæculum V.} aggressus, per viros honoratos ad dispu- ^{A. C. 428.} tationem provocavit. His itaque præ-
sentibus Carthagine a mane usque ad
vesperam colloquium institutum. Ini-
tio, cum sermo fuisset de Ario, & Euno-
mio, S. Alypius, qui aderat, interrogavit,
cui ex ambobus Auxentius, ab Pascentio
prius multum laudatus, adhæreret? tum
Pascentius elata voce Arium, & Euno-
mium anathematizavit, petens, ut etiam
S. Augustinus vocem *homousios*, id est,
consubstantialis anathematizaret, quasi
vero vox ista fuisset aliqua Persona; in-
stabat deinde, ut sibi hæc vox in Scriptu-
ra monstraretur. Post hæc fidei suæ Pro-
fessionem edixit talem, quali S. Augusti-
nus subscribere paratus erat; hanc ergo ^{n. 6.} Pascentius scripsit, & vocem inseruit: *In-*
genitus. Tunc vero S. Augustinus quo-
que instare, ut hanc vocem alicubi in
Scriptura ostenderet, atque ita demonstra-
vit, non esse perquirendas voces, quando
de sensu constat. Cum ita premeretur Pas-
centius, papyrus, qua fidei suæ Confessio-
nem exoraverat, e manibus S. Augustini
raptam, laceravit. Condixerunt, ut post
prandium amanuenses, notis scribentes,
haberent, qui colloquentium verba exci-
perent. Hora statuta cum his Notariis re-
dierunt; sed Pascentius mutaverat men-
tem, nec admittere volebat, ut quidquam

N n n 5 adno-

Saeculum V.
A. C. 428.

adnotaretur, S. Augustino instante, dixit iratus: *præstitisset illa credere, quæ de te absente acceperam, nunc te tanta fama longe imparem inveni.* S. Augustinus respondit: *dixeram tibi, sæpe famam fallere. Veritatem dixisti,* reposuit Pascentius: & S. Augustinus: *cum igitur aliud a fama, aliud a me ipso acceperis, fallax sit illa, si modo ego verax sim.* Perseveravit Pascentius negando, posse se consentire, ut quidquam scriberetur, dicens, forte sibi lites suscitandas ob leges, in Hæreticos latas. S. Augustinus vero cum præsentibus Episcopis colloquium profectus est, prædicens, quod etiam contingit, quemque deinde, quod sibi placeret, in publicam lucem sparsurum.

§. LV.

Nestorius Episcopus Constantinopolitanus.

Sup. n. 44. Sedes Constantinopolitana post Sisinnii *Socr. VII.* obitum aliquamdiu vacavit, quamvis *c. 29. Libe-* non deessent, qui Philippum, & alii, qui *rat. brev.* Proclum in Episcopum exoptarent; ut *c. 4. Evagr.* vero omnis ambitionis tolleretur occasio, in aula decreverunt, nullum hujus Ecclesiæ Clericum in hanc Sedem collocare. Ergo externus advocatur; Nestorius is fuit, natus Germaniciæ, sed Antiochiæ educatus, ubi adhuc infans baptizatus fuerat. Ad vitam Monasticam institutus

tutus fuerat in Euprepîi Monasterio, quod a portis Antiochiæ duobus tantum stadiis distabat. Episcopus Theodotus eidem, in Presbyterum ordinato, munus Catechistæ imposuit, ut fidem explicaret ad Baptismum aspirantibus, & contra Hæreticos defenderet. Omnino etiam zelosissimus videbatur adversus Arianos, Apollinaristas, & Origenistas, Hæreticos tunc temporis in Oriente omnibus maxime invidiosos. Præterea S. Joannem Chrysostomum se in omnibus admirari, & imitari palam profitebatur (*), amœnam vocem, & eloquendi facilitatem natura dederat, sed deerat soliditas. Placere quærebat, & populi plausus sibi conciliare. Omnium oculos vultus pallore, veste subnigra, ingressu lento in se trahebat, hominum frequentiam, & forum publicum vitabat, plerumque domi libris suis incumbens. Hac vitæ ratione magnam sibi virtutis, Doctrinæ, & eloquentiæ opinionem comparavit. Igitur Constantinopolim accersitus, secum Presbyterum, cui nomen Anastasius, rerum suarum omnium conscium, adduxit; in via inviserunt Theodorum Mopsuestenum, a quo Nestorius perversam Doctrinam, quam postea docuit, hausisse dicitur. Theodorus Mopsue-

Sæculum V.
A.C. 428.

Theod. IV.
hær. fab. c.
12. Id. ad
Sporac. 10.
4. p. 696.

Evagr. I.
c. 2.

(*) Ergo nulla schismatis inter ipsum, & Romanam Ecclesiam causa fuit.

Sæculum V. Mopsuestenus haud diu post hæc e vivis
A.C. 428. abiit, nec ei diu supervixit Theodorus,
 Episcopus Antiochenus, cui Joannes,
 Theodori Discipulus, successit. Theo-
Theod. hist. doretus, memorata horum virorum mor-
V. c. 40. te, historiam suam clausit.

Elapsis tribus mensibus post obitum Si-
Socr. XII. finii Episcopi Nestorius Constantinopo-
c. 29. lim advenit, & decima mensis Aprilis or-
 dinatus est, Felice, & Tauro Consulibus,
 nempe anno 428. In primo sermone di-
 xit, conversa ad Imperatorem oratione,
Nestorius. hæc verba a multis bene notata: *da mi-*
hi, Domine! terram Hæreticis purgatam,
& ego tibi Cælum dabo. Extermina me-
cum Hæreticos, & ego tecum Persas ex-
tirpabo. Hæc verba vulgo quidem, Hære-
 ticus infenso, placuere, aliis vero Nestorii
 ingenium leve, & affectibus obnoxium vi-
 sum est, quod primo ingressu immodicum
 mentis impetum prodidisset. Quinta
 post ordinationem die, Arianis domum,
 quo clam solebant convenire, auferre
 voluit, illi in desperationem acti, ignem
 loco subjiciunt, quo etiam vicina ædifi-
 cia correpta, & incendiarii invidiosum
 nomen Nestorio hæsit. Novatianos quo-
 que pellere sibi proposuerat, sed Aula
 auctoritas fervorem repressit. Quarto-
 decimanos in Asia, Lydia, & Caria perse-
 cutus, commotæ prope urbes Sardis, &
 Miletum seditionis causa fuit, quæ mul-
 tis

tis interitum accivit. In eo, inquit So- Sæculum V.
crates, contra Ecclesiæ usum agebat. A. C. 428.

Antonius Episcopus Germæ, Helle- *Socr. VII.*
sponti urbe, Macedonianos pertinaciter *c. 31.*
persequabatur, dicens, se, a Nestorio ius-
sum, id facere. Hi aliquamdiu persecu-
tionem passi, deinde extrema tentarunt;
immissis Sicariis Antonium intereme-
runt; inde in pœnam Nestorius iisdem
Ecclesiis, quas habebant, eripuit. Anno
429. Ecclesias suas Constantinopoli, Cy- *Marcell.*
zici, & plures alias in Hellesponto amise- *Chro. 429.*
runt. Aliqui eorum ad Ecclesiam redie-
runt.

Legem etiam Theodosii junioris ha- *L. 65. C. Th.*
bemus, Constantinopoli, trigesima Maji *de Hær.*
428. nempe sex hebdomadas post ordina-
tionem Nestorii, datam, qua Hæretici Ec-
clesias, Catholicis ereptas, sine mora re-
stituere jubentur, & prohibentur novos
Clericos ordinare, adjecta, si auderent,
decem librarum aurearum pœna. De-
inde ad diversa Hæreticorum genera des-
cenditur, ne Ariani, Macedoniani, aut
Apollinaristæ Ecclesias in quacunque Ci-
vitate habeant, hac lege vetatur. No-
vatianis, & Sabbatianis tantum prohibe-
tur, ne quidquam innovent; at omnis
conveniendi ad orandum licentia per om-
nes Imperii Romani terras tollitur Euno-
mianis, Valentinianis, Montanistis, Pris-
cillianistis, ita a Priscilla, non vero a Pris-
cillia-

Sæculum V. cilliano, dictis, Phrygibus, Marcionitis,
 A. C. 428. Borborianis, Messalianis, Euchititis, seu
 Enthusiastis, Donatistis, Audianis, Hy-
 droparastatis, Ascodrugitis, Photinianis,
 Paulinianis, Marcellianis, & denique Ma-
 nichæis, qui (ut verba Legis sonant) in
 profundum impietatis delapsi sunt, & et-
 iam ex urbibus ejiciendi. In hac Lege
 nulla Pelagianorum mentio; nempe his
 Nestorius favebat. Eodem anno 428.
 vigesima sexta Sept. memoria S. Joannis
 Chrysostomi celebrari cœpta; haud du-
 bie Nestorii, popularis ejus, & admirato-
 ris opera.

§. LVI.

S. Cœlestini Decretales.

Eodem anno S. Cœlestinus Papa Episto-
 lam Decretalem ad Episcopos Pro-
 vinciarum Viennensis, & Narbonensis de-
 dit, ut quosdam abusus emendaret. Qui-
 dam Episcopi vestitu singulari gaudebant
 incedere. Nempe involuti pallio Philo-
 sophico, & cingulo lumbos circumdatis,
 dicentes, præceptum esse in Evangelio:
sint lumbi vestri præcincti. Si hæc ad lit-
teram accipiantur, dicit Papa: quare non
etiam lucernas ardentes in manibus por-
tant, sicut & baculos? hæc S. Scriptura
verba in sensu Mystico sunt intelligenda;
Cingulum Castitatis symbolum est; bacu-
lus Regimen Pastoris, & Lucernæ ardentes

Cœlest. ep. 2.
 to. 2. conc.
 p. 1618.

Luc. 12, 35.

bonorum operum fulgorem indicant. *Sin-* Sæculum V.
gularis vestitus convenire potest in de- A. C. 428.
ferto viventibus; nempe Monachis; quæ
autem causa sit in Ecclesiis Galliæ morem
ab Episcopis, maximis viris, servatum mu-
tandi? oportet nos discerni a populo, non
habitu, sed Doctrina, & moribus; nec
quæramus, rudium oculos fallere, sed do-
cere intellectum. Ex his verbis clare vi-
 demus, necdum tunc temporis viris Ec-
 clesiasticis, nequidem Episcopis, distincta
 a cæteris vestimenta fuisse.

Alter abusus, quem S. Cœlestinus Pa-
 pa sublatum cupit, erat, quod pœniten- c. 2.
 tia morientibus denegaretur. *An ipsorum*
conversio sincera sit, inquit: potius ex
dispositione animi, quam temporis circum-
stantia judicandum. ()* Tertius abusus
 in eo consistebat, quod simplices laici in c. 3.
 Episcopos ordinarentur, quin per Cleri-
 corum gradus transissent, imo & homi-
 nes, criminum rei. Jura Metropolita- c. 4.
 rum confirmat, & jubet, ut cuilibet Pro-
 vinciæ salva sint jura sua. Prohibet, ne
 Clerici externi, & ignoti in Episcopos
 eligantur, iis postpositis, qui multo tem-
 pore illi Ecclesiæ serviunt, & civium suo-
 rum testimonio boni sunt. *Nimirum,*
inquit:

(*) Hic locus de pœnitentia publica intelli-
 gi nequit, ergo de Sacramentali absolutione ac-
 cipiendus est.

Sæculum V. inquit: nulli gregi vir invisus in Episcopum obtrudendus; consensus Clericorum, populi, Magistratum requirendus.

A. C. 428.

c. 5.

Prosp. Chro.
an. 426.

Epist. 3.
p. 1622.

Relinquo vobis, inquit ulterius: Episcopum Massiliensem judicandum, qui de caede Fratris sui gavisus dicitur, usque adeo, ut illi, qui sedatis sanguine humano manibus redibat, obvium se dederit, cum homicida communicaturus. Patroclum, Episcopum Arelatensem, ante biennium, nempe anno 426. Tribunorum aliquis multis ictibus perfoderat, secretis, ut credunt, Felicis, Magistri militum, mandatis instructus. Haud dubie de hac caede mentio fit in S. Coelestini Papæ epistola, septimo Calendas Augusti, Felice, & Taurro Consulibus, id est, 26. Julii, 428. data. Anno sequenti 429. Florentio, & Dionysio Consulibus, S. Coelestinus aliam epistolam Decretalem dedit ad Episcopos Apuliæ, & Calabriæ, qua hortatur, ut Canones observent, & speciatim ne Laicos in Episcopos ordinent, rejectis Clericis, qui totam vitam suam Ecclesiæ servierunt.

§. LVII.

Cassianus Massiliæ.

Jam tum plura Monasteria in Galliis erecta fuerant, præsertim in Provincia. Cassianus post S. Chrysostomi obitum, circa ann. 409. illuc se receperat; Presbyter ordinatus, Massiliæ duo Monasteria,

ria, viris unum, alterum puellis funda-
vit. Ad quinque millia Monachorum re-
xisse dicitur, atque celebris Abbatia S. Vi-
ctoris Massiliae fundator agnoscitur. Cir-
ca annum 420. suas Institutiones Mona-
sticas scripsit, rogatus a Castore, Aptæ
Juliae Episcopo, qui in sui Patrimonii
fundo, Diocesis Nemausiacaë, Monaste-
rium extruxerat, & avidus erat cognos-
cendi Disciplinam, quam Cassianus in
Oriente experientia didicisset, atque in
Monasteria a se fundata introduxisset.
Ut ei satisfaceret, Cassianus duodecim
libros Institutionum Monasticarum scri-
psit, & eidem dicavit. Initio dicit, non
esse sibi propositum de miraculis Mona-
chorum Ægypti loqui, quamvis plurima
narrari audivisset, & aliqua suis vidisset
oculis, sed tantum de regulis vitæ eorum,
& moribus differere. In libro primo ve-
stimenta describit, in secundo ordinem
orandi vespere, & nocte. In tertio me-
morat orandi ordinem, quem alii Mona-
chi in Oriente, nempe in Palæstina,
& Mesopotamia per diem observabant.
Nam Ægyptii ad vespertas tantum, &
Nocturnos conveniebant, alii vero etiam
ad tertiam, sextam, & nonam. Adver-
tit, horam primam sua primum ætate in
Monasterio suo Bethlehemi fuisse intro-
ductam, ad emendandam illorum somno-
lentiam, qui post preces nocturnas dor-
mie-

Sæculum V.
A. C. 428.

Ep. Castor.
ap. Cass.

Præf. Inst.

Sup. l. XX.
§. 8.

III. Instit.
c. 4.

Hist. Eccles. Tom. V.

ooo

mie-

Sæculum V. miebant usque ad tertiam, atque ut initium laboris diurni designaretur. In libro quarto Institutionum, loquitur de modo examinandi, & suscipiendi Monachos præsertim Tabennis, & notat, tunc Monachos non concessisse, ut Novitius de bonis suis quidquam Monasterio donaret. In cæteris octo Institutionum libris tractat de modo oppugnandi vitia capitalia, quorum octo enumerat, scilicet gulam, impudicitiam, avaritiam, iram, tristitiam, tædium, seu acediam, vanitatem, & superbiam. Occasione acediae, fuse de necessitate laboris manuum differit.

XV. Instit.
c. 4.

X. Instit.
c. 7. 8.

Sub annum deinde 423. Collationes suas composuit, ut interiorum statum Monachorum Ægypti explicaret, quippe in suis Institutionibus exteriora solummodo exhibuerat. Primo colloquia decem composuit, ad Leontium, Episcopum Fori Julii, & Helladium Anachoretam, postea Episcopum, directa. In his decem primis colloquiis solos Monachos Scætienses loquentes inducit. Post annos ferme duos composuit septem alia, quæ S. Honorato Abbati Lerinensi, & S. Eucherio, tunc ejusdem Monasterii Monacho, postea Episcopo Lugdunensi inscripsit. Cassianus loquentes exhibet Monachos, quos statim in prima sua professione in Ægyptum, nempe Cheremonem, Nesteros, & Josephum

Sup. l. XX.
§. 7.

Sup. l. XX.
§. 3.

Joseph viderat. Cheremon inter alia de Sæculum V.
A.C. 428.
Protectione Dei, scilicet de Gratia, sed
parum accurate loquitur. Post aliquot
annos, circa annum 428. Cassianus rur-
sus concinnavit septem colloquia, ad qua-
tuor Monachos Insularum Massiliensium
directa. Loquentem producit Abbatem
Piammonem, aliosque, quos ex eadem
profectione noverat. Universim 24. Col-
loquia, non temporis, sed materiarum or-
dine distributa, numerantur.

§. LVIII.

Monasterium Lerinense.

Sanctus Honoratus circa annum 410. Serm. S. Hi-
lar. ap. S.
Leon. to. I.
Monasterium Lerinense fundaverat in
Insula, quæ hodie ab ejus nomine ap-
pellatur. Familia nobili ortus erat, quæ
suis in ceris Consules exhibebat. Ad fi-
dem conversus, & baptizatus est in flore
ætatis suæ, Patre, & tota familia invita.
Ex eo tempore rigidum vitæ genus, &
affectibus premendis aptum ducere cœ-
pit; prolixam cæsariem succidit, vili
vestitu utebatur, faciem jejuniis macera-
vit. Unus ex ejus fratribus, Venantius
nomine, eundem vitæ rigorem ample-
xus est. Divisis inter pauperes bonis, San-
cto Eremicolæ Caprasio, Massiliæ Insulas
inhabitantibus, instituendos se tradiderunt.
In ejus Societate, suscepta profectione, ali-
quamdiu in Achaja morati sunt. Venan-
tium

Sæculum V.
A.C. 428.

tium Methone fata præripuere. Honoratus in Provinciam rediit. Cum Leontium, Episcopum Fori Julii summa veneratione prosequeretur, placuit in ejus Diœcesi sedem figere; elegit parvam insulam Lerinum, tunc desertam, & serpentibus infestam; ibi extruxit Monasterium, brevi temporis spatio omnis nationis Monachorum habitaculum futurum. Honoratus, quamvis a multo jam tempore a statu Clericali abhorreret, in Presbyterum ordinatus est, quoniam eximiis dotibus ad lucrandas animas erat instructus. Ad Ecclesiam Arelatensem in Pastorem postulatus, consecratur Episcopus, Patrocli Successor, sed duobus non pluribus annis hanc sedem tenuit. Dissidentibus animos conciliavit, præprimis maxima charitate laudabilis; nam thesauros, quos Decessor ejus cumulaverat, brevi in causas pias sparsit. Morbo lethali decumbens, oves suas docebat, & coram populo dixerat in Festo Epiphaniæ octo ferme dies ante obitum suum, anno 428. Ecclesia ejus memoriam decima sexta Januarii colit. Successit S. Hilarius, ejus prius Lerini Discipulus, qui in Episcopatu Monachi mores retinuit. Multi ex his Monachis Cassiani Doctrina imbuti, quam, inter Orientales hausitam, in decima tertia sua collatione explicaverat, S. Augustini Sententiam ægre ferebant.

Mart. Rom.
15. Jan.

bant, & in errorem Monachorum Adru. Sæculum V.
metensium propendebant, credentes, sal- A.C. 428.
tem initium meriti a nobis esse. Ex S. Au-
gustini Doctrina talia sequi, quæ Dei Bo-
nitati, & Libertati humanæ repugnarent,
ipsis videbantur.

§. LIX.

Epistola Hilarii ad S. Augustinum.

Quidam, cui nomen Hilarius, ab Epis- Sup. XXIII
copo Arelatensi alius, S. Augustini §. 15.
Discipulus, qui aliquamdiu ei convixe-
rat, & verosimiliter idem, qui ad eum
ex Sicilia de errore Pelagianorum scripse- Ap. Aug. ep.
rat, rursus occasione præsentis quæstio- 226.
nis duas ad eundem dedit epistolas. Pri-
ma non superest, sed in secunda loquitur
in hunc modum: *Hæc Massiliæ, & in*
quibusdam aliis Galliarum locis tanquam
certa defenduntur. Novam esse, & peri-
culosam Doctrinam, dicere, aliquos homi-
nes ita eligi, ut ipsa voluntas credendi ipsis
detur. Concedunt, omnem hominem in
Adamo periisse, neminem libero suo arbi-
trio posse liberari, nec suis viribus posse
quodcunque opus bonum vel incipere, vel
perficere, sed desiderium sanitatis operibus
non accensent. Et ubi dicitur: crede! Att. 18.
& salvus eris; dicunt, ab homine unum
exigi, & alterum offerri. Hominis esse
fidem suam præsentare, cum Creator dede-
rit, ut hoc possit, nec unquam ejus Natu-

O o o 3

vane

Sæculum V.

A. C. 428.

*ram eatenus corrumpi, ut sanitatem de-
 derare non valeat, & ex eo sequi, hominem
 semper a morbo suo esse liberandum, vel,
 quod liberari nolit, puniendum. Non ne-
 gare Gratiam eos, qui dicunt, illam ante-
 verti tali voluntate, quæ desideret quidem,
 sed per se nihil possit. Itaque dum in om-
 nibus hominibus admittunt voluntatem,
 qua possunt vel Dei Gratiam contemnere,
 vel eidem obedire, existimant, se rationem
 reddere posse, cur unus eligatur, & alter
 reprobetur, quod unusquisque secundum
 voluntatis suæ meritum recipiat.*

*Si interrogantur, cur fides potius hoc
 loco, & hoc tempore prædicetur, quam
 alio, respondent, id Præscientiæ Dei adscri-
 bendum, atque illis temporibus, illisque lo-
 cis prædicari, ubi prævidit, credituros. (*)
 Quod autem dicas, neminem posse perseve-
 rare, nisi Gratiam acceperit, consentiunt,
 sed ea restrictione, ut voluntas semper ali-
 quam dispositionem ex se conferat, quam-
 vis non sufficientem, qua vel recipit, vel
 rejicit remedium; at quidquam ad salu-
 tem operari posse sine gratia, non conce-
 dunt. Ferre non possunt, si dicatur, nos
 hanc perseverantiam per preces nostras
 mereri non posse, aut eandem per resisten-
 tiam amittere; aut causam in Divina
 Volun-*

(*) Id manifeste verbis Christi Domini Matth.
 II. v. 21. contrarium.

Voluntatis abyssum rejici, dum evidenter aliquod voluntatis initium ad perseverantiam vel obtinendam, vel admittendam deprebendunt. Quod attinet ad textum, quem adducis, raptus est, ne malitia mutaret intellectum ejus, tanquam non canonici cum rejiciunt.

Defendunt, usum exhortandi proximum esse inutilem, si nihil in homine superest, quod ad emendationem excitare possit. Si mala, quæ exhortantes minamur, aliter timere non potest, quam si ipsi timendi voluntas detur, non ipsum, inquiunt, reprehendere oportet, quod modo nolit, sed illum, qui toti suæ Posteritati banc damnationem contraxit. Illa quoque diversitas quam inter Gratiam primi hominis, & illam, quæ modo omnibus datur, posuisti, eis non placet; dicunt, hanc Doctrinam mentibus hominum quamdam desperationis speciem injicere; Adamum enim hortatu excitandum, & minis terrendum fuisse, quia ei perseverandi, vel labendi libertas erat, nobis vero nec hortatus, nec minas prodesse, necessitate ineluctabili ligatis, ne Justitiam velimus, illis exceptis, quos Gratia ex massa communi damnationis liberat. Dicunt, qualecunque auxilium Deus Prædestinatis det, illud posse eos propria voluntate acceptare, vel amittere. Hinc non concedunt etiam, numerum Electorum, & Reproborum esse determinatum, & non

Sæculum V.
A. C. 428.

Sap. 4. 11.

n. 6.

Aug. de Cor.
& Grat. c.
11. & 12.

Hilarius ad
S. Augusti-
num.

Sæculum V. recipiunt modum, quo illud explicas, ut
 A.C. 428. dicitur, Deum velle, ut omnes homines

Aug. de Cor. vi fiant, nam nolunt hæc verba tantum

Et Grat. c. telligere de iis, qui ex numero Prædestina-

13. 14. torum sunt, sed absolute de omnibus, nemi-

1. Tim. 2. ne excepto. Tandem ad hanc querelam

n. 8. relabuntur: quid opus erat tot hominum,

non valde Doctorum, mentes turbare in-

tricatissimæ disputationis difficultate?

necdum nata hac quæstione, Religio Catho-

lica non minus solide per tot annos, a tot

Scriptoribus, Et a te ipso defensa fuit. (*)

n. 9. Cæterum silentio præterire me non

oportet, Massilienses omnes alias actiones,

Et verba tuæ Sanctitatis magna admi-

n. 10. ratione venerari. Rogamus, ut libros, quos

supra

(*) Forte non adeo male S. Augustinum arguissent Massilienses, nisi aliorum circa hanc Quæstionem errores S. Patrem de inscrutabili Prædestinationis Gratia subtiliter differere compulissent. Sed meliore jure dubitari posset, num ultimis nostris Sæculis Ecclesiæ profuerit an nocuerit super Quæstione de Gratia & Libero Arbitrio, quæ supra humanum captum est, Viros Catholicos acriter digladiari. Nam quamcunque Opinionem amplectar, remanent dubia, & Neutra sciendi veritatem fatiat. Si enim credo, & quidquam argumentis hæcenus invictis permotus, dari Gratiam sua Natura intrinsece efficacem credo, nihilominus Liberum Hominis Arbitrium salvum; quo præstet autem Divina Omnipotentia id præstet, My-

sterium

supra omnia cætera opera tua concinnas, ubi publicæ lucis feceris, nobis quoque communices (de retractationibus sermo est) ut tua ipsius Auctoritate, quæ in tuis Scriptis tibi displicuerint, rejiciamus. Librum de Gratia, & Libero Arbitrio non habemus. Cum Tabellarius abitum urgeat, & timeam, ne minus clare mentem meam explicaverim, virum rogavi, virtutibus, eloquentia, & zelo suo celeberrimum, ut tibi scribat, quæ congerere posset, & epistolam ejus meæ junxi; vir enim est hujusmodi, ut etiamsi hæc se occasio non offerret, a tua Sanctitate non ignorari mereatur.

§. LX.

Epistola S. Prosperi ad S. Augustinum.

Vir ille, quem Hilarius hic memorat, S. *Ap. Aug.*
Prosper est, natus Rejis in Aquitania, seu potius in Provincia; simplex Laicus fuisse videtur, sed doctissimus, & pro
O o o 5 Doctri-

sterium est, captu difficile. Si cum Adversariis id genus Gratiæ nego. & admitto Gratiā, quam Homini voluntas nunc sequatur, nunc repellat, longe major occurrit difficultas, & nullatenus capio, quomodo cum hujusmodi Gratia Supremum Dei Dominium Ratio Causæ primæ & infallibilis Rerum futurarum Scientia conciliari valeant. Nempe utrinque Divinæ Prædestinationis modus Mysterium est humani intellectus viribus imper-

Sæculum V
A. C. 428.

Doctrina Gratia zelosissimus. S. Augustinum nunquam viderat, sed Epistolarum commercio sibi noti erant. In illa, quam Hilarii Epistolæ junxit, dicit: *Nonnulli Servi Dei, qui Massiliæ degunt, letis Sanctitatis tuæ libris contra Pelagianos, existimant, Patrum opinioni, & Ecclesiæ sensui adversari ea omnia, quæ de Vocatione Electorum secundum Decretum Dei dixisti. Quibusdam hac super materia clariorem explicationem a te expectantibus, Providentiæ Divinæ dispositione factum, ut mota hac eadem questione in Africa, Librum de correptione, & Gratia ederes. Ubi eum insperata felicitate accepimus, omnes murmuraciones cessaturas credidimus. Et quidem illi, quibus tua Doctrina probabatur, confirmati sunt, alii vero multo magis eandem sunt aversati. Horum refragatio non est temnenda, primo enim ipsorum habenda est ratio, quia exploratæ probitatis viri sunt, & deinde rudium quorundam hominum, quorum animos sua Auctoritate regunt.*

u. 3.

S. Prosper deinde Doctrinam Semipelagianorum, sicut antea Hilarius, explicat, sed multo acrius exponit. Dicitur *Adversarii*, inquit: *Doctrinam Prædestinationis lapsos avertere a resurgendi cura, & sanctis teporem injicere, cum utrinque omnis conatus inutilis sit, si reprobis*

probus nulla sua industria possit salvari, Sæculum V.
A. C. 428.
nec Electus sua negligentia perire. Jam

nulli suum virtuti pretium esse, si Dei Decretum voluntatem humanam antever-
tit, atque sub Prædestinationis nomine
fatalem necessitatem introduci, aut Deum
diversarum Naturarum Auctorem con-
stitui, si nemo alius esse potest, quam crea-
tus est. Tandem contendunt, fidem no-
stram ad Fidelium ædificationem non fa-
cere, & quamvis veram, tamen publice
non docendam, cum periculo non careat,
Doctrinam vulgare, quæ bene accipi non
possit, & nullum econtra subsit periculum,
si ea silentio premantur, quæ supra ca-
ptum sunt. Alii, Pelagianis propiores,
Gratiam in donis Naturæ constituunt, &
dicunt, si iis bene utamur, nos mereri, ut
ad illam Gratiam, qua salvamur, perve-
niamus. Itaque eos, qui volunt, Filios
Dei fieri, & qui nolunt, excusatione ca-
vere. Justitiam Dei in eo elucere, quod
ii, qui non credunt, pereant, Bonitatem
vero ex eo clarescere, quod neminem a vi-
ta excludat, sed omnes indiscriminatim
salvos velit. Paucis, volunt, ut eadem
libertatis ratio sit ad bonum, quam ad
malum.

S. Prosper.

Si ipsis statum parvulorum, ante an-
nos discretionis morientium objicias, di-
cunt, illos vel perdi, vel salvari, prout
Deus prævidit, ipsos bonos, vel malos fu-
turos,

Sæculum V. *turos, si ad ætatem maturam pervenissent.*
A. C. 428. *Eo etiam pacto de integris nationibus ju-*

- dicant, atque ibidem Evangelium fuisse*
prædicatum, vel non fuisse, prout Deus
prævidisset, eas credituras fuisse, vel non
credituras. Dominum nostrum Jesum
Christum pro toto genere humano fuisse
mortuum, & simpliciter neminem ab ejus
Sanguinis Redemptione excludi. Ita ex
parte Dei vitam æternam omnibus esse
præparatam, at ex parte liberi Arbitrii
illis tantum obventuram, qui suis viri-
bus crediderint, & per fidem suam auxi-
lium Gratiæ meriti fuerint. S. Prosper,
Doctrina Semipelagianorum ita exposita,
opem a S. Augustino postulat, Et primo,
inquit: quia plerique credunt, his dispa-
tationibus fidem non lædi, doce eos, quam
periculi plena sit eorum opinio, & dein-
de, qua ratione hæc Gratia præveniens,
& cooperans libero arbitrio non nocet.
An in Prædestinatione distinguendum sit
Decretum absolutum pro infantibus, nul-
lo suo merito salvatis, & prævisio bono-
rum operum, quæ alii adulti facturi sunt,
aut sine discrimine tenendum, nihil boni
in nobis esse, cujus Auctor Deus non sit.
In sequenti etiam puncto instrui a te pe-
timus; veterum opiniones in materia de
Gratia indagavimus, & omnes in hac
sententia concordantes invenimus, Prædesti-
nationem in præscientia fundari, qua Deus
cogno-

cognoscit, quomodo unusquisque sua voluntate Dei auxilio usus sit. Ita speramus te effecturum, ut mentibus eorum, quos opiniones istæ occuparunt, lux afundatur. Scias enim, unum ex istis, magna Auctoritate, & pro Ecclesia zelo, virum, S. Episcopum Arelatensem Hilarium, in omnibus reliquis Doctrinam tuam admirari, & sectari, & jam diu teneri desiderio, tecum per Epistolas hac super materia conferendi.

§. LXI.

Epistola S. Augustini de Prædestinatione Sanctorum.

Sanctus Augustinus, acceptis Hilarii, & Prosperi Epistolis, indoluit, quod videret, adhucdum superesse, qui Ecclesiæ Doctrinæ, tanta, & manifesta divinarum Scripturarum Auctoritate confirmatæ, resistere auderent. Nihilominus noluit committere, ut piissimorum istorum Laicorum votis non satisfaceret, & quamvis hac super materia tot libros edidisset, quamvis tot aliis occupationibus distineretur, & senili ætate gravaretur, duos libros composuit, quibus titulum fixit; *De Prædestinatione Sanctorum*; eosque ad Prosperum, & Hilarium direxit.

In libro primo S. Augustinus demonstrat, non solum augmentum fidei, sed etiam

Sæculum V.
A. C. 428.

C. 2. N. 4.

- Sæculum V. etiam ipsum initium esse donum Dei,
 A. C. 428. quia S. Paulus dicit: *Quia vobis dona-*
Philip. I. 29. *tum est pro Christo, non solum ut in eum*
credatis, sed ut etiam pro eo patiamini.
2. Cor. 3. 5. Et alibi: *Non quod sufficientes simus, co-*
 6. 3. *gitare aliquid a nobis; atqui credere, est*
cogitare cum assensu. Fatetur sibi olim
 aliam animi sententiam fuisse, sicut etiam
 cum scripsisset Epistolæ ad Romanos ex-
 positionem ante susceptum Episcopatum,
 quod ei etiam Semipelagiani objiciebant,
 sed agnoscit, se errare, & præcipue er-
 1. Cor. 4. 7. *rorem fuisse dedoctum illo textu: Quid*
 6. 5. *habes, quod non accepisti?* Nam probat,
 6. 7. hæc verba etiam de ipsa fide esse acci-
 pienda, & fidem ipsam esse accensendam
 operibus, quæ Gratiam Dei non præce-
 Rom. II. 5. dunt, secundum alterum textum; *Non*
ex operibus, alias Gratia jam non est
- Joan. 6. 28. *Gratia.* Nam Jesus Christus dicit, opus
 Dei esse, ut credant in eum, quem ipse
 misit. Ergo fidei initium, & perfectio
 est donum Dei, quod non omnibus datur.
- c. 10. Prædestinatio differt a Gratia, cujus
 tantam præparatio est, & differt a Præ-
 scientia. Deus per Præscientiam etiam
 ea cognoscit, quæ ipse non faciet, sicut
 prævidet peccata. Per Prædestinatio-
 nem prævidet, quæ facere vult, sicut
 Gen. 17. 5. tunc, quando Abrahamo promisit, natio-
 nes per filium ejus credituras; Deus e-
 S. Augustin. nim nihil promittit, quam quod a se de-
 pen-

pendet. Nunc vero promissum Dei in-
fallibile est, hinc non dubitet homo, se
Dei promisso committere, quamvis re-
spectu ipsius incertum sit. Multo mi-
nus in sua propria voluntate confidat,
quæ sua natura incerta est; etsi dictum
sit; *Si credideris, salvus eris!* Non inde
sequitur, tantum secundum propositio-
nis membrum in potestate Dei esse. Qui
credunt, Deum orant, ut fidem ipsorum
augeat, & orant, ut fidem illis det, qui
non credunt. Ipse facit, ut credamus,
sicut nobis per os Prophetæ Ezechielis
dictum est; *Faciam, ut mea præcepta fa-*
ciatis! Nos facimus, & Deus facit, ut
faciamus!

Tandem Prædestinatio pure gratuita
in Parvulis, & in Jesu Christo evidenter
probatur. Nam quo merito infantes,
qui salvantur, alios præcedunt? quid eos
ab aliis discernit? Nempe, ajebant Semi-
pelagiani: *Deus prævidet, quid facturi*
essent, si ad maturam ætatem perveni-
rent. Verum enim vero, respondet S. Au-
gustinus: *Deus opera non futura nec*
præmiatur, nec punit. Et in hoc loco
repetit, quæ in Epistola ad Vitalem de-
monstraverat, *nos esse judicandos secun-*
dum ea, quæ bona, vel mala egerimus in
corpore nostro. Quia Semipelagiani non
recipiebant librum Sapientiæ, ubi legi-
tur: *Raptus est, ne malitia mutaret in-*
telle-

Sæculum V.
A. C. 428.

Rom. 10. 9.

Ezech. 36. 27

c. 12.

2. Cor. 5. 20.

Sup. n. 51.

c. 13.

jungit; quod nos prædestinaverit secundum Beneplacitum Voluntatis suæ, ne quis propria sua voluntate gloriatur. Quia autem Semipelagiani ad illam responsionem, tanquam ultimum receptaculum, confugere poterant; Deus nos prædestinavit, ut Sancti essemus, quia prævidit, esse credituros. S. Augustinus ostendit, in hac vocatione omnia, etiam fidem, comprehendi. Nam S. Paulus Eph. I. 13. Deo Gratias agit pro fide Ephesiorum, & Thessalonicensium; nunquid autem esset Deo illudere, si gratias ageremus, pro eo, quod non accepimus? & dum dicit I. Cor. 16. 8. Apostolus, Deum sibi portam aperire ad prædicandum Evangelium; quid aliud vult insinuare, nisi quod Deus audientium corda ad fidem disponat?

§. LXII.

Liber de perseverantia.

Libro secundo S. Augustini ad Prosperum, & Hilarium idem erat Titulus: *De Prædestinatione Sanctorum*; sed tempore posteriori dictus est: *De Dono Perseverantiæ*, quia ab hac quæstione initium ducitur. S. Augustinus imprimis docet, illam Perseverantiam, de qua legimus: *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit*; non minus esse Donum Dei, quam fidei principium, & ex eo, quod pro hoc dono oremus, principaliter hanc veritatem probat; quia Deo

Sæculum V.
A. C. 428.

c. 19.

Eph. I. 13.

I. Thess. 2. 13

Coloss. 4. 2.

I. Cor. 16. 8.

2. Cor. II. 12.

13.

Prosp. init.
ad except.
Genne. c. 2.

Hist. Eccles. Tom. V.

P p p

illud

Sæculum V.

A. C. 428.

c. 3. 4. 5.

c. 6.

c. 7.

c. 8.

c. 9.

1. Joa. 2. 19.

illuderet, qui peteret, quod sibi a Deo dari non posse crederet. At profecto vix aliud quidquam in Oratione Dominica petimus, secundum explicationem S. Cypriani, qui Pelagianos, antequam nascerentur, refutavit. Perseverantiam præcipue petimus, dum oramus, ne tentationi exponamur! nam verum quidem est, unumquemque, dum sua voluntate a Deo recedit, mereri, ut Deus eum deserat, sed ne tantum malum incurramus, ita oramus. Nemo, hac super materia disputando, cerebrum excruciet, sed solummodo ad quotidianas Ecclesiæ preces attendat! orat Ecclesia, ut Infideles credant! ergo Deus est; qui convertit. Orat, ut Fideles perseverent! ergo ipse perseverantiam dat. Deus se perseverantiam daturum prævidit, & hoc est Prædestinatio.

Sed, dicunt: *Quare Gratia Dei non distribuitur secundum merita hominum, quia Misericors est? & quare non omnibus datur, quia justus est?* Ex duobus parvulis, æqualiter peccato originali subditis, unum assumit, alterum relinquit. Ex duobus adultis Infidelibus unum efficaciter vocat, & non alterum. Hæc sunt impenetrabilia Dei judicia! at longe difficilius capere, quare ex duobus justis perseverantia uni detur, & non alteri. Illud vero certissimum, quod ille ex numero Præ-

destinatorum fuerit, & non alter. *Ex mo-*

bis prodierunt, sed non erant ex nobis, in- Sæculum V.
quit S. Joannes. Erant in uno sensu, quia A. C. 428.
vocati, & justificati, in alio sensu non e-
rant, quia non Prædestinati. Hoc Præde-
stinationis Mysterium esse incomprehen-
sibile, JESUS CHRISTUS docet, dum dicit:
Quia si in Tyro, & Sidone factæ fuissent Luc. 10. 13.
virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in Matth. 11. 21
Cilicio, & cinere sedentes pæniterent. Ne-
mo enim jam dicat, Deum denegare, præ-
dicationem Evangelii iis, quos Verbum
Dei non recepturos prævidet.

Verumtamen dicebant Semipelagia-
ni: non est consultum ejusmodi Doctri-
nam vulgare; Prædicationi, exhortatio-
nibus, correptionibus nocet. Nihilomi-
nus S. Paulo, & ipsi Domino JESU CHRISTO
visum, eam non reticere. Et profecto, quis
dicet, Deum non prævidisse illos, quibus
fidem, aut perseverantiam daturus erat?
atqui Prædestinatio nihil aliud est, quam
præscientia, & præparatio Beneficiorum n. 35. c. 18.
Dei, quibus certissime liberantur omnes n. 47.
illi, qui liberantur. Eadem contra Præ- De Perseve-
scientiam, & contra Gratiam objici pos- rantia.
sunt. Non diffitendum, prudentia opus
esse, dum populo hanc Doctrinam prædi- c. 22.
camus, & non simpliciter dicendum: Dei
Prædestinatio est infallibiliter certa, ita ut
vos ideo ad fidem perveneritis, quia vo-
luntatem obediendi accepistis; & vos pec-
cato inhæretis, quia necdum Gratiam ad

P p p a resur-

Sæculum V.
A. C. 428.

resurgendum accepistis; at si Prædestinati estis, eandem cum Prædestinatis Gratum accipietis; & vos alii, si reprobi estis, cessabit obedi- re. Quamvis hæc omnia in se, & in sensu sano vera sint, si tamen dure, & importune ingerantur, intolerabilia redduntur. Potius dicendum: Prædestinatio certa vos ab infidelitate ad fidem adduxit, & faciet, ut perseveretis. Si adhuc affectus vester ad vitia duret, monita salutaria recipite, cavete tamen, ne extollamini, Deus enim in vobis & velle, & facere operatur. Si aliqui necdum vocati sunt, oremus, ut eos Deus vocet, nemo quippe scit, an non sint Prædestinati. Quantum attinet ad Reprobos, nunquam de illis, nisi in tertia Persona loquendum, si exemplo dicamus: *Si qui modo obediunt, & prædestinati non sunt, non nisi ad tempus bene operantur, & usque ad finem in obedientia non perseverabunt.* Præprimis minus docti monendi sunt, ut disputationes sapientioribus se relinquunt, & ad orationem Ecclesiæ attendant.

6. 23.

6. 24.

S. Augustinus librum claudit in hæc verba: *Qui hæc legunt, si intelligunt, agant Gratias Deo, si non intelligunt, orent Deum, ut eorum intellectum illustret. Qui existimant, me falli, attentissime perpendant, quæ dixi, ne forte ipsi fallantur. Ego vero Gratias Deo ago, si quando operum meorum Lectores me instruant, & corripiant,*

gant, atque id officii præprimis ab Ecclesiæ Sæculum V.
A. C. 428.
Doctores, si, quæ scribo, legere dignen-
tur, expecto. S. Augustinus ad obiectio-
nem ex differentia Gratiæ in duplici sta-
tu, nempe Adami, & nostra, deductam,
nihil respondet. (*)

§. LXIII.

Liber de Hæresibus.

In hoc libro de Perseverantia dicit S. Au- c. 21. n. 55.
gustinus, quod eodem tempore concin-
nandis suis Retractationibus laboraverit,
atque etiam in ultima sua Epistola ad
Quodvultdeus earumdem mentionem fa-
cit, unde patet, eam sub idem tempus
scriptam. Quodvultdeus tunc Diaconus
Carthagenensis, & post hæc Ejusdem Ec-
clesiæ Episcopus, ad S. Augustinum Epi- Ap. Aug. ep.
221.
istolam dedit, qua Nomine totius Cleri ro-
gabat, ut brevem Tractatum scriberet,
qui Compendio omnes Hæreses, ab initio
Christianæ Religionis ortas, complecte-
retur; statim quidem S. Augustinus id Ep. 222.
Sup. Lib.
XVIII. 10.
Epist. 223.
laboris in se suscipere obtenta operis diffi-
cultas.

P p p 3

(*) Ad hunc Fleurii locum Anonymus I. dicit,
Lectores ex Analyfi Epistolarum, & Librorum
S. Augustini, quam his suis observationibus sub-
junxit, judicaturos, an quidquam ab Adversariis ob-
jectum fuerit, cui S. Augustinus respondendo non
satisfecerit. Et addit: *In Analyfi libri de Cor-
reptione, & Gratia ostendam, hunc S. Patrem in
hac materia nihil scripsisse, quod Novatoribus
faveat.*

Sæculum V.
A. C. 428.

Ep. 224.

cultate renuit, & Episcopo Quodvultdeus Tractatus S. Philastrii, Episcopi Brixienfis, & S. Epiphani, legendos indicavit, seque hunc altero prius facere significavit. Non cessavit rogare Quodvultdeus, & exarata secunda Epistola, S. Augustinum permovit, ut faceret, quod petebat; hanc solum S. Augustinus conditionem posuit, ut tempus sibi concederet, alia quippe supervenerunt agenda, quæ coegerant, ut ipsum opus, quod tunc elaborabat, dimitteret.

Hoc opus, inquit: quod coactus dimisi, est responsio ad octo libros, a Juliano editos, post illa quatuor, quibus respondi. Cum frater meus Iulianus hos libros Romæ recepisset, & necdum omnes potuisset describere, noluit oblatam occasionem amittere, quinque mittendi, promittens, reliquos quoque brevi se missurum, & fortius instans, ut responderem. Igitur coactus sum brevius in opere, cui incumbbam, procedere, nec in librorum meorum Retractione, atque in

Sup. n. 48. num faciam, & alterum non omitam, in quo per diem, & in altero per noctem laboro, quantum me sinunt occupationes aliæ, nunquam secum, & undequaque emergentes. Stetit promissum, atque post aliquantum tempus transmisit ad Quodvultdeus Tractatum de Hæresibus, in quo hæreses octoginta octo recenset; initium ducit a Simoniacis, & Pelagiani agmen claudunt. Verumtamen non dicit, sibi omnes Hæreses nominasse, cum non nullæ earum tam obscuri nominis sint, ut curiosissimos effugiant. Nec putat omnia Hæreticorum, quos nominavit, dogmata explicasse, cum sint aliqua, quæ multi eorum ignorent. Huic primo libro mens erat secundum ad

Præf. &
peror.

Possid. indic.
c. 5. Isid. de
vir. Illustr.
c. 9.

jungere, quo traditurus erat regulas, ad eas cognoscenda, quæ Hæreticum faciunt, & docturus qua ratione Christianus ab omni Hæresi tam cognita, quam ignota sibi caveret; sed hanc secundam partem scribere volentem fata occuparunt.

FINIS QUINTI TOMI.

INDEX